

Universitetet
i Stavanger

DET HUMANISTISKE FAKULTET

MASTEROPPGAVE

Studieprogram:

Master i lesevitenskap

Vårsemesteret, 2016

Åpen

Forfatter: Silje Husmo Undrum

Silje Husmo Undrum
(signatur forfatter)

Veileder: Roger Lockertsen

Tittel på masteroppgaven: *Tydlig, enkel og stram* – en kvalitativ undersøkelse av en gruppe
elevers holdninger til og erfaringer med 2012-rettskrivinga

Engelsk tittel: *Clear, simple and concise* – a qualitative investigation of a group of students'
attitudes towards and experiences with the 2012 orthography

Emneord: lesevitenskap, rettskriving,
nynorsk, normering

Sidetall: *88*.....
+ vedlegg/annet: *36*.....

Stavanger, *08.05.2016*
dato/år

Forord: Bakgrunn og eget ståsted

1. august 2012 trådte den nye rettskrivinga i nynorsk i kraft. Et punkt i mandatet var at rettskrivinga skulle være *tydelig, enkel* og *stram*. Selv studerte jeg et årsstudium i nordisk språk og litteratur denne høsten. I løpet av studiet måtte jeg skrive halvparten av mine eksamener på hver målform. På ungdomsskolen og videregående hadde jeg nynorsk som sidemål, og jeg har syntes at det har vært tungt å skrive fordi det jeg har møtt lite positiv holdning til nynorsk rettskriving i undervisninga. Med positiv holdning mener jeg her en holdning fra lærere hvor nynorsk ble sett på som noe mer enn noe som skulle undervises bare på grunn av at det stod i læreplanen.

Etter hvert som jeg lærte mer og satte meg inn i nynorskens historie, fikk jeg en ny forståelse og en mer positiv holdning til målformen. Jeg ble spesielt interessert i 2012-rettskrivinga, og det har vært spennende å se på den nye rettskrivinga der en av de største endringene var at klammeformene ble tatt bort og mange av ble valgfrie former. En annen endring er at man nå kan velge mellom å skrive *de-dykk* eller *dokker-dokker* i 2. person flertall. Den nye formen *dokker-dokker* er et trekk jeg helt fra starten av har vært, og er, fascinert av. Formen har aldri har vært inne i rettskrivinga før, og den tar bort forskjellen i skrivemåten mellom subjekt og objekt. Det er spesielt dette jeg finner interessant. Noe jeg i denne sammenhengen har lurt på, er hvor mange som bruker den aktivt i sin egen skriving eller er klare over at den i det hele tatt finnes.

En lang prosess er ved veis ende. Jeg vil i den anledning få takke veilederen min for konstruktive tilbakemeldinger og gode diskusjoner. Alle mine medstudenter: Takk for all støtte, humor i kantina og konstruktiv respons på framlegg i forelesningene. Og sist, men ikke minst, vil jeg takke mannen min som har vært, og er, min klippe og min største støtte. Takk for at du har vært der for meg gjennom hele prosessen, i både tykt og tynt.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning og problemstilling	5
2. Teoretisk bakgrunn	6
2.1 Begrepsavklaring	6
2.1.1 <i>Usus</i>	6
2.2 Språkplanlegging, språknormering og arbeidet med den nye rettskrivinga	7
2.2.1 <i>Språkplanlegging og språknormering</i>	7
2.2.2 <i>Mandatet og arbeidet med den nye rettskrivinga</i>	10
2.2.3 <i>«Tydelig, enkel og stram»</i>	11
2.3 Tidligere studier om holdninger til nynorsk og om valgfriheten i målformene	12
2.3.1 <i>En kvantitativ undersøkelse av bruken av valgfrie former</i>	12
2.3.2 <i>Om valgfriheten og dens utfordringer</i>	13
2.3.3 <i>Holdninger til talemålsnormering og -språklig praksis</i>	15
2.3.4 <i>Paradoks i framtidig nynorsknormering</i>	17
2.3.5 <i>Eleven og valgfriheten</i>	18
2.3.6 <i>Språknormsikkerhet i bokmål og nynorsk</i>	20
3. Metode og empiri	21
3.1 Intervju som metode og forskjellige typer intervju	21
3.2 Etiske vurderinger og kvalitetsvurderinger av metoden	24
3.3 Det empiriske materialet	26
3.4 Intervjuguide	27
3.4.1 <i>Intervjuguiden som punktliste</i>	27
3.4.2 <i>Spontane spørsmål underveis i samtalen</i>	29
3.4.3 <i>Kommentarer til intervjuguiden</i>	30
3.5 Kommentarer til transkripsjonene	32
3.6. Metode for analysen	32
4. Analyse av det empiriske materialet	34
4.1 Tabell 1. Valgfrie former brukt i elevtekstene	35
4.2 Tabell 2. Feil i elevtekstene	36
4.3 Analyse av Stines intervju og tekst	44
4.3.1 <i>Stines holdninger til målformen</i>	44
4.3.2 <i>Stines grunner for valg av former</i>	44
4.3.3 <i>Stines oppfatning av den nye rettskrivinga</i>	47
4.3.4 <i>Formvalg og feil i Stines tekst, sett i sammenheng med intervjuet</i>	48

4.4 Analyse av Berits intervju og tekst	51
4.4.1 <i>Berits holdninger til målformen</i>	51
4.4.2 <i>Berits grunner for valg av former</i>	52
4.4.3 <i>Berits oppfatning av den nye rettskrivinga</i>	54
4.4.4 <i>Formvalg og feil i Berits tekst, sett i sammenheng med intervjuet</i>	55
4.5 Analyse av Anes intervju og tekst	57
4.5.1 <i>Anes holdninger til målformen</i>	57
4.5.2 <i>Anes grunner for valg av former</i>	58
4.5.3 <i>Anes oppfatning av den nye rettskrivinga</i>	61
4.5.4 <i>Formvalg og feil i Anes tekst, sett i sammenheng med intervjuet</i>	62
4.6 Analyse av Jonas sitt intervju og tekst	64
4.6.1 <i>Jonas sine holdninger til målformen</i>	64
4.6.2 <i>Jonas sine grunner for valg av former</i>	65
4.6.3 <i>Jonas sin oppfatning den nye rettskrivinga</i>	69
4.6.4 <i>Formvalg og feil i Jonas sin tekst, sett i sammenheng med intervjuet</i>	70
4.7 Analyse av Oles intervju og tekst	72
4.7.1 <i>Oles holdninger til målformen</i>	72
4.7.2 <i>Oles grunner for valg av former</i>	73
4.7.3 <i>Oles oppfatning av den nye rettskrivinga</i>	76
4.7.4 <i>Formvalg og feil i Oles tekst, sett i sammenheng med intervjuet</i>	77
5. Drøfting av funn	80
5.1 Drøfting av funn i lys av tidligere studier	80
5.2 Drøfting av funn med utgangspunkt i forskningsspørsmålene	84
6. Konklusjon	88
7. Litteraturliste	90
Sammendrag	92
Abstract	93
Vedlegg	94
Vedlegg 1. Transkripsjon av intervju med Stine	94
Vedlegg 2. Transkripsjon av intervju med Berit	100
Vedlegg 3. Transkripsjon av intervju med Ane	105
Vedlegg 4. Transkripsjon av intervju med Jonas	112
Vedlegg 5. Transkripsjon av intervju med Ole	120
Vedlegg 6. Infoskriv til informantene	125

1. Innledning og problemstilling

Hovedformålet med dette prosjektet har vært å finne ut hvilke holdninger og erfaringer noen elever ved en videregående skole har angående nynorsk rettskriving med et hovedfokus på valgfrie former i deres egen skriving og 2012-rettskrivinga. Fem elevtekster¹ og intervjuer av de fem elevene som har skrevet tekstene, danner grunnlaget for prosjektet. Ettersom det er gått noen år siden den nye rettskrivinga trådte i kraft, er det interessant å se hvor godt nynorskbrukerne kjenner til 2012-rettskrivinga og hva de tenker om nynorsk som målform generelt. En annen del av formålet med prosjektet, har vært å studere hvordan rettskrivinga oppfattes av brukerne.

En del av mandatet og hovedambisjonen for normeringen av den nye rettskrivinga i nynorsk, var at den nye normalen skulle være *tydelig, enkel og stram*. Ved å stille spørsmål om valgfriheten i målformen og om de vet at det i 2012 kom en ny rettskrivingsnormal, har jeg undersøkt visse aspekter ved deres erfaringer og holdninger ved å få svar på disse generelle spørsmålene: Er elever oppmerksomme på hvilke former de bruker i sin egen skriving, og hvordan opplever de den nye rettskrivingsnormalen? Er det en sammenheng mellom det informantene mener om nynorsk, deres valg av valgfrie former og eventuelle feil når de bruker målformen?

Jeg har valgt å dele problemstillingen inn i fire forskningsspørsmål. Spørsmålene som danner grunnlaget for analysen er: 1. *Hvilke holdninger har elevene til nynorsk?*, 2. *Hvilke grunner har elevene for valg av former?*, 3. *Hvordan oppfatter elevene 2012-rettskrivinga?* og 4. *Hvilke formvalg og feil gjør elevene i tekstene, og hvordan kan disse ses i sammenheng med det informantene sier i intervjuene?*

En del av de valgfrie formene i nynorsk kan likne på talemålsformer vi finner her i Rogaland. Eksempel på dette er *dokker, me, skule* (Jæren) og *gjera* (a-infinitiv). På bakgrunn av dette, hvis informantene legger seg på en nynorskstil hvor de bruker valgfrie former nært talemålet, kan det tenkes at de er oppmerksomme på hvilke former de bruker. Tidligere studier (blant annet Aanes 2009, Akselberg 2009, Fretland 2009 og Eggum 2014) viser at mange informanter har meninger om hva som er viktig når det gjelder rettskriving og valgfriheten, men har likevel ikke nok kunnskap om emnet når man sammenlikner med deres faktiske språkbruk.

---

¹ Av hensyn til informantene, vil ikke elevtekstene bli lagt ved oppgava. Tilgang til tekstene kan gis på forespørsel.

2. Teoretisk bakgrunn

Først i dette kapittelet vil jeg kort avklare språknormeringsprinsippet *usus*. Videre vil jeg presentere den historiske og teoretiske bakgrunnen for den nye rettskrivinga. Dette innebærer blant annet at jeg vil beskrive hva språkplanlegging og språknormering er. Jeg vil også vie et delkapittel til mandatet og arbeidet med den nye rettskrivinga, for den sier også noe om bakgrunnen til den nye rettskrivinga. Til slutt vil jeg gjøre rede for tidligere forskning på holdninger til nynorsk og hvilke faktorer som kan påvirke elever i valg av former og uttrykk når de skriver.

Den tidligere forskningen på feltet vil være en viktig del av grunnlaget for drøftinga av funnene mine. Vil informantene i dette prosjektet ha andre erfaringer og holdninger enn det som er blitt tatt opp tidligere, eller vil jeg i stor grad finne det samme som er funnet i tidligere forskningsprosjekter?

Opp gjennom årene har det vært flere undersøkelser og debatter om rettskrivinga i nynorsk og da spesielt angående klammeformene i nynorsknormalen. Som rettskrivingsnemnda selv skrev i innstillinga til den nye rettskrivinga, så endte de med å holde på flere valgfrie former enn det de hadde tenkt i utgangspunktet. Selv om normen er laget for framtida, ble det flere valgfrie former enn først antatt, fordi de også tok hensyn til nåtida og «kva som er i allmenn bruk blant breie grupper av nynorskbrukarar.» (Språkrådet 2011a: 3). Men er de valgfrie formene en fordel eller de en ulempe? Elever og lærere har blitt spurt om dette både før og etter 2012, artikler er blitt skrevet, og selv om klammeformene nå er tatt bort, er det likevel slik at mange ord i rettskrivinga kan skrives på flere måter, for eksempel *vere* eller *vera*, *skule* eller *skole* og *de-dykk* eller *dokker-dokker*. Dette viser at diskusjonen om valgfriheten og valgfrie former fremdeles er aktuell.

2.1 Begrepsavklaring

2.1.1 *Usus*

Et av begrepene jeg vil avklare er *usus*. Ususprinsippet var en stor del av normeringsprinsippet under arbeidet med 2012-rettskrivinga. Usus kan forklares som «sedvane, hevd, vanlig bruk».

Prinsippet blir definert slik av Lars S. Vikør: «Ein bør følgje den aksepterte og etablerte skriftmålsbruken («usus») og ta inn i normalen dei endringane og fornyingane som får hevd der».

(Vikør 2007: 180). Her i Norge er det særlig i riksmålsrørsla som har hatt *usus* som et overordnet normeringsprinsipp. «Dei vil godta innslag frå nynorsk og dialektar dersom dei av seg sjølv går inn i den språkbruken Riksmålsforbundet godkjenner som riksmål.» (Vikør 2007: 180f).

Former som *gæern* og *bånn* kan derfor bli brukt i noen stilistiske sammenhenger.

Når samnorsktanken nå ikke lenger er en del av den offisielle språkpolitikken, mener Helge Dyvik (2009: 109) at utgangspunktet for språknormeringen heretter blir «det eksisterende skriftspråket, eller ‘usus’, et begrep som trenger utdypning.» Både Vikør og Dyvik poengterer at det er skriftspråket som er det grunnleggende i usus, og ikke talemålet. «Språknormering i den post-samnorske æra bør dermed ta utgangspunkt i observasjon av utviklingstendenser i det eksisterende skriftspråket, altså i operativ norm.» (Dyvik 2009: 119). Ususprinsippet er å ta utgangspunkt i det skriftspråket som er mest utbredt og som faktisk blir brukt av språkbrukerne; det er den etablerte skriftbruken. Når man skal normere ei rettskriving og velger å ta utgangspunkt i usus, vil det kunne ta tid før ordene offisielt er normerte. Grunnen til dette er at man må observere hvilke ord som faktisk blir brukt over en viss tid før en kan si at «dette er den faktiske språbruken».

2.2 Språkplanlegging, språknormering og arbeidet med den nye rettskrivinga

2.2.1 Språkplanlegging og språknormering

Det å revidere ei rettskriving og ta ut gamle ord eller få inn nye ord, er en form for sentral styring av språkutviklinga. For å forstå bakgrunnen for dette, trenger vi begrepene *språkplanlegging* og *språknormering*. Språkplanlegging er en norsk oversettelse av det engelske *language planning* (Vikør 2007: 94). På norsk kan en definisjon være at «*Språkplanlegging* er det same som å setje opp modellar for korleis ein viss språkstruktur skal utvikle seg, og arbeide for at desse modellane skal bli røyndom.» (Sandøy og Vikør i Vikør 2007: 100). Primært gjør språkplanlegging seg gjeldende i skrift, men sekundært kan den ha noe å si for talemålet. Å skrive etter den samme skriftnormalen vil kunne gjøre et skriftlig budskap mer støyfritt, og dette er en av de viktigste faktorene for språkplanlegging (Vikør 2007: 77f.).

«Å dokumentera eit ordtilfang, med bruksmåtar og tydingsnyansar, er ein aktivitet som i utgangspunktet har ein meir deskriptiv karakter enn det å avgjera kva som skal reknast for å vera korrekt staving og bøyning av orda.» (St. meld nr. 35 2007-2008: 168). Dokumentasjon og beskrivelser av språket er med andre ord mer sentralt enn å formulere «ufravikelige» skriveregler. Selv om man ofte tenker på språknormering som det å vedta ei rettskriving, er grensene uklare mellom det formelle språknivået og de delene av språket som kan forhandles om gjennom veiledning og rådgivning (St. meld nr. 35 2007-2008: 169). Resultatet av språknormering kan vi altså se på som som veiledende *normer* og ikke absolutte *regler*.

Offentlig språkplanlegging og -normering har en lang historie i Norge, noe som har en sammenheng med en aktiv språkpolitikk. Opp gjennom årene har vi hatt flere reformer og normeringer av rettskrivingen både i bokmål og nynorsk; valgfrie former og a- og e-ender er noe

av det som har vært både diskutert og revidert i rettskrivingsnormalene. «Alle språk forandrer seg – uansett planlegging eller ikke.» (Vikør 2007: 13). Selv om vi reagerer negativt på avvik, kan vi bli vant med det etter å ha hørt det ofte nok. Slik er det også med språk selv om man ikke alltid vil at det kjente skal endres. Uavhengig av hvorfor språkendringer skjer, fører de til variasjon (Vikør 2007: 15). En del av endringene som har skjedd, har skjedd spontant og i møte med holdninger om hva som er mest ønskelig språkbruk (Vikør 2007: 19).

Norm er et sentralt begrep innen språkplanlegging og -normering. En norm kan bli beskrevet som «mønster eller målestokk for kva som er akseptabelt resp. uakseptabelt.» (Vikør 2007: 71). Vi finner normer på alle livsområder, og kort sagt kan man si at normer er det vi opp gjennom oppveksten lærer som rett og riktig, som vi vet vi bør holde oss til og som fort kan få konsekvens eller en straff om det brytes (Vikør 2007: 71). Vi tenker fort på normer i forbindelse med etikk og sosiale konvensjoner, men vi har også normer i språket vårt. Den språklige oppførselen vår, slik vi forventer andre skal bruke språket og motsatt, kalles *språknormer*. Disse kan deles i to kategorier, *grammatiske normer* og *bruksnormer*. Den førstnevnte kategorien gjelder hva som er grammatisk galt og riktig i et og samme språkssystem, mens den sistnevnte forteller oss noe om språkbruken i en gitt situasjon (Vikør 2007: 72). Ei rettskriving gir oss grammatiske normer fordi den viser hva som er lov til å skrive i en tekst, mens bruksnormer er normer som avgjør hvilke ord vi velger i en samtale i en gitt kontekst.

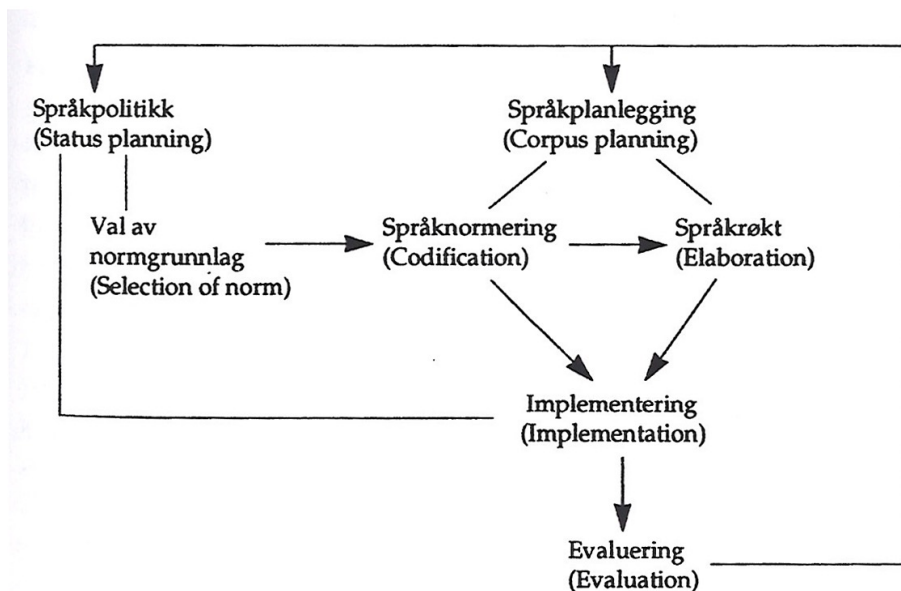
Når vi er små, tar vi ubevisst opp visse normer og levesett som vi ser og opplever i et gitt miljø, noe vi kaller *internaliserte* normer. Normene gjelder både de grammatiske og bruksnormene i tillegg til endringer opp gjennom livet med tanke på påvirkning fra miljøet man er i til enhver tid (Vikør 2007: 72). I motsetning til de internaliserte normene, blir de *fastsatte språknormene* fastlagt formelt, noe vi kan se i blant annet ordbøker, ordlister og lærebøker. De fastsatte språknormene er det vi ofte kaller for *preskriptive* eller *foreskrevne*, og de har altså en formell status i samfunnet (Vikør 2007: 74). De internaliserte normene er først og fremst muntlige mens de fastsatte er skriftlige. Når det skal fastsettes en ny norm, er målet at normen skal bli brukt og internalisert av så mange som mulig slik at den kan bli akseptert. Videre skiller vi mellom begrepene *normal* og *norm*, hvor sistnevnte først og fremst er funksjonen i samfunnet og førstnevnte er de konkrete reglene som er vedtatt av et språknormeringsorgan (Vikør 2007: 75f).

«Fundamentalt sett er alle skriftspråk som er komne ut over det ideografiske stadiet sekundære i forhold til talen, altså avleidd av talespråket.» (Vikør 2007: 91). Etter hvert vil de fleste skriftspråk få en selvstendig funksjon, og da spesielt når det har fått fastsatt en egen normal. Med selvstendig funksjon menes det at skriftspråket og talemålet vil fungere som to selvstendige enheter.

Skriftspråket og talemålet vil likevel, etter at skriftspråket har begynt å leve sitt eget liv, ofte gjenspeile hverandre (Vikør 2007: 92). Umarkerte varieteter av skriftspråket, mao. skriftnormaler, er det primære for språkplanlegginga, mens det sekundære er talenormaler (Vikør 2007: 93). Et godt eksempel på at talemålet og skriftspråket gjenspeiler hverandre, er formen *dokker-dokker*. Formen er et trekk fra talemålet som med 2012-rettskrivinga er kommet inn i skriftspråket på bakgrunn av at mange har det i talemålet. Det er derfor grunn til å tro at flere vil identifisere seg med formen og bruke den i skriftspråket.

Språkpolitikk og språkplanlegging henger sammen. Vikør sier at begrepet språkpolitikk i første rekke blir brukt når man snakker om politiske tiltak for å påvirke vilkårene i samfunnet. (Vikør 2007: 101). Dette gjelder da det sosiale forholdet mellom forskjellige språkvarieteter og språk. Den statusen de skal ha i blant annet lovtekster og i offentlige tjenester, bruksområdene for de forskjellige språkene eller -varietetene og også i samfunnet ellers, er det man regner som språkpolitikk (Vikør 2007: 101). Skal man sammenlikne dette begrepet med språkplanlegging, er språkplanlegging de faglige tiltakene for å påvirke selve bruken og utviklingen av en bestemt språknormal. «Meir presist kan vi seie at ein driv språkplanlegging når ein fastset normer og reglar for kva som skal reknas som rett og godt språk.» (Vikør 2007: 100). Skillet mellom språkplanlegging og språkpolitikk viser Vikør med denne figuren (Vikør 2007: 109):

Figur 2.1: Forholdet mellom språkplanlegging og språkpolitikk

2.2.2 Mandatet og arbeidet med den nye rettskrivinga

1. august 2012 trådte den nye rettskrivinga i nynorsk i kraft. Mandatet for den nye rettskrivinga var at normen² skulle være tydelig, enkel og stram, en norm uten sideformer. Normen skal gjøre det enklere å være nynorskbruker, den skal være stabil over tid og tydelig for alle som bruker nynorsk som sidemål. Nemnda tok utgangspunkt i den vide rettskrivinga, og ikke i læreboknormalen. Den tok også utgangspunkt i de mest brukte formene i skriftspråket, altså etter ususprinsippet, uavhengig av hvilke dialektgrunnlag formene har. Talemålsformer med stor geografisk utbredelse skulle også vektlegges (Språkrådet 2011a: 3). Dette var noen av punktene i innstillinga til ny rettskriving for det nynorske skriftmålet som Språkrådet publiserte i april 2011.

Noen av endringene som kom med 2012-rettskrivinga var at klammeformer ble opphevet, i-målet ble tatt ut av rettskrivinga, *nå* ble likestilt med *no* og formen *bare* gikk ut av normen slik at man nå kun kan bruke *berre*. Tilføringen av en ny form i 2. person flertall, *dokker-dokker*, vil i denne oppgaven bli brukt som gjennomgående eksempel på en spesifikk endring. Før 1. august 2012 var det kun *de-dykk* som var lov til å skrive, men etter denne datoen har det vært valgfritt å bruke den gamle eller den nye formen. Selv om en del av rettskrivinga ble strammere, ble mange av de tidligere klammeformene likestilte. Valgfriheten kan altså sies å ha blitt redusert på enkelte områder, samtidig som at nynorskbrukerne står friere ettersom hierarkiet mellom formene er borte.

2012-rettskrivinga markerte et brudd med tidligere tankegang og normering. Tidligere hadde språknormeringsorganene normert etter samnorsktanken, altså normering med hensyn til det andre skriftspråket. Også normering på bakgrunn av etymologi, der ordene mest mulig bør beholde sin opphavlige form, har vært et viktig prinsipp for normeringen av det nynorske skriftspråket. I 2003 ble formålsparagrafen om å støtte tendenser i utviklinga som på lengre sikt skulle føre de to målformene sammen, fjernet. Behovet for å normere proaktivt forsvant og andre normeringsprinsipp ble satt fokus på (Dyvik 2009: 109-110). I arbeidet med ei ny rettskriving, var det altså hensynet til usus og talemålsformer med geografisk utbredelse som var det viktigste, i tillegg til at normalen skulle være tydelig, enkel og stram.

I et intervju (Språkrådet 2011b) sier leder for Språkrådets rettskrivingsnemnd, Grete Riise, at de håper og tror at normen de har kommet fram til er en norm de fleste nynorskbrukere skal kjenne seg igjen i og en norm som gjør det enkelt å skrive korrekt for framtidige nynorskbrukere.

Bakgrunnen for ei ny rettskriving kan spores tilbake til slutten av forrige århundre hvor arbeidet

---

² Språkrådet bruker selv begrepet *norm* og *normen* i *Ny rettskriving for 2000-talet. Innstilling til ny rettskriving for det nynorske skriftmålet*. Jeg vil først og fremst bruke *normal* eller *rettskriving* ut fra Vikørs skille mellom *norm* og *normal*.

med å revidere både bokmålet og nynorsken startet, og hvor bokmålet i 2005 fjernet skillet mellom hoved- og sideformer. Nynorskseksjonen vedtok framlegg om å revidere rettskrivinga og læreboknormalen, men ville fremdeles holde på skillet mellom formene. Kulturdepartementet ville ikke godkjenne dette vedtaket, men bad i desember 2000 om at Språkrådet skulle arbeide videre med saken om en mer stabil rettskriving. De ville også unngå å ha hyppige rettskrivingsendringer i framtida (Språkrådet 2011a: 25).

Etter en del diskusjon om nynorskrettskrivinga fremdeles skulle ha skillet mellom hoved- og sideformen, vedtok styret i Språkrådet i 2007 å sette i gang arbeid med en revisjon av rettskrivinga i nynorsk (Språkrådet 2011a: 26). I en stortingsmelding året etterpå ble det gitt klarsignal til at arbeidet med ei ny rettskriving skulle settes i gang. Styret i Språkrådet oppnevnte ei nemnd 16. desember 2009. Nemnda skulle gå gjennom rettskrivinga med tanke på en ny revisjon. Mandatet for nemnda var satt opp i åtte punkter, hvor en tydelig, enkel og stram norm var et av punktene. I punkt nr. tre står det at normen «skal vera slik at nynorsken framleis kan appellera til språkbrukarar over heile landet og gir rom for former som er i allmenn bruk blant breie grupper av nynorskbrukarar.» (Språkrådet 2011a: 27). Andre punkt i mandatet var at sideformene skulle bort og at arbeidet skulle gjennomføres i en åpen og inkluderende prosess.

2.2.3 «Tydelig, enkel og stram»

Den nye rettskrivinga skulle være «tydelig, enkel og stram». Men hva betyr egentlig dette? I innstillinga til den nye rettskrivinga blir det sitert fra ei pressemelding fra Språkrådet i 2010, hvor det blant annet heter at «[m]ålet er å etablere ei norm som gjer det lettare å vera nynorskbrukar, som er tydeleg for alle som bruker nynorsk som sidemål, og som er stabil over tid. Norma skal vera lett å bruka uavhengig av formell utdanning og språkkompetanse.» (Språkrådet 2011a: 3).

Ut fra dette sitatet kan det trekkes noen konklusjoner når det gjelder hva som menes med ordene tydelig, enkel og stram. I denne sammenhengen betyr *enkel* at rettskrivinga skal kunne tas i bruk av *alle* som skriver nynorsk uavhengig av nivå, spesielt elever som har det som sidemål. I så fall skal nynorskbrukerne kunne navigere gjennom normalen uten vansker.

Normalen skal være *tydelig* for alle, inkludert de som bruker nynorsk som sidemål, noe som vil bety at det er et mål at rettskrivinga skal gjøre det klart for nynorskbrukeren hvilke former og ord som er riktige. Målet om stabilitet vil også gjøre normalen tydeligere, ettersom nynorskbrukerne slipper å forholde seg til større endringer.

Det kommer derimot ikke klart fram i mandatet hva det betyr at den nye normalen skal være *stram*. En mulig tolkning er at det viser til bortfallet av klammeformer, slik at man i prinsippet vil

kunne få en norm med færre ord og former. I forordet i innstillinga står det at ettersom komiteen tok hensyn til hva som er «i allmenn bruk blant breie grupper av nynorskbrukarar», beholdt de flere valgfrie former enn først planlagt (Språkrådet 2011a: 3). Dette kan antyde at ordet *stram* i denne sammenhengen ble lagt mindre vekt på enn de andre i løpet av arbeidet. Man kan derfor stille seg spørsmålet om de faktisk ikke har klart å lage en stram normal med tanke på at de beholdt flere valgfrie former enn det den opprinnelige planen var.

2.3 Tidligere studier om holdninger til nynorsk og om valgfriheten i målformene

Når det gjelder valgfriheten i nynorsk rettskriving, både før og etter den nye reformen i 2012, er det også tidligere skrevet oppgaver og artikler som tar for seg språknormering, valgfrihetsdebatten, kunnskapen om valgfrie former og holdninger til nynorsk rettskriving. I dette kapitlet har jeg plukket ut et utvalg som jeg kort vil beskrive fordi dette vil ha en relevans for drøftinga av funnene fra mitt eget prosjekt.

2.3.1 En kvantitativ undersøkelse av bruken av valgfrie former

Solveig Tveit Eggum skrev i 2014 en masteroppgave med tittelen *Å vere eller vera, det er spørsmålet. Om bruken av jamstilte former i nynorsknormalen*. Hennes prosjekt er en av inspirasjonskildene mine til mitt eget prosjekt med tanke på elevers valg av former, holdninger til nynorsk og hvor oppmerksomme de er på valgene de gjør i skrivinga. Eggum samlet inn tekstmateriale fra tre skoler i Sogn og Fjordane hvor hun så på hvilke former som ble brukt. Informantene i hennes undersøkelse var elever fra 10. klasse og lærere. Etter innsamlinga av tekstmaterialet, sendte hun ut et spørreskjema, både til elever og lærere, for å kartlegge bruken av ulike valgfrie former. For Eggum var det tre sentrale spørsmål: «Kva for jamstilte former i nynorsknormalen trur elevar på tre ulike skular i Sogn at dei nyttar? Kva slags jamstilte former i nynorsknormalen brukar elevar på tre ulike skular i Sogn? Kva kan vera med på å forklara bruken av desse formene?» (Eggum 2014: 3).

Eggum er selv norsklærer, og som hun skriver i sammendraget i oppgava har hun ofte lurt på hvorfor elevene velger de ordene de gjør. Hun skriver også at valgfriheten gjør at vi enklere kan sette vårt eget preg på teksten og på den måten finne vår egen plass og kjenne oss igjen i skriftspråket. Hovedfunnene fra hennes oppgave viser at mange av elevene ikke er bevisste på hvilke former de bruker, og mange tror også at de skriver mer dialektnært enn det elevtekstene (empirien) viser. Disse funnene har relevans for min egen oppgave hvor også jeg ønsker å undersøke hvorfor skriverne bruker de formene de gjør. Eggum brukte først og fremst de

kvantitative metodene spørreundersøkelse og tekstanalyse. Avslutningsvis i hennes oppgave, oppsummerer hun kort funnene, diskuterer hva hun ville gjort annerledes og greier også kort ut om svakheter ved metoden. Hun sier at ved å bruke intervju som metode, ville svarene kunne blitt mer utdypet, og man ville kanskje bedre fått fram holdninger som elever og lærere har til valgfrie former (Eggum 2014: 55). Dette er noe av grunnen til at jeg har valgt intervju som metode i mitt prosjekt.

Ved å bruke en kvalitativ metode som det et intervju kan være, har jeg prøvd å få en dypere forståelse for hvorfor informantene gjør som de gjør. Jeg har fortsatt på tankegangen til Eggum og komplementert hennes forskning ved å fokusere på det individuelle aspektet ved valg av de ulike formene i nynorsk rettskriving. Hvilke valgfrie former bruker informantene og hvorfor? Det er først og fremst fremst er nynorsk som skriftspråk som er hovedfokuset for prosjektet mitt. Jeg har likevel stil noen spørsmål om hva de selv sier i talemålet, for å finne ut hva informantene tenker om enkelte former og om de selv kunne tenke seg å skrive dette på bakgrunn av talemålet. I mitt prosjekt har jeg valgt kun elever som informanter fordi det er fra elevens tekster jeg har hentet mitt grunnlag til intervjuene fra, og fordi jeg er mest interessert i deres syn og tanker angående den nye rettskrivinga.

2.3.2 Om valgfriheten og dens utfordringer

Anders Aanes er en annen av dem som tidligere har undersøkt på elever og valgfriheten i rettskrivinga. I masteravhandlingen *Valfridom i nynorsk – eit problem for eleven?* ble 282 elever fra fire videregående skoler i Møre og Romsdal mellom medio april og medio juni 2008 spurt om valgfriheten i den nynorske rettskrivinga. Da Aanes skreiv oppgaven, var han masterstudent i nynorsk skriftkultur ved Høgskulen i Volda og arbeidet til daglig som dokumentasjonsleder ved Nynorsk kultursentrum i Hovdebygda.

Som Aanes nevner, ble rettskrivinga i nynorsk satt på dagsordenen høsten 2007 da styret i Språkrådet gjorde et vedtak om at man igjen skulle prøve å revidere den (Aanes 2009: 18). Vedtaket gjaldt i hovedsak i fjerne tovinåsystemet slik det ble gjort i bokmålsrettskrivinga i 2005. Det var mange reaksjoner, hvor noe av grunnen kunne være at ordlyden tilsa «ein kraftig slankekur i talet på slike sideformer.» (Aanes 2009: 19). Undersøkelsen til Aanes var er spørreundersøkelse der han sendte ut skjema til ca. 600 personer, et skjema med spørsmål om både om holdninger og om kunnskap nynorsk rettskriving. Respondentene gikk i tredje klasse på videregående, og det var 282 som svarte på skjemaene, noe som tilsvarer 41% av de skjemaene han sendte ut, og Aanes mener det er akseptabelt. 47% av respondentene hadde bokmål som hovedmål, de resterende 53% nynorsk som hovedmål. Av de 282 elevene, hadde 45 byttet målform, fra nynorsk til bokmål, ingen

respondenter hadde byttet fra bokmål til nynorsk. Disse førtifem utgjør 16% av elevene (Aanes 2009: 22).

Funnene til Aanes viser blant annet at når elevene får spørsmål om rettskrivinga, er det mange som er usikre. Videre fant Aanes ut at det ikke er samsvar mellom informantenes utsagn om valgfrihetens viktighet og hvilken kunnskap de faktisk har om emnet. Noe av det Aanes var interessert i, var å se på elevenes syn på ulike skriftnormaler. Et av spørsmålene han stilte sine informanter var «Om du kunne velje, kva ville du hatt?» med tre alternativ (Aanes 2009: 22):

1. «Ein nynorsk der ein kan velje mellom mange ulike former, som gir høve til å tilpasse språket dei ulike dialektane i Noreg»,
2. «Ei konservativ eller moderat form for nynorsk der ein ikkje kan velje mellom mange ulike former. Avstand til bokmålet er viktig»
3. «Ein moderne nynorsk som har fleire bokmålsformer, mindre handheving av kva ord som ikkje er lov å skrive, og som dessutan ikkje har valfridom i bøyingsverk og endingar».

Av alle informantene var det 32% som svarte alternativ 1, 38% som svarte alternativ 2 og 20% svarte alternativ 3. Av bokmålelevne er flertallet mest positive til alternativ 2, det at avstanden mellom de to målformene er viktig (Aanes 2009: 22).

Synet på ulike tekster var også en del av undersøkelsen til Aanes. Han skrev en tekst på fire forskjellige måter der han varierte ordene fra konservativ nynorsk til en mer radikal nynorsk. Et interessant funn her er at bokmålelevne sier de kjenner seg mest igjen i den varianten som likner mest på bokmål. Det at de kjenner seg igjen i den varianten av teksten er ikke uventet siden det er den mest radikale varianten, den som er mest bokmålsnær. Det som er interessant ved dette funnet er at de tidligere har sagt de ønsker å kunne ha en normal som skiller mer mellom bokmål og nynorsk, noe denne varianten *ikke* gjør. Aanes skriver her at dette kan tyde på at den oppfatninga elevene har av hvordan en nynorsktekst skal være, tenderer mot en midtlinjenormal, men at mange bokmålelever likevel ønsker en mer radikal nynorsk (Aanes 2009: 24). Andre funn er at de som har nynorsk som hovedmål er de som synes det er viktig med valgfriheten. Mange er også usikre og vet lite om de valgfrie formene.

Man må heller ikke undervurdere læreren sin rolle når det gjelder hvilke språkvalg elevene tar. Selv om dette ikke er hovedfokuset i mitt prosjekt, bør det nevnes at læreren kan styre elever bort fra de formene de selv ville ha valgt (Berg 1999, i Aanes 2009: 26f). Aanes nevner flere grunner til dette, blant annet hvilken kunnskap læreren selv har om målformen. Under intervjuene har jeg blant annet stilt informantene spørsmål om holdninger blant lærerne de har hatt. I Aanes sin

undersøkelse svarer hele 60% at de har i «nokså liten» eller «liten grad»³ fått opplæring eller veiledning når det gjelder valgfrie former som ligger nærmest talemålet. Under spørsmålet i hvilken grad elevene mener de har fått veiledning og opplæring i nynorsk i barne- og ungdomsskolen, fordeler de seg femti-femti (Aanes 2009: 27). Aanes hadde også et spørsmål som var formulert slik: «Kva for haldningar har den noverande norsklæraren din presentert i høve rettskrivinga i nynorsk?». Ut fra funnene mener Aanes det er tydelig at det finnes to typer lærere: talemålsentusiastene og den som går for den «konservative» tilnærmingen, også kalt «einskapslinja.» (Aanes 2009: 27).

Avslutningsvis skriver Aanes blant annet at elevene i stor grad peker på at de er usikre på hva som er lov og ikke lov til å bruke av ulike bokmålsord og de er også usikre på selve ordtilfanget (Aanes 2009: 43). Nå vil ikke alle ordene Aanes har brukt som eksempel være gjeldende på grunn av den nye rettskrivingsnormalen, men undersøkelsen hans er likevel relevant å nevne fordi en del av funnene hans om holdninger og kunnskap om målformen kan samsvare med mine funn i mitt eget prosjekt. Konklusjonen til Aanes er at det er vanskelig å gi et entydig svar på når det gjelder spørsmålet om valgfriheten er et gode eller ei for elevene. Han mener grunnen til det er enkel: Det kan tenkes at valgfriheten ikke er reell. Her nevner han at nynorsktekstene som elevene leser antakelig er skrevet med for det meste hovedformer (før 2012), og at de derfor ikke har sett store forskjeller på de valgfrie formene som blir brukt. Felles for gruppene er at de argumenterer «sterkt for å få behalde sitt språk og sine former i rettskrivinga.» (Aanes 2009: 43).

2.3.3 Holdninger til talemålsnormering og -språklig praksis

Høsten 2007 utførte Gunnstein Akselberg en undersøkelse i Hordaland blant en gruppe elever og lærere i den videregående skolen om holdninger til talemålsnormering og talespråklig praksis. Til sammen var det 53 informanter som deltok, hvor 35 var elever og 18 var lærere. Granskningen ble gjennomført ved hjelp av spørreskjemaer. Akselberg hadde forskjellige spørsmål i kategoriene standardtalemål/normert talemål, dialekt, valgfrie former i NN skriftmål og nynorsk skriftmål versus talemål. I sammenheng med min oppgave, er det spesielt de to siste kategoriene som er interessante å se noe nærmere på.

Når det gjelder holdninger til den nynorske rettskrivinga, viser hovedfunnene i undersøkelsen at mange elever og lærere mener at man ikke bør ha valgfrie former og sideformer (Akselberg 2009: 79). På spørsmål om hva fordeler med valgfrie former i nynorsk kan være, trekker elevene fram hensynet til identitet, individualitet og personlighet. Videre sier de at det er lettere å

---

³ Kategoriene de kunne velge mellom var «Svært stor grad», «Nokså stor grad», «Nokså liten grad», «Svært liten grad» og «Usikker»

formulere seg og språket blir mer naturlig. Under det samme spørsmålet, svarer lærerne at de legger vekt på at mangfold og språklig variasjon er viktig. I og med at talemålet forandrer seg, bør dette avspeiles i skriftspråket, for på denne måten vil skriverne kjenne seg mer igjen, og skriftspråket vil bli mer naturlig (Akselberg 2009: 84-85). Selv om mandatet for 2012-rettskrivinga først og fremst tok utgangspunkt i ususprinsippet under arbeidet med rettskrivinga, kan noen av de valgfrie formene gjenspeile talespråket. Den valgfrie formen *dokker-dokker* er en av de som viser dette tydeligst. En annen er den valgfrie formen *skole* som står sterkt i talemålene i Nord-Norge, deler av Østlandet og Trøndelag (Språkrådet 2011a: 58). Å kunne bruke former som er knyttet nært opp til talemålet slik at skriverne kjenner seg igjen, mener både elevene og lærerne fører til et mer naturlig språk og en bedre flyt i språket.

Akselberg spurte også om det motsatte, altså hva ulempene med valgfriheten kan være. Et altfor komplisert normsystem som fører til forvirring, er det elevene trekker fram. Det kan være vanskelig å være konsekvent, og for mange valg kan til slutt føre til at alle skriver akkurat slik de selv vil. Lærerne opplever språklig rot i og med at mange elever blander formene. På spørsmål om vi bør fortsette å ha valgfrie former/sideformer i skriftspråket, svarer de fleste ja, men det er likevel en betydelig minoritet som svarer nei: av 53 informanter, er det 52 som har svart på spørsmålet, og 40 svarte ja og 12 svarte nei (Akselberg 2009: 85).

Et av hovedpunktene i Akselbergs konklusjon viser at flere av elevene mener at man ikke bør ha valgfrie former i nynorsk, noe også flere av lærerne er enige i: 13 av lærerne svarte ja og 5 nei, hos elevene 38 ja og 14 nei, altså en betydelig minoritet mener at man *ikke* skal ha valgfrie former i nynorsk (Akselberg 2009: 84). Et annet av hovedpunktene viser at mange av elevene mener nynorsk ikke skal bygges på talemålet, mens her mener de fleste lærerne det omvendte. Også under punktet som gjelder om skriftspråket styrer talemålet, er elevene og lærerne uenige: flest elever mener at skriftspråket styrer talemålet, mens lærerne mener det omvendte. Dette kan være fordi «elevane har eit meir realistisk bilete av den faktiske relasjonen mellom skriftspråk og talemål, medan lærarane legg større vekt på at dei valgfrie formene i skriftmålet kan reflektera talemålet.» (Akselberg 2009: 88). I tillegg er elevene vokst opp i et samfunn hvor bokmål de siste ti årene, mer eller mindre, har dominert det meste av media, noe Akselberg peker på at elevene ikke er upåvirket av (Akselberg 2009: 88).

Akselberg stiller spørsmål om hvorvidt denne undersøkelsen kan si oss noe om holdninger til normert talemål ut over språksamfunnet i den spesifikke skolen (Akselberg 2009: 88). Han skriver at selv om informantene bare representerer en gruppe elever på en videregående skole i Hordaland og at informantene er få, kan undersøkelsen likevel vise noe om holdninger til

talespråklig praksis og holdninger til normert talemål i andre områder der nynorsk står sterkt. Akselberg nevner også at undersøkelsen ikke kan benyttes til å gjøre generaliseringer på empirisk statistisk grunnlag, men den gir et bilde av «den vidaregåande skulen som språksamfunn og som arena for bruk av talemål og allmenn haldning til talemålsnormering.» (Akselberg 2009: 89). Et siste hovedpunkt er spørsmålet om nynorsk bør endre seg i takt med dialektene. Elevene er delt på midten, mens de fleste lærerne mener at nynorsk bør endre seg i takt med dialektene (Akselberg 2009: 87).

2.3.4 Paradoks i framtidig nynorsknormering

Jan Olav Fretland ved Høgskulen i Sogn og Fjordane har i artikkelen «Paradoks i framtidig nynorsknormering» formulert forskjellige syn folk har på valgfriheten i nynorsk rettskriving. Det er svært delte meninger om hvorvidt valgfriheten i nynorsken er gode eller et onde (Fretland 2009: 132). Artikkelen er skrevet før 2012, men den tar opp viktige tråder, en kort historie om normering av nynorsk i nyere tid og litt om debatten i 2007. Dette året blusset det nemlig opp en debatt etter styrevedtaket i Språkrådet. Debatten hadde to hovedsaker, nemlig om det skulle skje en endring og om normen skulle bli trangere (Fretland 2009: 134). Med dette ser vi at forut for den normalen som kom i 2012, var det mange som hadde noe å si om hvilken linje man skulle legge seg på og som skulle danne grunnlaget for en eventuell ny norm.

Fretland hadde i 2006 en undersøkelse av nynorsken til norske lærerstudenter. I artikkelen presenterer han resultatene fra undersøkelsen, som var av feil i nynorsken hos allmennlærerstudenter ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Fretland viser at det ikke er mange registreringer på feil i kategorier som substantivsyke og tung passivbruk, men at de største utslagene kommer i kategorier som kan knyttes til påvirkning fra bokmål. Fretland sier at man ikke kan konkludere helt og holdent med sikkerhet ut fra materialet at en enklere og strammere rettskriving vil gjøre nynorsken lettere å lære og skape flere positive holdninger (Fretland 2009: 140). Han sier videre at man likevel kan konstatere at det på visse områder i rettskrivinga før 2012 hersker forvirring. Til og med de som har nynorsk som hovedmål og som er gode i målformen, har problemer med å skrive feilfri nynorsk (Fretland 2009: 140).

Fretland vil ikke konkludere ut fra sin egen studie med at en enklere og strammere rettskriving vil kunne hjelpe, men skriver like etter at man på visse områder kan konstatere at rettskrivinga er for avansert. Grunnen kan være at han kun har sett på et tekstmateriale og ikke spurt informantene om deres feil i etterkant. Fretland skriver videre at flere holdningsundersøkelser viser at lærerne er usikre på rettskrivinga og at de ønsker seg mer opplæring i nynorsk. Hvis man som

lærer selv er usikker på det faget man skal lære bort, er utgangspunktet for læringen hos elevene dårlig. Fretland (2009: 140) mener derfor at en enklere nynorsknormal likevel kan gjøre nynorskundervisninga lettere. Dette er et godt poeng med tanke på hva løsningen på «nynorskproblemene» kan være, men Fretland går ikke i dybden her.

Mot slutten av artikkelen, har Fretland ei punktliste med fem punkt på problem for «nynorskknirvana», både didaktiske problemer og problemer i samfunnsutviklinga (Fretland 2009: 141). Det første punktet Fretland nevner, er at det blir skrevet en god del feil i nynorsk. Fretland skriver også at en allmenn oppfatning er at det er flere feil i nynorsk sammenliknet med bokmål og andre skriftspråk som det er naturlig å sammenlikne seg med. Grunnene til dette er flere, men han mener at man ikke kan se bort fra at normen er unødvendig vanskelig å lære.

Punkt nummer to som Fretland nevner er at det i hver eneste klasse fins ulike talemålsvarianter, og at en opplæring som bare baserer seg på «den opphavlige dialekten» vil stenge ute visse elever, både innvandrerelever og elever som ikke har akkurat den gitte dialekten (Fretland 2009: 141). Videre nevner han at det å skrive rett nynorsk i skolen, blir lagt lite vekt på, og ett av lærernes argument for dette er at i nynorsk er det jo så mye som er lov. I denne sammenhengen vil de former som er lov til å skrive og de som ikke er lov «beita lukkeleg ved sida av kvarandre i elevarbeida.» (Fretland 2009: 141). Punktet kan vise en del av grunnen til at elever sliter med nynorsk; lærerne har ikke oversikt selv. Punkt fire er at det blir lagt lite vekt på sidemålsundervisninga i norskfaget.

Fretland sier avslutningsvis at undersøkelsen hans fra lærerutdanningen først og fremst viser at arbeidet med nynorsk fagterminologi og nynorske læremiddel er viktig. Andre funn er at det er viktig at faglærere i andre fag enn norsk i lærerutdanninga arbeider med og foreleser i godt nynorsk fagspråk på de områdene hvor de underviser. Han trekker videre fram at det er viktig at normalen er tydelig, slik at studenter og elever ser mønstre og kjenner igjen sammenhenger (Fretland 2009: 142). Ut fra dette mener han at det kan finnes faglige grunner til at man bør stramme opp nynorsken noe. Den viktigste grunnen er at de som skal lære fra seg nynorsk og de som bruker målformen daglig, faktisk klarer å lære seg dette språket. For å få til dette, bør det gjøres noe slik at nynorsken blir enklere og mer konsekvent (Fretland 2009: 142). Det at en såkalt *midtlinenynorsk* blir mer dominerende, er også noe som taler for et ønske om en tydeligere normal.

2.3.5 Eleven og valgfriheten

Celia M.Berg hadde i 1998 og 1999 en spørreundersøkelse med 89 informanter hvor hun hadde som hovedfokus å spørre informantene om hvordan de i praksis opplever en bred skriftnormal, både i

bokmål og i nynorsk. Informantene var fordelt på fire klasser der to av klassene hadde bokmål som hovedmål og de to andre hadde nynorsk. Alle informantene gikk i avgangsklasser, noe Berg begrunner med at hun ville ha «unge og aktive språkbrukarar som i tillegg kunne forventast å ha såpass mykje kunnskap om dette emnet at eg kunne stille direkte spørsmål.» (Berg 1999: 45). Nå som klammeformene er tatt bort, er det blitt en bredere skriftnormal, der sistnevnte var hovedfokuset til Berg i denne undersøkelsen.

Berg sier selv at spørreundersøkelsen kan sies å gi både kvalitative og kvantitative resultater fordi hun brukte både åpne spørsmål, spørsmål med avkrysningsmuligheter og muligheter for å legge til kommentarer. Selve skjemaet kan deles inn i tre hoveddeler. Disse er 1. Språknormsikkerhet og bruk av valgfriheten, 2. Hvordan informantene oppfatter lærernes holdninger til valgfrihet og 3. Informantene sine holdninger til ulike typer skriftspråk og valgfrihet (Berg 1999: 46). I *Valfridomen og eleven* viser hun til tre sentrale spørsmål fra undersøkelsen som hun har gjennomgått og kommet fram til resultatene på. Disse tre spørsmålene er 1. *Vil du seie at du har utvikla «din eigen» skriftnormal i løpet av skuletida? Med dette meiner eg at du har innarbeidd eit sett av former som til saman utgjer din personlege måte å skrive på*, 2. *Korleis vil du karakterisere skriftspråket ditt? (Dette gjeld framleis berre den målforma du har som hovudmål)* og 3. *Eg har fått informasjon om og kunnskap om valmulegheitene i skriftnormalane i laupet av skuleåra.*

Avslutningsvis for resultatene av disse tre spørsmålene, skriver Berg at alle elever møter en del ulike problemer knyttet til valgfrihet i skriftnormalen. Når det gjelder de informantene som har bokmål som hovedmål, går det igjen at de generelt har lite kunnskap om valgfrie former i deres egen målform (Berg 1999: 58). De fleste av bokmålsinformantene rapporterer at de skriver mer konservativt, moderat bokmål eller helt «vanlig», og mange skriver at de mener de ikke har en spesiell skrivemåte som kan kalles personlig. Informantene som har nynorsk som hovedmål, lister opp to hovedproblem. Det ene er at de sier at lærerne belønner de som skriver på et konservativt skriftspråk med bedre karakterer, noe som fører til at valgfriheten i målformen ikke reelt er tilstede for elevene. Det andre problemet er at de har en del innslag fra bokmål inn i målformen på grunn av dialekten (Berg 1999: 58).

Verken hos bokmålsinformantene eller hos de informantene med nynorsk som hovedmål, ser det ut til at direkte undervisning om valgfriheten er noe som blir prioritert i timene på skolen. Berg skriver at resultatene viser at valgfriheten i skriftnormalen ikke er et tema i undervisningen, noe som fører til at det er lite kunnskap om emnet. Elevene bruker med det valgfriheten lite i praksis (Berg 1999: 58). Selv om denne undersøkelsen er over femten år gammel, tar den opp en del av

hovedtemaet for mitt eget prosjekt, nemlig kunnskap om valgfriheten og de valgfrie formene i målformene.

2.3.6 Språknormsikkerhet i bokmål og nynorsk

Helge Omdal (1999: 181) mener at språkbrukernes kjennskap til og kunnskap om språknormene er en viktig forutsetning både for språknormeringsarbeidet og for at det norske systemet med to likestilte skriftspråk skal fungere. I *Språknormsikkerhet i bokmål og nynorsk* viser Helge Omdal til problemer ved hyppige språkendringer, hvordan implementering av et nytt system og nye ord skjer og resultater av en studentundersøkelse og en lærerundersøkelse om det gitte temaet. Innledningsvis sier Omdal at selv om språknormeringsorgan tror at språkbruken etter en tid vil avspeile nye språkendringer, er det ikke gitt at dette faktisk skjer. Et godt eksempel som han nevner er ordet *ressurs*, et ord mange språkbrukere har opplevd å bli korrigert på når de har skrevet ordet med kun en *s*, nemlig *resurs*. På midten av åttitallet ble formen med en *s* innført igjen, slik at man igjen kan skrive ordet enten med en eller to *s*-er. Siden mange nå for det meste skriver det med to *s*-er, kan det være fort gjort å «korrigere» de som skriver ordet med en *s*.

I undersøkelsene til Omdal blant studenter og lærere, hadde han fokus på hvilke ord de ville ha rettet og hvilke ord de ville la stå i en tekst han hadde skrevet. Til studentene var det snakk om at Omdal hadde skrevet to tekster, en på bokmål og en på nynorsk, med beskjed om at de skulle «Se om du finner feil her, og rett eventuelle feil slik at språket blir i samsvar med det du oppfatter som korrekt språk.» (Omdal 1999: 186). Informantene var 300 grunnfagsstudenter ved universitetene i Bergen og ved høyskolene i Agder og i Telemark. En liknende undersøkelse ble gjort blant nesten 80 lærere. Kort oppsummert viser resultatene at implementeringen av normene sviktet, noe vi kan se fordi mange av informantene korrigerter former som faktisk er (eller var da undersøkelsene ble gjennomført) lov til å bruke.

3. Metode og empiri

I dette kapittelet vil jeg beskrive og vurdere metoden jeg har brukt. Metoden har jeg brukt på empirimaterialet som har vært intervjuer med elever, og elevtekster.

3.1 Intervju som metode og forskjellige typer intervju

Etter å ha kommet fram til at jeg ville bruke en kvalitativ metode, i denne sammenhengen intervju, måtte jeg utforme intervjuet. Hvilken type intervju ville være mest hensiktsmessig? Skulle jeg intervjuer en og en eller flere informanter om gangen? Hvor strukturert skulle intervjuet være? En viktig forskjell på kvantitativ og kvalitativ metode er hvor mange informanter man har med i prosjektet. I kvantitativ metode er hovedmålet å få inn nok datamateriale til å kunne teste en hypotese eller sjekke frekvens av et fenomen, som for eksempel ved å samle inn spørreskjema eller et antall av samme tekstmateriale. I kvalitativ metode er det færre informanter og med det også mindre datamateriale, men man går mer i dybden når det gjelder hver enkelt informant.

Å framskaffe beskrivende og fyldig informasjon om andre menneskers livssituasjon, er et av formålene ved et kvalitativt intervju. Når man vil få innsikt i intervjuobjektens egne tanker, erfaringer og følelser, er en slik metode godt egnet (Dalen 2011: 13). For å belyse prosessen med valg av intervjumetode, vil jeg kort presentere de ulike valgene jeg sto overfor. Sidene ved kvalitativ forskning, i denne sammenhengen et kvalitativt intervju, er mangfoldige. Tjora sier blant annet at kvalitativ forskning «gjerner forholder seg til et fortolkende paradigme, ofte med fokus på informantens opplevelse og meningsdanning, og hva slags konsekvenser meninger har.» (Tjora 2010: 16). Kvalitativ forskning benytter seg som regel av induktive metoder og fokuserer på forståelse, i motsetning til deduktive metoder som er teori- og hypotesedrevet (Tjora 2010: 15).

I mitt prosjekt har jeg valgt et psykologisk, individuelt perspektiv. Fra dette perspektivet ser man på hvordan et individ har opplevd et fenomen eller hva personen tenker om fenomenet, i motsetning til et sosiologisk perspektiv hvor hovedfokus er den sosiale interaksjonen mellom mennesker (Postholm 2010: 41). Hvordan flere enkeltindivider oppfatter det samme fenomenet, og hvilke erfaringer de har rundt saken, er også viktig i et slikt perspektiv (Postholm 2010: 41). Det er nettopp dette som er kjernen i mitt prosjekt: Å utforske hva forskjellige informanter mener om 2012-rettskrivinga og hvilke erfaringer de har når det gjelder hvilke valgfrie former de bruker. Fenomenologien har sine røtter i Husserls filosofiske perspektiver. Han hevdet blant annet at subjektiv og objektiv kunnskap er flettet sammen. Husserl la vekt på å la selvet oppdage erfaringens grunnleggende mening. Det objektet som skal oppleves, kan være både et mentalt objekt eller noe mer fysisk, f.eks. et maleri eller en bok, eller prosesser som glede eller læring. Prosessen med at noe

oppleves består, ifølge Husserl, «av en blanding av det som objektivt er til stede og det som eksisterer i forestillingene, bestemt av subjektets oppfatninger eller meninger.» (Postholm 2010: 42).

Ved å intervju informantene, ville jeg kunne få et bedre innblikk i hva de tenker om temaet, deres forhold til den nye formen *dokker-dokker* og generelt om 2012-rettskrivinga. Å få fram tanker, erfaringer og følelser rundt formen og generelt nynorsk rettskriving, lar seg best gjøre ved hjelp av intervju. Postholm (2010) viser til spesielt tre hovedvarianter av kvalitative undersøkelser: etnografi, kasusstudier og fenomenologi. I denne studien fokuserer jeg på elevenes personlige syn på rettskrivinga, noe som kan karakteriseres som en fenomenologisk innfallsvinkel. Innenfor den fenomenologiske epistemologien ser man på personlige opplevelser og sosiale strukturer som av en annen art enn for eksempel naturfenomener, og slike opplevelser og strukturer må derfor undersøkes på en annen måte enn den naturvitenskapelige (Bryman 2012: 15). I følge Giorgi og Moustakas, beskriver fenomenologiske studier «den meningen mennesker legger i en opplevelse knyttet til en bestemt erfaring av et fenomen.» (Postholm 2010: 41). I dette tilfellet vil fenomenet være hvordan informantene har opplevd den nye rettskrivingsnormalen og de valgfrie formene. Først og fremst er fenomenologien utviklet med utgangspunkt i psykologi og filosofi, og ved å dele slike studier grovt inn, pleier man å skille mellom et psykologisk, individuelt perspektiv og et sosiologisk perspektiv.

Man deler gjerne intervjuer inn i tre ulike typer: Det planlagte, formelle intervjuet, det halvplanlagte, formelle intervjuet og det uplanlagte, halvformelle intervjuet. Det første er et intervju som er strukturert, det andre halvstrukturert og det tredje et mer åpent intervju. I det planlagte, formelle intervjuet stiller intervjueren de samme spørsmålene i samme rekkefølge til informantene. Intervjueren har forberedt seg på å takle intervjusituasjonene på samme måte. Ettersom forskeren prøver å skape en mest mulig lik situasjon i alle intervjuene, egner intervjutypen seg for kvantitative studier.

Det uplanlagte, halvformelle intervjuet har som hensikt å forstå heller enn å forklare det som blir forsket på, og et går et uklart skille mellom åpent intervju og deltakende observasjon. Man vil oppnå forståelse av fenomenet som skal studeres, men Postholm hevder at all form for innhenting av informasjon ved hjelp av ulike intervju, kan ha dette for øye (Postholm 2010: 74). I det halvplanlagte, formelle intervjuet, er noen spørsmål skrevet ned på forhånd. Hvis intervjuet tar en annen retning enn først antatt, har intervjueren anledning til å bli med på det. Selv om jeg som intervjuer ville stille en del av de samme spørsmålene i samme rekkefølge til informantene, passet et halvstrukturert intervju mitt prosjekt best. Grunnen er at jeg hadde observert noe på forhånd, et

tekstmateriale, som jeg så ville stille spørsmål ut fra. Ulike informanter fikk derfor ulike spørsmål, og på grunn av dette måtte jeg som intervjuer være åpen for at informantene hadde ulike forhold som han eller hun ville ta opp. Siden informanten er med på å styre intervjuet i en større grad enn ved et helt strukturert intervju, vil jeg også kunne få annen informasjon enn først planlagt. Å oppnå en forståelse av fenomenet som skal studeres, slik det åpne intervjuet kanskje er best på, går likevel an i et halvstrukturert intervju ifølge Postholm.

Tjora (2010: 90) skriver at semistrukturerte intervjuer eller dybdeintervjuer er populære metoder for å samle inn kvalitativ empiri. Å ha en åpen og fri samtale innen noen spesifikke temaer som intervjueren har bestemt på forhånd, er målet for et dybdeintervju. Ofte setter man av en time eller mer, mens man i et fokusert eller mer strukturert intervju, gjerne har mer konkrete spørsmål og en mye kortere tidsramme. I mitt prosjekt forsøkte jeg å kombinere elementer fra disse to: jeg prøvde å skape en avslappet atmosfære, slik man gjerne gjør i et dybdeintervju, og jeg hadde med spørsmål som gjorde at informanten skulle kunne reflektere over egne erfaringer og meninger (Tjora 2010: 90). Jeg hadde også satt opp flere konkrete spørsmål for å komme til kjernen i problemstillingen min. I tillegg hadde jeg en kortere tidsramme, noe som stemmer bedre med et fokusert intervju. Jeg valgte å ha en kortere tidsramme for intervjuene mine på bakgrunn av spørsmålene: Jeg ville at elevene skulle kunne utdype svarene sine hvis de hadde noen refleksjoner å komme med, men på noen av spørsmålene ønsket jeg konkrete svar – nemlig spørsmål og svar som ikke nødvendigvis krevde lang tid.

Innenfor fenomenologien er det ulike meninger angående hvor mange informanter som skal være med i den gitte undersøkelsen. I Postholm (2010) blir det nevnt at Duke foreslår at det bør være tre til ti intervjudeltakere mens Polkinghorne foreslår fra fem til tjuufem informanter eller deltakere. Videre skriver Postholm at i «en mindre forskningsstudie er det nok tjenlig i forhold til omfang og tidsramme å velge det lavest anbefalte antall personer.» (Postholm 2010: 43). Nettopp omfang og tidsramme er en medvirkende årsak til hvorfor jeg kun valgte å ha fem informanter.

Grunnen til at jeg har kort beskrevet dybdeintervju i dette kapitlet, er at det er likheter mellom det halvstrukturerte intervjuet, som jeg først og fremst har brukt som mal for min intervjuguide, og et dybdeintervju. En del av målet for et dybdeintervju er at informanten skal få kunne svare på spørsmål som er relativt åpne slik at de får en mulighet til å utdype det de har å fortelle. I et dybdeintervju vil det også være mulig for informanten å komme med en digresjoner selv om forskeren ikke har satt av noen spørsmål til akkurat det emnet digresjonen dreier seg om (Tjora 2010: 91).

3.2 Ethiske vurderinger og kvalitetsvurderinger av metoden

Kvalitativ forskning innebærer blant annet å utforske menneskelige prosesser eller problemer i deres naturlige omgivelser. Dessuten skal informantene ha så mye informasjon de kan på forhånd om hva hensikten med studien er og hvordan forskeren skal gjennomføre dette (Postholm 2010: 145). I mitt prosjekt laget jeg utformet jeg et infoskriv som jeg ga til hver informant hvor jeg skrev ned hvem jeg er, hva jeg vil med studien og hva som vil skje med materialet etter endt prosjekt. De fikk også tilgang til kontaktinformasjon slik at de når som helst kunne trekke seg uten å måtte oppgi grunnen. Jeg ga dem i tillegg informasjon om at samtalene ville bli tatt opp på lydopptaker, og at datamaterialet, både intervjuene og elevtekstene, ville bli anonymisert. Når det gjelder stedsnavn som informantene eventuelt skulle nevne, vil jeg beholde dem fordi de ikke kan brukes til å identifisere informantene. Det samme gjelder nedtegnelsene av intervjuene som er skrevet på forenklet dialekt. Siden alle informantene går på samme skole og er fra noenlunde det samme området, vil ikke stedsnavn eller transkripsjon⁴ på dialekt kunne vise nøyaktig hvem informanten er. Valg av forskningssted er et annet punkt som bør tas i betraktning når man snakker om etiske vurderinger av en kvalitativ metode. Informantene ville kunne opptre annerledes på et sted hvor de ikke er kjent, så for å skape en god atmosfære og møte informantene i kjente omgivelser, valgte jeg å intervju dem ved den skolen de går på.

I sammenheng med kvalitativ forskning, viser man ofte til tre kriterier. Dette er pålitelighet (relabilitet), gyldighet (validitet) og generaliserbarhet. De samme kriteriene kan også kalles troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet, men jeg vil i denne oppgaven bruke begrepene *pålitelighet*, *gyldighet* og *generaliserbarhet*. Det første kriteriet, pålitelighet, viser til at forskeren alltid vil ha et nivå av personlig engasjement i det temaet det forskes på, og man må være observant på dette. Idealet er å være en nøytral eller objektiv observatør, og engasjementet til forskeren vil kunne være en kilde til støy siden det kan påvirke resultatene. Det blir viktig å reflektere eksplisitt over om man har en spesiell kunnskap om og engasjement for emnet for å vise prosjektets pålitelighet. Når forskeren presenterer en skildring av sin egen opplevelse av fenomenet, vil subjektiviteten til forskeren være tydelig og synlig (Postholm 2010: 137). Dette gjelder også refleksjoner over om man har noe til felles med informantene, noe som i denne sammenhengen kan være samme holdning til målformen eller valg av hovedmål. Noe annet som er verdt å nevne under pålitelighet, er at forskeren bør være tydelig på hva som er forskerens egne analyser og hvilken informasjon som er datagenerert (Tjora 2010: 175-176).

---

⁴ I denne oppgava betyr begrepet *transkripsjon* nedtegnelsene av intervjuene. Dette følger tradisjonen i en del kvalitativ forskning, blant annet Postholm (2010) og Tjora (2010).

Andre kriterium er gyldighet. Ved å blant annet være åpen om hvordan vi praktiserer forskningen og drøfte og forklare de valgene man tar, vil gyldigheten kunne bli styrket. At forskningen pågår innenfor de gitte rammene og er forankret i annen relevant forskning, er de viktigste faktorene for at gyldigheten skal være sterk (Tjora 2010: 179). Det siste kriteriet er generalisering, et kriterium som ofte er et mål, enten eksplisitt eller implisitt ved forskning. I kvalitativ forskning er det ikke alltid generalisering er det mest sentrale aspektet ved studien (Tjora 2010: 180). Likevel er det nyttig å ha en viss kunnskap om også dette kriteriet når det gjelder kvalitetsvurdering i en kvalitativ undersøkelse. Grunnen til at jeg viser til disse tre kriteriene for kvalitet i kvalitativ forskning, er fordi det er kriterier jeg selv som forsker bør være oppmerksom på når det gjelder visse aspekt ved analysen av funnene. Dessuten, ved å vurdere disse kriteriene, vil jeg være i stand til å reflektere og forklare de valgene jeg har gjort i gjennomføringa av intervjuprosessen så vel som analysen.

Mine egne holdninger til målformen samt min nysgjerrighet når det gjelder kunnskapen om 2012-rettskrivinga blant elever, har vært den største motivasjonen for dette prosjektet. Siden jeg altså har hatt et visst personlig engasjement til temaet, kan det hende det har påvirket måten jeg har stilt spørsmålene på i løpet av intervjuene eller også måten jeg har reagert på. I intervjuet med Berit nevner jeg blant annet min egen erfaring angående opplæring i sidemål, nemlig at jeg husker det best fra ungdomsskolen. At jeg kommer med en slik kommentar, viser at jeg har et personlig engasjement. Dette er ikke nødvendigvis entydig med at det har påvirket intervjuet, men jeg nevner det likevel i og med at det er viktig å eksplisitt vise hvor jeg har vist et slikt personlig engasjement for å kunne styrke påliteligheten til prosjektet. Ved å si til informantene hvilke forskjeller man finne mellom den gamle og den nye normalen og også nevne at *dokker-dokker* formen er lik *dere-dere* på bokmål fordi skillet mellom subjekt og objekt forsvinner, vil jeg påpeke at dette viser at jeg har en spesiell kunnskap innenfor det emnet som elevene blir spurt om. Det at jeg altså har et personlig engasjement og en spesiell kunnskap om emnet, kan ha hatt noe å si for måten elevene har svart på. Likevel mener jeg at jeg ikke har lagt for sterke bånd på elevene slik at de har klart å få fram deres egne erfaringer og meninger ut fra de spørsmålene som ble stilt, både fra intervjuguiden og spontant i intervjuet.

Ut fra transkripsjonene, ser jeg at jeg burde ha formulert meg klarere når det gjelder hvilke forskjeller som finnes mellom den gamle og den nye normalen. Ved å være tydelig på hvordan skillet mellom hoved- og sideformer var en del av rettskrivinga, hva klammeformer er og hvordan disse nå er tatt ut av rettskrivinga, kan det hende jeg hadde fått flere konkrete svar eller eksempler fra elevene.

Når det gjelder spørsmål fra meg til informantene hvor spørsmålene kan ha blitt oppfattet som styrende, ser jeg av transkripsjonene at det først og fremst gjelder de tilfellene hvor jeg har prøvd å stille dem spørsmål for å konkretisere noe de sa rett før. Dette ser jeg har skjedd noen plasser hos alle informantene. Et eksempel på dette er under intervjuet med «Stine» hvor jeg spør henne om hun tror hun velger former som er nærmest bokmål, talemålet eller konservativ nynorsk:

39. I: Mhm. Eh, ja. Så e det sånn, viss du sitte og slår opp i ordbok, og så ska du velge ein form. Tror du du pleie å velga det som e nærmast bokmål, det som e nærmast talemålet eller dia, nei, eller konservativ nynorsk? De gamle...
40. S: Ja, eh, det spørs litt ka det e snakk om og, føle eg, ka tekst du skrive. At liksom, når du skrive, liksom, viss du bare ska skriva ein vanlig fortelling, liksom, at då bruke du gjerna mer det du liksom pleie å sei. Men at viss du ska skriva ein analyse for eksempel, då kan du kanskje bruka litt mer sånn konservativ nynorsk, at då bler det liksom, då hørres det mer skikkelig ut på ein måte.
41. I: Du tror egentlig du bytte litt?
42. S: Ja, eh, at eg bruke begge deler, liksom. Bruke litt av alle ordå. Det e ikkje det sama kver gang.

I linje 41 ser jeg at måten jeg spør på, kan virke styrende for informanten. «Du tror egentlig du bytte litt?». Informanten kan tolke det som om jeg ønsker at hun skal svare ja. Dette var et spontant spørsmål fra min side, et spørsmål som dukket opp kun på bakgrunn av det Stine sa rett før, i linje 40, og som jeg gjerne ville at hun skulle konkretisere.

3.3 Det empiriske materialet

Det empiriske materialet er elevtekster og intervjuer av elever hentet fra en tredjeklasse ved en videregående skole i Rogaland. Intervjuene (transkripsjon og navn) er anonymiserte, og elevnavnene som brukes er pseudonymer. Grunnen til at jeg valgte dette trinnet er informantene har hatt noen år med både bokmål og nynorsk slik at de vet hva rettskriving dreier seg om. I tillegg hadde jeg en antakelse om noen på dette aldersnivået ville ha meninger om bevissthet rundt sin egen skriving, og med det også kunne være interessert i å svare på noen spørsmål omkring den nye rettskrivinga. Elevene har også vært i en overgangsfase med tanke på gammel og ny rettskriving. De begynte på videregående i 2013, ett år etter at den nye rettskrivinga trådte i kraft, og jeg tror de derfor bør ha fått en viss innføring i rettskrivinga på enten ungdomsskolen eller videregående.

I prosjektet mitt startet jeg med innsamling av et tekstmateriale ved en videregående skole i Rogaland. Alle elevtekstene som har dannet grunnlag for intervjuguiden, er skrevet på elevenes sidemål. Fra læreren har jeg fått vite at kun en av tretti har nynorsk som hovedmål, noe som vil si at alle utenom om en tekst er skrevet på nynorsk. Jeg har valgt bort den teksten som er skrevet på bokmål fordi det bare er nynorsk og 2012-rettskrivinga jeg har studert i mitt prosjekt.

Sjangeren for tekstene er retorisk analyse, og fra læreren har jeg fått vite at det er en kortsvarsoppgave på ca. 250 ord. 250 ord er noe lite når man skal se etter en tendens angående valgfrie former og kunnskapen om disse, men siden de fleste elevene har skrevet mellom 300-500 ord, vil jeg likevel påstå at det har vært et adekvat grunnlag til å finne interessante ord og trekk ved tekstene.

Det jeg først og fremst har sett på når jeg har lest gjennom tekstene, er bruken av valgfrie former. Eksempler på dette er: med eller uten *j* i verb som *tenkje* og *styrkje*, *a* eller *e*-endelse bestemt form i substantiv som *tekst*, *dykk-de* eller *dokker-dokker*. Et annet trekk som jeg så på, var dialektord. Etter at jeg hadde lest alle tekstene, var det flere elever jeg gjerne ville intervjuer angående valgfrie former og 2012-rettskrivinga. Jeg plukket meg ut to tekster, og hørte med læreren om disse elevene hadde mulighet og lyst til å bidra mer i prosjektet ved å bli intervjuet, i tillegg til tre andre slik at informantgruppen ble på totalt fem. Læreren spurte elevene, og den ene av de to jeg nevnte kunne tenke seg å være med i tillegg til fire andre. Jeg leste gjennom tekstene til de aktuelle informantene en gang til før intervjuet for å ha konkrete eksempler i intervjuguiden å spørre dem om, i tillegg til generelle spørsmål hvor alle informantene fikk svare på de samme spørsmålene.

Undersøkelsen gjelder bare de fem informantene som deltok, studien har altså relativt få informanter. Jeg kan derfor ikke generalisere, men funnene vil kunne gi et innblikk i hvordan noen elever opplever normalen og valgfriheten i nynorsk. Ettersom jeg har prøvd å gå noe mer i dybden enn hva en spørreundersøkelse på nett ville kunne få til, er fem informanter et passende når man ser på prosjektets omfang. I tillegg til å se på valgfrie former, så jeg også generelt på nynorsk rettskriving og eventuelle feil i elevtekstene. Hensikten med å studere elevenes feil er ikke å vurdere deres skriveferdigheter. Feilene kan være slurvefeil, informantene kan ha glemt å se over teksten og liknende. Derimot er hensikten å kartlegge hvilke typer feil som blir gjort flest ganger og forsøke å se dem i lys av blant annet holdningene informantene har til målformen. Jeg vil også påpeke at det kun er en elevtekst per informant som danner grunnlaget for prosjektet. Tekstene er altså øyeblikksbilde av elevenes skriving. Tekstene kan likevel gi oss en indikasjon på elevens skrivestil når det gjelder formvalg, feil og liknende.

3.4 Intervjuguide

3.4.1 Intervjuguiden som punktliste

Alle informantene ble stilt følgende spørsmål:

1. Først og fremst vil jeg bare få høre litt om ditt forhold og din holdning til nynorsk.
2. Hva synes du om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk?

- a. Mulig oppfølgingsspørsmål: Er formene forvirrende eller er de til hjelp?
  - b. Mulig oppfølgingsspørsmål: Har du eksempel på en eller flere valgfrie former?
3. Har du fått med deg at det kom en ny rettskrivingsnormal i 2012?
- a. Har du i så fall merket deg noen forskjeller?
4. Visste du for eksempel at det er lov å skrive dokker-dokker og ikke bare de-dykk?
5. Hva synes du om dette?
6. Velger du former som er nært bokmål, eget talemål eller konservativ nynorsk?
- a. Mulig oppfølgingsspørsmål: Hvorfor?

Jeg hadde jeg plukket ut visse ord og valgfrie former fra elevtekstene som var forskjellige fra informant til informant:

1. Stine

- Jeg ser i teksten din at du bruker *første*, og ikke *fyrste* som kanskje ligger nærmere ditt talemål. Kan du si noe om hvorfor?
- Noe annet i teksten er at du skriver *gjera* med a-endelse og så med e-endelse rett etterpå. Kan du si noe om det?
  - Mulig oppfølgingsspørsmål: Hva foretrekker du? hvorfor det?

2. Berit

- *Derfor*, og ikke *difor*, er dette bevisst eller er det kun et bokmålstrekk?
- I teksten din ser jeg at du ofte har skrevet kun *e* istedenfor *er*, akkurat som i dialekten. Kan du si noe om hvorfor?

3. Ane

- I teksten din ser jeg at du har skrevet noen dialektord: *koss*, *seie*, *meine*, *spele* (presens og da skal det være -r). Hva kan være grunnen til det, tror du?
- Du skriver konsekvent *teksten* og ikke *teksta*. Kan du si noe om hvorfor?
  - Mulig oppfølgingsspørsmål: Kunne du tenke deg å skrive *teksta*?

4. Jonas

- Jeg ser at du også har brukt *dykk* i teksten. Kunne du tenke deg å bruke *dokker-dokker*? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Velger du former som er nært bokmål, talemål eller konservativ nynorsk?

- Mulig oppfølgingsspørsmål: Hvorfor?
- I teksten din har du brukt a-endelse, og ikke e-endelse, i infinitiv i verbet *analysera*. Kan du si noe om hvorfor?
- Valgfrie former med -j (*tenkje, styrkje*). Kan du si noe om hvorfor?

5. Ole

- Jeg ser i teksten din at du bytter mellom å skrive *teksten* og *teksta*. Kan du si noe om hvorfor?
- Hvorfor bruker du *tykkje* (i teksten feil: *tykjar*), når du kan bruke *meine, synast, tenke* e.l?!

3.4.2 Spontane spørsmål underveis i samtalen

Intervjuene var halvstrukturerte, og det vil si at selv om visse spørsmål var skrevet ned på forhånd, ville det kunne komme spontane spørsmål underveis, både fra informantene og fra meg. Dette skjedde i noen tilfeller. Under vil jeg vise spørsmålene som ble stilt spontant, og som er relevante å nevne fordi de er nært knyttet opp til de forhåndsskrevne spørsmålene. Et spørsmål som spontant ble stilt til alle informantene, var spørsmålet om hvilke holdninger de synes lærere og medelever har hatt, både nå og tidligere i skolegangen. Jeg stilte også spørsmål til alle om bruk av ordbok. På spørsmål om valgfrihet og valgfrie former, var det ikke alle informantene som til å begynne med forsto hva jeg skulle fram til. Da valgte jeg enkle eksempler som *me* og *vi* og *skole* og *skule*, og spurte informantene om hva de tror de bruker til vanlig.

Når det gjelder spørsmål knyttet til informantenes tekster, hadde jeg plukket meg ut noen trekk jeg spesielt var interessert i. For å kunne ha noen spørsmål i bakhånd, hadde jeg på forhånd skrevet ned andre interessante trekk som jeg hadde sett i tekstene deres. Disse var ikke en del av intervjuguiden.

1. Stine

Det ble ikke stilt noen spontane spørsmål til Stine. Jeg glemte å stille det ene spørsmålet som jeg hadde skrevet utenom intervjuguiden (dette var et spørsmål om hvorfor hun hadde skrevet *ynskje* med *y* og ikke *ø*, og også hvorfor hun hadde skrevet det med *j*).

2. Berit

I forbindelse med elevteksten til Berit var det to spørsmål jeg hadde skrevet ned på forhånd. Det var først og fremst disse jeg var interessert i, og jeg stilte ikke Berit noen spontane spørsmål ut fra teksten hennes.

3. Ane

Under intervjuet med Ane diskuterte vi de to hovedspørsmålene fra teksten hennes som jeg hadde ført opp i intervjuguiden. I elevteksten hennes var det kun disse to trekkene jeg hadde merket meg, og det var også grunnen til at jeg ikke hadde flere spørsmål til Ane.

4. Jonas

I teksten til Jonas, hadde jeg blant annet sett at han hadde brukt ordet *eksempel* i teksten og ikke *døme*, og dette spurte jeg ham om. Jeg stilte også et spørsmål om det at han hadde skrevet dialektordet *fyste*, og om han tror han ville ha brukt *første* eller *fyrste*.

5. Ole

Jeg stilte Ole et ekstra spørsmål angående det at han bruker verb med *j* (som *tenkje*) og ikke uten, i og med at han kan velge. Et annet spørsmål som også kom spontant var hvorfor han hadde valgt å skrive *ynskje* med *y* og ikke *ø*.

3.4.3 Kommentarer til intervjuguiden

Etter å ha lest gjennom elevtekstene, fant jeg i mange av dem interessante trekk og eksempler på valgfrie former. Jeg hadde merket meg at noen av elevene skrev dialektnære ord (ord som ikke er tillatt i følge rettskrivinga) og ord hvor de har byttet mellom to former, f.eks. *teksten* og *teksta*. Det jeg fokuserte på under forberedelsene til intervjuene, var å legge vekt på elevenes tanker om nynorsk rettskriving, om de har opplevd forskjeller på gammel og ny normal, holdninger til målformen og ikke minst hvorfor de har gjort som de har gjort med tanke på visse ord i tekstene deres. Ved å lage en intervjuguide, ville jeg lettere kunne ha en tydelig retning på intervjuet og dessuten huske å få med det jeg ønsket å spørre informantene om.

Jeg valgte det Dalen (2011) kaller *traktprinsippet* som et mønster for intervjuguiden. På denne måten startet jeg intervjuet ved å stille spørsmål generelt om målformen før jeg etter hvert gikk dypere og spurte om blant annet 2012-rettskrivinga og hvorfor de har gjort de valgene de gjorde når det gjaldt visse ord i teksten. Grunnen til at jeg valgte å begynne med de generelle spørsmålene var for å bli kjent med informantene og for å se og høre hvordan vedkommende reagerte på det å bli intervjuet. Lik en trakt gikk jeg etter hvert mer i dybden og videre på mer konkrete spørsmål og ved å stille spørsmål som var forskjellige fra informant til informant alt etter hva jeg hadde sett i de forskjellige tekstene. Jeg valgte også å *ikke* spørre informantene om de synes

den nye rettskrivinga er tydelig, enkel og stram. For det første er dette et ja/nei-spørsmål, og for det andre er det usikkert hva de ulike informantene ville lagt i disse ordene.

I intervjuet startet jeg med å si at jeg først og fremst ville undersøke informantens forhold og holdning til nynorsk generelt. Dette valgte jeg å ikke stille som et spørsmål, men heller å si som en vanlig setning fordi jeg ville at informanten skulle oppleve situasjonen som en dialog mellom to personer og ikke bare som et intervju med spørsmål og svar. Spørsmålet som fulgte var «Hva synes du om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk?». Her hadde jeg forberedt noen oppfølgingsspørsmål slik at hvis informanten stod fast, kunne jeg stille et spørsmål eller si noe mer for å få samtalen videre. Det første oppfølgingsspørsmålet mitt var om valgfrie former er forvirrende eller til hjelp. Noen av informantene skjønte ikke helt hva jeg ville fram til da jeg bare stilte spørsmålet «Hva synes du om valgfriheten og de valgfrie formene?», og det var også en av grunnene til at jeg hadde ført opp noen oppfølgingsspørsmål. Ved å også nevne et par eksempler på former, som *skule* eller *skole*, *me* eller *vi*, skjønte informantene mer av spørsmålet. Eksempelene kan virke banale, men jeg tok utgangspunkt i slike eksempler fordi jeg antok at de fleste ville ha en viss kjennskap til akkurat disse valgfrie formene. Hvilke eksempler som oppleves som banale eller ikke, vil være subjektivt. Under samme deltema spurte jeg også om informanten hadde eksempler på en eller flere valgfrie former.

Neste hovedspørsmål var om informanten hadde fått med seg at det i 2012 kom en ny rettskriving i nynorsk og om informanten i så fall hadde merket seg noen større eller mindre forskjeller på gammel og ny normal. Jeg valgte også å spørre de om den nye formen *dokker-dokker*, om de visste om denne og hva de synes om den. Et oppfølgingsspørsmål her var om de kunne tenke seg å bruke formen selv, og i så fall hvorfor eller hvorfor ikke. Før jeg til slutt stilte den enkelte informant spørsmål om ord hentet fra deres egen tekst, spurte jeg dem alle om de tror de velger former som ligger nært bokmålet, talemålet eller en mer konservativ nynorsk, og hvorfor de gjør som de gjør. De tre kategoriene vil i visse tilfeller gå noe i hverandre: *vi* kan være en bokmålsnær form samtidig som enkelte informanter kanskje sier det i dialekten, noe som da vil tilsi at det også er en talemålsnær form. Den andre formen av *vi*, nemlig *me*, er en form som man både kan kalle talemålsnær og som også kan plasseres innen konservativ nynorsk. *Anledning* og *høve* er andre eksempler – *anledning* brukes både i talemålet og i bokmålet, mens *høve* for mange først og fremst forbindes med nynorsk. Det kan derfor reises spørsmål om det er hensiktsmessig å dele inn de valgfrie formene i tre kategorier siden de ofte vil kunne passe inn i mer enn en kategori. Jeg mener det likevel er det kan få fram holdninger og oppfatninger fra informantene som det ikke

nødvendigvis hadde gjort hvis jeg «bare» hadde spurt de om de tror de bruker den ene eller den andre formen.

Etter å ha snakket om nynorsk generelt, valgfrie former og den nye rettskrivinga, spurte jeg den enkelte informant om visse ord hentet fra tekstene deres. Alle spørsmålene vil bli presentert under funn- og analysedelen, men jeg vil kort presentere noen eksempel på slike spørsmål her: «Hvorfor skriver du *teksten* og ikke *teksta*? Hvorfor bytter du på å skrive *teksten* og *teksta*? Jeg ser i teksten din at du bruker *første*, og ikke *fyrste* som kanskje ligger nærmere ditt talemål. Kan du si noe om hvorfor? Derfor, og ikke *difor*, er dette bevisst eller er det kun et bokmålstrekk?». Spørsmål 1 og 2 er hentet fra to forskjellige elevtekster, og en kan se at noen av ordene som jeg synes var interessante å spørre informantene om, gikk igjen hos flere enn en informant.

3.5 Kommentarer til transkripsjonene

Transkripsjonene av intervjuene er skrevet på dialekt, med enkelte modifikasjoner. Ord som *mer* vil de fleste av informantene uttale *mærr* med en åpen æ-lyd, men for å bedre lesbarheten til transkripsjonene, har jeg valgt å skrive det *mer*. Andre slike hensyn som er tatt, er ord som slutter på *-ere*, f.eks. *lettere*: informanten *kan* ha uttalt det *-are* i tillegg til vanlig *-ere*, men jeg vil at transkripsjonene skal være enkel å lese og forstå og har derfor valgt å kun skrive *-ere*. Ordet *hvis* har jeg skrevet *viss* for å gjenspeile faktisk uttale. Selv om *dokker* uttales med å-lyd, har jeg valgt å skille mellom formen fra rettskrivinga, *dokker-dokker*, og det informantene snakker om som dialektord, *dåkke* eller *dåkker* (som uttales med åpen å-lyd på slutten *-år*). Jeg har også stort sett valgt å skrive harde konsonanter, *ptk*, hvor noen av informantene sier *bdg*, f.eks. i ord som *ordboka* (informanten sier *ordbogå*, men jeg har valgt å skrive *ordbokå*). Andre hensyn jeg tok da jeg transkriberte var *læråre*, *leråre* eller *lærere*, som konsekvent ble skrevet ned av meg som *lærere* (eller i bestemt form *lærerne*), igjen på grunn av hensynet til lesbarhet. Preposisjonen *til* som ofte blir uttalt *te* her i Rogaland, valgte jeg å skrive *te* slik at det ble lydrett.

3.6. Metode for analysen

Kvale og Brinkmann (2015) beskriver meningsfortetting og -fortolkning som metode for å analysere en kvalitativ studie. Jeg har hatt denne tilnærmingen til min egen analyse.

Meningsfortetting i denne sammenhengen betyr å forkorte uttalelsene som intervjupersonene har kommet med. Den umiddelbare meningen i det som blir sagt blir gjengitt med få ord, noe som vil si at lange setninger komprimeres til korte (Kvale og Brinkmann 2015: 232). Kvale og Brinkmann foreslår videre å dele analysen inn i fem trinn hvor det første er å lese gjennom intervjuet for å få en

følelse av helheten. Trinn to er at forskeren bestemmer de naturlige «meningsenhetene» slik de uttrykkes av intervjupersonen. Trinn nummer tre er «å uttrykke temaet som dominerer den naturlige meningsenheten.» Dette bør gjøres så klart og enkelt som mulig. I dette trinnet tematiserer man uttalelsene fra informantenes synsvinkel, slik forskeren fortolker denne, og informantenes svar skal leses så fordomsfri som mulig (Kvale og Brinkmann 2015: 232). De to siste trinnene handler om å undersøke meningsenheten i lys av formålet til undersøkelsen og at de viktigste emnene i intervjuet blir bundet sammen i et deskriptivt utsagn (Kvale og Brinkmann 2015: 232).

Meningsfortolkning betyr at forskeren går utover det som direkte blir sagt i intervjuene. Dette omfatter en mer kritisk og dypere fortolkning av teksten, og forskeren forsøker å finne fram til betydningsrelasjoner og meningsstrukturer som ikke vises umiddelbart. En fortolkning vil rekontekstualisere de utsagnene som blir brukt innenfor en bredere referanseramme, i motsetning til dekontekstualisering som skjer ved kategorisering av utsagn (Kvale og Brinkmann 2015: 234). Rekontekstualisering er å se delene i lys av en ny sammenheng som likevel er i tråd med den sammenheng delene er hentet fra, mens dekontekstualisering er å trekke ut enkeltdeler av empirimaterialet. Denne måten å analysere på, har sitt utspring i den hermeneutiske sirkelen. Kvale og Brinkmann (2015) nevner at et første prinsipp innenfor en hermeneutisk meningsfortolkning «gjelder den kontinuerlige frem- og tilbakeprosessen mellom deler og helhet.» (Kvale og Brinkmann 2015: 237). Delene settes hele tiden inn i en ny sammenheng med helheten ut fra de tolkningene som blir gjort med utgangspunkt i en ofte intuitiv og uklar forståelse av teksten som helhet (Kvale og Brinkmann 2015: 237).

I analysen av intervjuene vil jeg ta for meg en og en informant og analysere disse ut fra spørsmålene knyttet til problemstillingen. Måten jeg vil gjøre dette på er å gå gjennom transkripsjonene og elevtekstene, knytte disse sammen og gi svar på forskningsspørsmålene. Det viktigste er at kjennskap til gjenstanden for analysen veier «tyngre enn anvendelsen av bestemte analyseverktøy.» (Kvale og Brinkmann 2015: 263). Gjenstanden for analysen er utsagnene fra informantene sammen med formvalg og feil i tekstene deres. I løpet av analysen har det vært nødvendig å forsøke å trekke ut essensen av elevenes utsagn (meningsfortetting), og tolke utsagnene og sette de inn i en større kontekst (meningsfortolkning). Kvale og Brinkmann (2015) viser også til at man kan velge å ha en mer generell tilnærming til intervjuanalyse der forskeren ikke har et bestemt analyseverktøy, men en mer fri blanding av flere.

4. Analyse av det empiriske materialet

Jeg vil i dette kapitlet analysere og diskutere funnene, både fra elevtekstene og fra intervjuene. Dette vil jeg gjøre ved å ta for meg en og en informant der jeg under hver informant presenterer funnene og analyserer disse med utgangspunkt i forskningsspørsmålene, for å kunne gi noen svar på disse. Jeg kommer til å både beskrive funnene – hva informantene sa i intervjuene og hvilke valgfrie former og ord som finnes i deres elevtekster – og analysere funnene fortløpende i analysedelen i seksjonene 4.3-4.7. På denne måten vil hver bit som blir analysert (for eksempel et utsagn fra en informant) bli behandlet i dybden en enkelt gang istedenfor at beskrivelse og analyse blir splittet opp.

Linjenumrene som det vises til i analysen, er linjenummeret i den enkelte informants transkripsjon, for eksempel vil 24. B bety linje 24 og at det er Berit som snakker. Nummerne og bokstavene viser til vedlegget med transkripsjonen av intervjuet med Berit. Korte sitater hentet fra transkripsjonene, er markert med hermetegn i den løpende teksten hvor linjenummeret er markert før eller rett etter sitatet. Lengre sitat vil bli markert med innrykk hvor linjenummeret og initial vil stå foran sitatene, eksempelvis I for intervjueren (meg) og B for Berit.

Når det gjelder tabellene som viser feil i elevtekstene, ble noen av kolonnene, for eksempel kategorien «andre feil, blant annet dialektord», veldig lange hos enkelte av informantene. Med tanke på lesbarheten kan dette være noe upraktisk, men samtidig er det ryddig at hver enkelt feil står i en egen rute og at jeg ikke har prøvd å komprimere tabellen for å gjøre kolonnene mindre.

4.1 Tabell 1. Valgfrie former brukt i elevtekstene

	Valgfri form som blir brukt en gang, annen måte å skrive formen på i parentes	Valgfri form - flere ganger i teksten, konsekvent eller inkonsekvent
Stine	<i>første (fyrste)</i> <i>klarer (klarar)</i> <i>nå (no)</i> <i>halvvegs (halvveges)</i> <i>bruker (brukar)</i> <i>bodskapen (bodskapet)</i>	<i>teksten</i> - konsekvent
Berit	<i>begynnar</i> (feil med <i>-ar</i> , men valgfritt <i>begynner/byrjar</i>) <i>forklara</i> (<i>forklare</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>falda</i> (<i>falde</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>arenaer</i> (<i>arenaar</i>) <i>drikka</i> (<i>drikke</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>derfor</i> (<i>difor</i>) <i>uskyldige</i> (<i>uskuldige</i>) <i>nåtida</i> (<i>notida</i>)	<i>teksten</i> - konsekvent <i>vi</i> (me) - konsekvent <i>ungdommen, ungdomar</i> - inkonsekvent (enkel eller dobbel konsonant: <i>ungdommen/ungdomen</i>)
Ane	<i>lesa</i> (<i>lese</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>vekka</i> (<i>vekke</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv, og også med eller uten <i>j</i> : <i>vekkje/vekkja</i>)	<i>teksten</i> - konsekvent <i>begynner</i> - inkonsekvent siden hun seinere skriver <i>byrjar</i> <i>svarer</i> (<i>svarar</i>) - konsekvent <i>me</i> (<i>vi</i>) - konsekvent (<i>vi</i> i et sitat) <i>speler</i> - skriver seinere <i>spelar</i> (verb) <i>blei</i> (<i>vart</i>) - konsekvent
Jonas	<i>analysera</i> (<i>analysere</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>hånar</i> (<i>håner</i>) <i>nå</i> (<i>no</i>) <i>første</i> (<i>fyrste</i>) <i>ønske</i> (<i>ønskje, ynske, ynskje</i>) <i>følelsane</i> (<i>kjenslene</i>) <i>nyheiter</i> (<i>nyhende</i>)	<i>teksten</i> - konsekvent <i>vi</i> - ikke konsekvent <i>styrkje</i> (infinitiv), seinere i teksten <i>styrker</i> (presens) - inkonsekvent <i>spelar</i> - senere <i>spele</i> (glemt r-en, skal være presens) - inkonsekvent
Ole	<i>enda</i> - (merket med rødt av lærer pga. feil bruk, men er valgfri form av <i>endå</i>) <i>styrkjar</i> - feil med <i>-ar</i> , men valgfritt med eller uten <i>j</i> <i>fremje</i> (<i>fremme</i>) <i>bruker</i> (<i>brukar</i>) <i>vert</i> (<i>blir</i>) <i>tykjar</i> - skrevet feil (skal være med to k-er og -er), men valgfritt med eller uten <i>j</i> <i>setjar</i> - skrevet feil (e-verb), men valgfritt med eller uten <i>j</i> <i>velja</i> (<i>velje</i> , valgfri a- eller e-endelse i infinitiv) <i>spelar</i> (<i>speler</i>)	<i>teksten</i> er det første ordet i oppgaven hans, bruker også <i>teksta</i> - inkonsekvent <i>ynskjer</i> (<i>ønskjer, ynsker, ønsker</i>) - konsekvent

4.2 Tabell 2. Feil i elevtekstene

Navn: Stine

Substantiv		Verb				adjektiv	pronomen
Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	a-verb(e)-verb	sterke verb	st-verb		
ei - rettet til ein av lærer fordi gong er hankjønn	den - rettet til ho av lærer fordi russetid er hunkjønn på nynorsk	argumenter - skal være fleire argument	herjer - er rettet til herjar av lærer	gjera og gjere i samme setning - ikke konsekvent	syns - skal være synest (presens)	tydleg er merket med rødt - skal være tydeleg	
kontraster skal være med -ar, noe som er rettet av lærer	ein er merket med rødt fordi forståing er hunkjønn		feirer - er rettet av lærer til feirar		syntest - usikker på om det skal være i preteritum eller presens synest	floft - slurvfeil, skal være flofte (flertall og sitat)	
det - skulle ha vært den fordi teksten er hankjønn			følar er merket med rødt fordi det er e-verb (føler i presens)				
			prøver er merket med rødt fordi det er e-verb (prøver i presens)				
			passer - skulle ha vært passar (a-verb)				
Bokmålsord og -uttrykk		Lydverk (vokaler, konsonanter, difftonger)	Determinativ	«Overnynorsk»		Andre feil (bla. dialektord)	
vakreste skal bøyes vakreste på nynorsk						retta til et streket over av lærer pga. feil måte å bruke ordene på	
forbausande er ikke et ord på nynorsk						at er strøket over av lærer pga. feil bruk av ordet	
virkemiddel (verkemiddel på nynorsk, noe hun har skrevet rett senere i teksten)						glemt å ha anførselstegn i begynnelsen av et sitat (linje 24-25)	
						gjerne - feil bruk av ordet	

Substantiv			Verb				
Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	a-verb(e-verb)	sterke verb	st-verb	adjektiv	pronomen
Hankjønn ho er merket med rødt, eleven snakker om forfatteren som mer et hanskjønnsord	Hunkjønn ein stemning - stemning er hunkjønn	Intetkjønn	a-verb(e-verb) meinar - merket med rødt, e-verb (gjennomgående feil, men skrevet det riktig en plass i teksten)	sterke verb skriver - merket med rødt, sterkt verb: skriv i presens	st-verb synes - skal være synest		
personer - hankjønn, skal være -ar	tia - skal være tida		begynnar - merket med rødt, skal være byrjar eller begynner	vert - i denne sammenhengen er det verbet å vere det er snakk om, mao. vore			
			spillar - en annen vokal og uten dobbel konsonant (å spele - speler/ spelar)	lesar - sterkt verb: les i presens			
			visar - e-verb: viser	fant - sterkt verb: fann i preteritum			
			styrkar - e-verb: styrker (el. styrkjer)	drikkar - sterkt verb: drikk			
			oppfører - e-verb: oppfører				
			prøver - e-verb: prøver				

Bokmålsord og -uttrykk	Lydverk (vokaler, konsonanter, diftonger)	Determinativ	«Overnynorsk»	Andre feil, bla. dialektord
<i>bor</i> - rettet med rødt, skal være <i>bur</i>	<i>ru</i> - vokal, skal være <i>no</i> eller <i>nå</i>	<i>om seg sjølve</i> - skal være <i>sjølv</i>		<i>konformasjon</i> - merket med rødt, slurvfeil (<i>i</i> og <i>o</i> er ved siden av hverandre på tastaturet)
<i>gjør</i> - merket med rødt	<i>frammande</i> (adjektiv), både vokal- og konsonantfeil			<i>å russeida</i> - merket med rødt, skal være <i>og</i> og <i>d</i> i tida er satt inn med rødt
<i>videre</i> - merket med rødt	<i>spesie/lt</i> - skal være uten dobbel konsonant			<i>ann</i> - merket med rødt, skal være <i>an</i>
<i>spiller</i> - bokmålsbøying av verbet <i>å spille</i> (å spele på nynorsk)				<i>plassar</i> - merket med rødt; eleven har nok kun skrevet <i>plassa</i> , dialektfeil (fleire <i>plassa</i>)
<i>bare</i> - skal være <i>berre</i>				<i>e</i> - merket med rødt, dialektfeil, skal være <i>er</i>
<i>nevnar</i> - både bokmål og feil verb (e-verb: <i>nemner</i>)				<i>russrtia</i> - skrivefeil som er merket med rødt
<i>troverdigg</i> - skal være <i>truverdigg</i>				<i>konfirmasjonstia</i> og <i>russetia</i> - kommentar fra lærer om grov dialektfeil
				<i>setnigna</i> - slurvfeil, merket med rødt
				<i>sorbø</i> - egennavn, stor S
				«...på de verste» - på skal være <i>til</i> , og de skal være <i>det</i> («til det verste»)
				<i>eigong</i> - to ord og <i>ein</i> , mao. <i>ein gong</i>
				<i>konfermasjon</i> - skrivefeil
				<i>skreve</i> - dialekt, skal være <i>skrive</i>
				i en setning - <i>fra</i> skal være <i>fram</i> , og så har hun glemt preposisjonen <i>til</i>
				<i>teamet</i> - skrivefeil, skal være <i>temaet</i>

Substantiv			Verb				
Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	a-verb/e-verb	sterke verb	st-verb	adjektiv	pronomen
ei skal være <i>ein</i> , <i>historietime</i> er hankjønn	<i>kvinner</i> - skal være <i>kvinner</i>	<i>verkemidler</i> er merket med rødt - skal bøyes <i>verkemiddel</i> <i>det arbeide</i> - skal være <i>det arbeidet</i> (bestemt form)	<i>klager</i> - a-verb: <i>klagar</i>	<i>gjelder</i> - skal være <i>gjeld</i>	<i>synes</i> - skal være <i>synest</i> (presens) på nynorsk		<i>dei</i> er merket med rødt, eleven har nok skrevet <i>de</i> (bokmål)
Bokmålsord og -uttrykk	Lydverk (vokaler, konsonanter, diftonger)	Determinativ	«Overnynorsk»				Andre feil (bla. «dialekfeil»)
<i>en</i> er merket med rødt, skal være <i>ein</i>		<i>hennas dotter</i> , kommentar fra lærer om at det burde stått <i>dotter si</i>	<i>i</i> er strøket over, feil bruk av preposisjon				
<i>gjør</i> - bokmålsnært, skal være <i>gjera</i> eller <i>gjere</i>		<i>hennas dotter</i> , kommentar fra lærer om at det burde stått <i>dotter hennar</i>	Bergens Tidende er rettet (informant hadde skrevet Bergen Tidene)				
<i>mye</i> - skal være <i>mykje</i>			<i>handle</i> er merket med rødt, verb i presens mao. <i>handlar</i> , bøydd verbet som hun gjør i dialekten				
<i>huske</i> - skal være <i>hugse</i> (også feil pga. talemål)			<i>gamledagar</i> er merket med rødt, skal være to ord				
<i>tidligare</i> - blanding av bokmål og nynorsk			<i>koss</i> er merket med rødt (dialektord)				
<i>være</i> er merket med rødt, skal være <i>vere</i> eller <i>vera</i>			<i>spele</i> - verb som er bøydd slik hun gjør i dialekten				
			<i>skreve</i> er merket med rødt, nok et verb som er bøydd slik pga. dialekt				

				<i>patos appellen</i> burde vært ett ord
				<i>lurer</i> er rettet - samme type dialektfeil
				<i>svarer</i> er rettet - samme type dialektfeil
				<i>dager</i> - r-en e merket med rødt (ført på av lærer), eleven har nok skrevet <i>dage</i> , en dialektfeil, i tillegg til at det skal være <i> dagar</i>
				<i>sutre</i> og <i>klage</i> - dialektfeil i verbøying (og senere <i>klager</i> når det er a-verb)
				og <i>så</i> - skal være <i>også</i>
				<i>seie</i> - dialektfeil i verbøying
				<i>fikse</i> - skal være <i>fixsar</i> (presens), dialektfeil
				<i>meine</i> - dialektfeil i verbøying
				<i>koss</i> skal være <i>korleis</i> , dialektord
				« <i>kvinne</i> som levde i gamle <i>dage</i> » - tror det skal være flertall (<i>kvinner</i>), <i>dage</i> er dialektord
				<i>sko</i> - dialektord, skal være <i>skulle</i>
				<i>he</i> - dialektord, skal være <i>ha</i>
				<i>ønske</i> - skal være presens <i>ønsker</i> , dialektfeil og feil i bøyning av tid
				<i>medføre</i> - feil bruk av ordet, tror eleven mener <i>tilføre</i>

Substantiv		Verb				adjektiv	pronomen
Hankjøn	Hunkjøn	Intetkjøn	a-verb/e-verb	sterke verb	st-verb		
reglene - skal være reglane	ein setning - skal være ei		starter - a-verb: startar	vant - sterkt verb: vann (bokmålsfeil?)		påbode - e-en er påført med rødt	dykk - merket med rødt, skal være de (subjekt)
støttespeler - skal være -spelar	appellformane - form er hunkjøn, mao. -formene		visar - e-verb: viser (samme feil senere i teksten)				
leger - skal være legar			trekkar - e-verb: trekker				
skader - skal være skadar			spele - merket med rødt pga. dialekt, spele uten r selv om det er i presens				
			nemnar - merket med rødt, e-verb: nemner				
			seier - r-en er ført på rødt				

Bokmålsord og -uttrykk	Lydverk (vokaler, konsonanter, diftonger)	Determinativ	«Overnynorsk»	Andre feil (bla. dialektord)
<i>tidligere</i> - blanding av bokmål og nynorsk	<i>visst</i> - merket med rødt, skal være <i>vist</i>	<i>vårt</i> - t-en er merket med rødt (ført på), <i>vår</i> er feil fordi <i>samvit</i> er intetkjønn	<i>sikker</i> - merket med rødt, skal være <i>sikkert</i>	har er merket med rødt, usikker på hvorfor
<i>dårlige</i> - merket med rødt, skal være <i>dårlege</i>	<i>bevisst</i> - eleven mener <i>bevist</i> (merket med rødt senere i teksten)			Han er merket med rødt og kommentar om at det hadde vært bedre med komma
<i>innflytelsen</i>				som er strøket over, overflødig ord
<i>virkemiddel</i> - skal være <i>verkemiddel</i>				for er merket med rødt, usikker på hvorfor
<i>eigen</i> - lærer har puttet inn i-en med rødt (og kommentar om kommatering)				vi og <i>over</i> er merket med rødt, usikker på hvorfor
<i>skadelig</i> - skal være <i>skadeleg</i>				<i>Etos</i> , <i>Logos</i> , <i>Patos</i> er merket med rødt pga. stor forbokstav (skal være liten)
<i>sikkerhet</i> - skal være <i>sikkerheit</i> eller <i>tryggleik</i>				<i>argumentere</i> - glemt r (presens) og merket med rødt, slurv eller dialekt?!
<i>man</i> og <i>si</i> - merket med rødt				kommentar: dårlig setning, mer komma og ikke stor forbokstav i ord som <i>Etos</i> (mao. <i>etos</i>)
<i>en</i> - merket med rødt				<i>Der</i> - merket med rødt, burde vært komma og liten forbokstav
<i>være</i> - skal være <i>vere</i> eller <i>veira</i> , bokmålsfeil, også senere i teksten				<i>for</i> og <i>gjere</i> - og er merket med rødt, skal være <i>å</i>
				<i>Profboksing</i> - merket med rødt, skal være liten <i>p</i>
				<i>fyste</i> - dialektord
				<i>tidligere</i> - merket med rødt pga. skrivefeil

Navn: Ole

Substantiv		Verb			
Hankjønn	Intetkjønn	a-verb/e-verb	sterke verb	st-verb	adjektiv
	Hunkjønn				pronomen
	<i>ein</i> - merket med rødt, skal være <i>ei</i> (<i>hending</i>)				<i>dei</i> - samsvarer ikke med <i>brura</i> (entall/fiertall)

Bokmålsord og -uttrykk	Lydverk (vokaler, konsonanter, diftonger)	Determinativ	«Overnynorsk»	Andre feil (bla. dialektord)
<i>borgerlig</i> - merket med rødt, skal være <i>borgerleg</i>	<i>appellere</i> - merket med rødt fordi det kun var skrevet med en /		<i>truverdeg</i> - overnynorsk, går igjen	<i>Asjørn</i> - merket med rødt, skrivefeil
<i>kordan</i> - blanding av bokmål og dialekt (skal være <i>korleis</i>)	<i>appelerar</i> - skal være med dobbel-l (og e-verb)		<i>inngjeven</i> - ikke et ord, laget et nynorskord av et bokmålsord (<i>inngitt</i> ?)	<i>Tidene</i> - skal være <i>Tidende</i> (gjennomgående feil)
	<i>tykkjar</i> - skrevet feil, skal være med to k-er og e-verb: <i>tykkjer</i>		<i>følingane</i> - merket med rødt av lærer, det er snakk om <i>kjensler</i> eller <i>følelsar</i> (og ikke <i>føling</i> som diabetikere har, kommentar fra lærer), gjennomgangsfeil	<i>borgerleg</i> - merket med rødt, skrivefeil
			<i>samtideg</i>	<i>regjeringsutnemnduval</i> - kommentar fra lærer om at dette skulle vel være flere ord
			<i>selføleg</i> - overnynorsk av et bokmålsord, skal være <i>sjølvsgad</i> eller <i>-sagt</i>	<i>oppmerskam</i> - merket med rødt, skrivefeil
			<i>sjår</i> - merket med rødt, overnynorsk av verbet <i>å sjå</i>	en merket med rødt, skal være <i>enn</i> (<i>betre enn</i>)
				<i>sia</i> - skal være <i>sida</i>
				og - merket med rødt, skal være <i>å</i>

4.3 Analyse av Stines intervju og tekst

4.3.1 Stines holdninger til målformen

Stine sier nynorsk er «helt greit», selv om det ikke er «favorittfaget» hennes. Disse utsagnene tyder på at hun har en nøytral holdning til nynorsk. Hun sier at hun aller helst velger bokmål når hun skal skrive, men hun har også hatt en del nynorskundervisning. På grunn av dette sier hun at hun ikke synes nynorsk er så vanskelig. Det at hun mener at hun mestrer nynorsk, kan være en av grunnene til at hun ikke har en negativ holdning til målformen. Jeg stilte ikke oppfølgingsspørsmål om hvorfor hun velger bokmål framfor nynorsk. Jeg antar at hun gjør det fordi bokmål er hennes hovedmål, og dermed den målformen hun er mest vant med og tryggest på. I tillegg kan utsagnet hennes om at nynorsk ikke er «favorittfaget», indikere at hun ser på nynorsk først og fremst som et obligatorisk skoleemne og ikke noe hun ville brukt tid og krefter på utenom skolen.

Hun vil gjerne ha nynorskopplæring i skolen, fordi hun mener «det er greit å kunne» (linje 4), men hun utdyper ikke noe mer om hvorfor. Dette viser at Stine ser på nynorsk som allmennkunnskap, og dette forsterker mitt inntrykk av at hun ser på nynorsk som noe som hører skolen til. Det at hun legger så stor vekt på nynorsk i et skoleperspektiv, kan indikere at hun ikke oppfatter nynorsk som den målformen hun ville brukt i hverdagen. Når det gjelder lærere hun har hatt i skolen, sier Stine at de har først og fremst har vært positive til nynorsk og har oppfordret henne og klassen til å skrive på denne målformen. Dette kan være en del av grunnen til at hun selv sier at hun ikke har en negativ holdning til nynorsk; personene rundt henne som skal være foregangspersoner for målformen, har påvirket hennes holdninger positivt. Under intervjuet svarte hun direkte og lite nølende på spørsmålene om holdninger. Dette gir et inntrykk av at hun svarte oppriktig og ikke var ute etter å gi svar hun trodde jeg ville høre.

4.3.2 Stines grunner for valg av former

Stine svarer på spørsmål om valgfrihet og de valgfrie formene at

10. S: ... Det e jo forsåvidt greit, det gjørr det jo lettere. Syns eg, i forhold te før, sånn som når me skreiv på ungdomsskolen, så va det mange ord som, for det va jo før 2012, og då va det jo ein del ord som va litt vanskeligere, ord som me ikkje brukte, og som me ikkje kan, liksom. Så det e jo litt lettere nå for når blir det liksom ikkje feil, holdt eg på å sei. For då kan du bare skrive det som e naturligt, og så e det på ein måte rett, for det passe jo mye inn i dialekten våres.

Selv om 2012-rettskrivinga ikke var en del av dette spørsmålet, viser sitatet at hun er klar over at det har skjedd en endring i rettskrivinga. Svaret hennes tyder på at hun gjerne velger former som er talemålsnære fordi det blir naturlig for henne. Det som er verdt å merke seg er at hun oppfatter at

2012-rettskrivinga har gjort det lettere for henne å skrive korrekt nynorsk og samtidig legge seg på en talemålsnær stil.

På spørsmål om eksempel på valgfrie former, svarer hun at hun ikke kommer på noe «sånn akkurat nå» (linje 12). Videre sier at hun har mindre skrivefeil nå enn før «fordi då e det liksom de ordå eg brukte før som gjerna blei feil då, det e på ein måte rett nå.» (linje 12). Dette kan vise at Stine har reflektert noe med tanke på den valgfriheten og de valgfrie formene som finnes i nynorsk. Jeg har fått opplyst av læreren deres at elevene har fått en viss innføring av den nye rettskrivingsnormalen i undervisninga. Det er derfor vanskelig å si om Stines utsagn er en gjengivelse av undervisninga, eller om hun faktisk har merket seg noen forskjeller når hun skriver nynorsk. Samtidig er hun jo tydelig på at det har blitt enklere å skrive en talemålsnær nynorsk. Av den grunn mener jeg at Stine har et bevisst forhold til 2012-rettskrivinga.

Jeg nevner *me* og *vi* som eksempel på valgfrie former. Hvilke av disse tror hun at hun bruker mest? Hun mener at hun skriver som regel *me* fordi det kjennes mest rett: «Det passe bedre å skrive me istedenfor vi. Fordi du seie jo ikkje vi og eg, liksom.» (linje 16). Hun sier også at det [*vi*] høres «løye» ut, det passer bedre til bokmål. Dette er nok et utsagn som tyder på at Stine helst velger former som er nært talemålet. Stine synes at de valgfrie formene er til hjelp fordi det gjør det lettere å forstå og skrive bedre setninger «og sånn, føle eg» (linje 20; her vil jeg påpeke at sitatet i linje 16 viser til at Stine synes at *vi* og *eg* ikke hører sammen, ikke det at hun ikke bruker *eg* i talemålet). Det at hun synes at valgfrie former er mer til hjelp enn det de er forvirrende, er nok et eksempel på at hun har gjort seg opp en mening når det gjelder valgfrie former og at hun antakelig bevisst tar i bruk disse når hun skriver.

Når det gjelder spørsmålet om *dokker-dokker* og om hun kunne tenkt seg å bruke denne, svarer Stine at hun kunne gjerne ha brukt formen fordi den er i dialekten, den kjennes veldig naturlig. Men det er også dette som gjør det litt forvirrende fordi ordet høres *for mye dialekt ut* – «Atte, det e liksom dialekt sjøl om det e rett» (linje 34). Stine sier det handler om hva som er vane, og siden hun ikke sier *dykk* når hun snakker, vil *dokker* bli mer naturlig å skrive. Det at Stine gjerne kunne ha brukt *dokker* fordi den ligger nært talemålet, viser nok en gang at hun gjerne velger ord og former som kan knyttes opptil valget om å skrive talemålsnært.

På spørsmålet om Stine tror hun velger valgfrie former som ligger nært bokmålet, talemålet (dialektnære former) eller en mer konservativ nynorsk, svarer hun følgende:

40. S: Ja, eh, det spørs litt ka det e snakk om og, føle eg, ka tekst du skrive. At liksom, når du skrive, liksom, viss du bare ska skriva ein vanlig fortelling, liksom, at då bruke du gjerna mer det du

liksom pleie å sei. Men at viss du ska skriva ein analyse for eksempel, då kan du kanskje bruka litt mer sånn konservativ nynorsk, at då bler det liksom, då hørres det mer skikkeleg ut på ein måte.

I dette sitatet kan vi se at hun mener hun skiller mellom hvilke former hun bruker alt etter hvilken type tekst (sjanger) hun skal skrive. Hun tror hun bruker mer konservative former når hun skal skrive en analyse (sakprosa) og mer talemålsnære former i en vanlig fortelling (skjønnlitterær tekst). Siden hun sier at konservative former høres «mer skikkeleg ut på ein måte», kan det tenkes at Stine gjerne ønsker å bli tatt mer seriøst i en sakprosa tekst enn i en skjønnlitterær tekst, som er en mer kreativ type skriving. For å konkretisere det hun sa, spør jeg henne om hun tror hun bytter mellom hvilke former hun bruker, hvor på hun svarer «Ja, eh, at eg bruke begge deler, liksom. Bruke litt av alle ordå. Det e ikkje det sama kvar gang.» (linje 42). Dette spørsmålet kan ha vært noe ledende fra min side, men jeg mener likevel at hun allerede i linje 40 første sitatet antyder at hun bruker forskjellige former ut fra sjangeren.

I elevteksten hennes bruker hun *første*, og ikke *fyrste*, som kanskje er nærmere talemålet.

Videre sier hun at hun

46. S: [...] Tror det e fordi eg seie begge deler sjøl. Det e liksom..., det spørs kem eg snakke med. For viss eg snakke med, liksom, mhm, liksom, sånn søstre mine, de og bor i Stavanger, då seie eg gjerna mer fuste, liksom, nei, første. Men viss eg snakke med mor, for hu e herifrå, så då seie eg gjerna fuste, liksom. Altså, det e liksom, det spørs ka eg skrive då og. Ka som e mer naturleg.

Stine tror altså at hun ikke bruker det ene mer enn det andre. Det virker som om hun bruker formen alt etter kontekst. Det at hun også bytter form i talemålet kan også ha noe å si for valg av form i elevteksten. Hun oppfatter *første* som en form knyttet til talemål i byen, og det kan være at hun oppfatter denne formen som mer formell, og dermed passende i en retorisk analyse. Samtidig sier hun at hun ikke har tenkt noe særlig over (linje 48), noe som kan tyde på at hun ikke alltid er like bevisst på hvilke former hun bruker i en nynorsktekst.

En annen observasjon fra elevteksten er at hun først skrev *gjera* og så rett etterpå *gjere*, noe som vil si at hun blander bruk av *-a* og *-e* i slutten av verb hvor dette er valgfritt i infinitiv. Hun svarer at hun er usikker på hvorfor hun har skrevet som hun har gjort, og i linje 58 sier hun at «for sjøl så seie eg jo gjørr.» Hun tror hun gjør det alt etter hva hun vil si, men mener at *a*-endelse er mer nynorsk, mens *e*-endelse er mer bokmål:

60. S: At eg kanskje tenke, at gjera hørres mer jærsk ut, på ein måte. Det hørres mer, på ein måte mer nynorsk, mens liksom, når eg sitte og skrive gjere, for eg liksom tenke på gjøre, vil eg tro. At eg liksom blande litt sånn i forhold te ka eg vil fram te liksom.

Videre sier hun i linje 68 at hvis hun er «inne i nynorsken», ville hun ha brukt a-endelse fordi hun synes det er mer rett selv. Dette kan stemme med det hun tidligere har sagt om å prøve å skrive en mer konservativ nynorsk i en analyse enn i en fortellende tekst. Som nevnt under intervjuguiden kan for eksempel talemålsnære former og konservativ nynorsk være kategorier som går i hverandre, at en form kan passe i flere enn en kategori.

Ut fra mine funn kan vi konkludere med to hovedprinsipp i kombinasjon med tanke på hvilke valg Stine gjør når hun skriver nynorsk: talemålsnære former og konservativ nynorsk. Hun er opptatt av at den nye normalen har gjort det lettere for henne å bruke former som er nær hennes egen dialekt, noe hun ser på som positivt. Dersom hun skulle velge, vil hun velge a-former der det er mulig, fordi det er «mer nynorsk», altså konservativt i hennes øyne. Hun er også opptatt av å opprettholde et skille mellom bokmål og nynorsk (jf. valg av konservative former, og utsagnene i linje 78).

4.3.3 Stines oppfatning av den nye rettskrivinga

Stine er den eneste informanten som nevner 2012-rettskrivinga før selve spørsmålet kommer fra meg (linje 10). Hun sier også at hun har færre skrivefeil nå enn før (linje 12). Jeg spør henne om hun har merket seg noen forskjeller mellom den gamle og den nye normalen:

26. S: ... Både og. Det e litt sånn, eg merke ikkje sånn store forskjeller i den forstand, men det e, eg vett jo på ein måte, når du gjer meg eksempel, så vett eg jo veldig stor forskjell. Då e det jo gjerna, sånn som det va før me ord eg ikkje hadde hørt ført, og de som e nå liksom, e jo gjerna ord som eg bruke sjølv, liksom. Sånn te vanlig. Men, det e ikkje sånn, eg har ikkje merka sånn dritstor forskjell heller. Men det e bare det at, eh, det, det har gjort det lettere å skriva syns eg.

Det at hun syns at det har blitt enklere å skrive etter at den nye rettskrivinga trådte i kraft, er et klart tegn på at hennes oppfatning av den nye normalen er at den er enklere og tydeligere enn den gamle. Men det at hun sier hun ikke kommer på noen eksempler i farten kan tyde på at hun ikke vet helt konkret hva de største forskjellene mellom den gamle og den nye normalen er. Jeg er usikker på om hun vet om konkrete eksempler på forskjeller som hun ikke kommer på på grunn av intervjusituasjonen, eller om hun velger å etterspørre eksempler for å skjule at hun ikke vet om noen av de endringene som skjedde da 2012-rettskrivinga ble satt i gang. En intervjusituasjon vil alltid være noe kunstig, og dette kan påvirke informantens svar.

Jeg spør også om klassen hennes har fått noe innføring i den nye normalen. Stine svarer at det har vært lite, men da hun gikk på ungdomsskolen ble det nevnt at det skulle komme nye regler for nynorsken, «så det liksom, nå kan du skriva mer av de ordå som du bruke te vanlig, og at der e, ein kan bruke forskjellige ord, og bruke begge deler og sånn.» (linje 28). Det at Stine svarer at det

ikke har vært særlig med nynorskopplæring, er først og fremst hennes oppfatning. Jeg vet ikke hvor mye eller lite opplæring det har vært på hennes skole, og det er dermed vanskelig å bekrefte hennes utsagn. Når Stine «bruke begge deler og sånn», kan det bety at hun mener de tidligere klammeformene. Det at hun nevner at man kan skrive mer av «de ordå som du bruke te vanlig», er med på å forsterke inntrykket av at Stine oppfatter den nye normalen som enklere og mer naturlig enn den gamle.

Stine nevner at det nå er flere ord man kjenner i forhold til før: «for nå e det mer normale ord, på ein måte» (linje 70). Ut fra det hun har sagt før er det nærliggende å forstå det slik at hun mener ord som ligger nært opp til talemålet. Utrykket *normale ord* kan tyde på at rettskrivinga er blitt enklere og tydeligere: Enklere fordi hun kan bruke de ordene hun selv bruker i talemålet, tydeligere fordi hun nå vet at en del av ordene fra hennes eget talemål er lov til å bruke.

Når det gjelder om Stine kommer på noen ord som hun trodde var lov til å skrive som har blitt rettet, svarer hun at det ikke har skjedd siste året, men at hun i overgangsperioden brukte ord som man ikke skulle bruke lenger (linje 71). Til spørsmålet om hun synes det har blitt for mye valgfrihet nå når klammeformene er borte, svarer hun at

78. S: Det blir, mangen av ordå e jo gjerna likt på bokmål, så det e, det gjør jo atte det e mer vanskelig å skille då, av og te. Som for eksempel viss du ska bøya de og sånne ting. Men forsåvidt så e det jo samtidig, eh, eg syns jo det e lettere og då e det jo egentlig, då blir det jo liksom kjekkere å ha det som fag når du faktisk får det bedre te liksom. Tenke eg.

Dette viser igjen at Stine har kjennskap til normalen og at hun ser ut til å ha et positivt inntrykk. Hun forsterker inntrykket av at hun opplever det som enklere å skrive nynorsk nå, og hovedgrunnen er at hun oppfatter den som mer talemålsnær enn tidligere. Dette opplever hun som mer naturlig, ettersom hun kan bruke flere ord som hun bruker i muntlig tale. Samtidig sier hun at hun kan benytte valgfriheten til å kunne skrive konservativt dersom det skulle passe (her nevner hun en retorisk analyse som eksempel). Stine opplever altså valgfrihet som noe positivt. Det eneste ankepunktet er at valgfriheten kan viske ut skillelinjene til bokmål noe. Vi kan med et visst grunnlag påstå at Stine oppfatter den nye rettskrivinga som tydelig, enkel og stram, slik intensjonen var.

4.3.4 Formvalg og feil i Stines tekst, sett i sammenheng med intervjuet

Som tabellen over valgfrie former viser, bruker Stine konsekvent *teksten* og ikke *teksta* som valgfri form. Dette stemmer ikke nødvendigvis med at hun foretrekker konservativ nynorsk i saktekster,

men kan ha sammenheng med at hun foretrekker former som ligger nært talemålet. Dette eksempelet stilte jeg ikke et spørsmål om i intervjuet. Hun utdypet altså ikke hvorfor hun bruker det. Det kan være fordi *teksten* er det mest kjente, både når man ser til bokmål og også hva hun sier i talemålet: *Teksta* er en form som ikke er vanlig i talemålet i Rogaland.

Første (*fyrste*), *klarar* (*klarer*), *halvvegs* (*halvveges*), *sjølv* (*sjølve*, valgfritt i flertall) og *bruker* (*brukar*) er de andre valgfrie formene hun bruker i teksten sin. Disse formene bruker hun kun en gang. *Første* og *bruker* er de formene vi også kan bruke i bokmål, og det er påfallende at hun bruker disse to når hun selv sier at hun velger former ut fra talemålet og konservativ nynorsk. Grunnen til at hun bruker *første* er som hun selv sier at hun bruker begge deler i talemålet, alt etter hvem hun snakker med. Stine har kanskje derfor skrevet denne formen fordi det var det som falt henne naturlig da hun skrev teksten. Med formen *klarar* har hun valgt a-endelse (i motsetning til når hun skriver *bruker*), og her har Stine valgt en form som heller mot konservativ nynorsk, noe hun rapporterer at hun tror hun velger når det står mellom flere former. Det at hun skriver to verb med ulike bøyinger er kanskje bevisst, men det er sannsynligvis ubevisst og at det dreier seg om en inkonsekvens. Dette mener jeg på bakgrunn av blant annet Eggum (2014) som fant at elever ikke er oppmerksomme på valg av former.

Nå er et eksempel hvor Stine har valgt den formen som er mest brukt i bokmål. Denne formen bruker hun sannsynligvis i talemålet sitt. Det kan også være at hun ikke var oppmerksom nok da hun skrev teksten, men basert på hennes utsagn, virker det sannsynlig at hun har brukt formen på grunn av at den er talemålsnær. *Halvvegs* eller *halvveges* er former som det også går an å skrive på bokmål. Jeg har ikke grunnlag til å si noe om hvorfor hun har valgt å skrive *halvvegs* og ikke *halvveges*, men *-veges* er nok ikke det mest vanlige i talemålet, og derfor kan formen virke uvant i tillegg til at det er ikke sikkert informanten visste at ordet kan skrives på en annen måte. Til slutt finner vi *bodskapen*. Det at hun har valgt denne formen, stemmer med det hun selv sier at hun helst velger konservativ nynorsk i saktekster.

Stine er altså ikke helt konsekvent i valg av konservative former i sakteksten sin, og velger av og til noen bokmålsnære former (*nå*, *første*, *bruker*). Samtidig er dette også former som finnes i talemålet hennes. Etersom hun trekker fram nettopp det at hun kan velge talemålsnære former som en positiv side ved den nye rettskrivinga, er det grunnlag for å påstå at det først og fremst er talemålspåvirkning og ikke bokmålspåvirkning som gjør at hun velger disse formene.

I elevteksten har Stine seks feil i kategorien substantiv. Tre av disse er i hankjønn, to i hunkjønn og et i intetkjønn. Fire av feilene er feil i ubestemt eller bestemt artikkel eller pronomen. *Ei gong* og *det teksten* mener jeg er klare slurvefeil fordi man verken skriver det slik på bokmål eller sier det i

talemålet. Det er altså ingen grunn til å velge en slik feil bevisst. At *russetid* ikke har fått pronomenet *ho* kan være fordi informanten ikke bruker det i dialekten, i tillegg til at det ikke bøyes slik på bokmål. Denne feilen kan altså komme både av talemålpåvirkning og av bokmålpåvirkning. Substantivet *kontrast* er hankjønn og skal ha *-ar* i flertall på nynorsk, noe som kan være på grunn av bokmålpåvirkning. *Argument* er intetkjønn, noe som vil si at det ikke skal ha endelse i ubestemt flertall (*eit argument - fleire argument*). Å bøye intetkjønn i ubestemt flertall med endelse på *-er* eller *-ar*, er en typisk bokmålsfeil fordi vi på bokmål bøyer intetkjønn også i ubestemt flertall i motsetning til på nynorsk. Vi ser altså at Stine gjør visse substantivfeil som knyttes til bokmålpåvirkning.

I verbkategoriene viser tabellen at Stine blander e-verb og a-verb. Tre av disse verbene er skrevet med *-er* i presens, noe som ikke er riktig fordi disse verbene er a-verb (*herjar, feirar, passar*). To verb er motsatt; de er skrevet *-ar* når det skal være *-er* (*føler, prøver*). Under sterke verb har Stine skrevet *gjera* og *gjere* i samme setning. Dette er en inkonsekvens. Når det gjelder st-verb, skal *synes* bli skrevet *synest* i presens på nynorsk (og *syntest* som ikke nødvendigvis er feil, men jeg er usikker på om det skal være i preteritum, slik som det står, eller presens *synest*). Feilene der a-verb har fått e-endelse, samt *synes*, tyder på bokmålpåvirkning. E-verbene som har fått a-endelse er det noe vanskeligere å konkludere med, men det kan ha sammenheng med at hun ønsker å skrive en mer konservativ nynorsk i saktekster.

Under adjektiv og pronomen har hun skrevet *tydleg* hvor det skulle ha vært *-eleg*, og *flott* skal i denne sammenhengen være *flotte* fordi det er flertall. Den siste feilen tror jeg nok er slurvefeil fordi det er hentet fra et sitat som hun har hentet fra teksten hun har analysert, et sitat hun brukte rett før. Under bokmålsord og -uttrykk kan vi se at hun har tre feil: *vakreste* skal bøyes *vakraste* på nynorsk, *forbausande* er ikke tillatt ifølge nynorskordboka, og man skal skrive *verkemiddel* og ikke *virkemiddel*, noe hun har gjort riktig senere i teksten.

I korte trekk ser vi at Stine sliter mest med å skille a- og e-verb og å skille visse substantiv slik at de blir i rett kjønn. Det at hun sliter med bøye noen av kjønnene, kan nok ses i sammenheng med at hun har hatt mest undervisning i bokmål (bokmål er hovedmålet). Hun sier selv at hun ikke syns nynorsk er så vanskelig, men at hun aller helst velger bokmål når hun skal skrive. På bokmål har man ikke det samme skillet på hvordan man bøyer kjønnene i ubestemt flertall: *kontrast - kontraster, kvinne - kvinner, argument - argumenter*. Hun tar med bokmålsbøying inn i nynorskskrivinga.

Hun sier også at hun ikke har brukt så mye ordbok det siste året som før (linje 52). Tidligere i intervjuet nevnte hun dette om valgfriheten og de valgfrie formene:

10. S: ... Det e jo forsåvidt greit, det gjørr det jo lettere. Syns eg, i forhold te før, sånn som når me skreiv på ungdomsskolen, så va det mange ord som, for det va jo før 2012, og då va det jo ein del ord som va litt vanskeligere, ord som me ikkje brukte, og som me ikkje kan, liksom. Så det e jo litt lettere nå for når bler det liksom ikkje feil, holdt eg på å sei. For då kan du bare skrive det som e naturligt, og så e det på ein måte rett, for det passe jo mye inn i dialekten våres.

Dette kan også tyde på at hun bruker mindre ordbok fordi hun tror at mye som ikke gikk an å skrive før, går an nå, og at visse feil dermed er knyttet til at hun ikke bruker ordboka like flittig som før.

4.4 Analyse av Berits intervju og tekst

4.4.1 Berits holdninger til målformen

Berit svarer på spørsmålet om hvilke holdninger og forhold hun har til nynorsk slik:

4. B: Jo, eg, det e ikkje någe problem med nynorsk. Eg har hatt det siden eg bynte på.. eh, barneskulen. Men eg har alltid slede med å forstå grammatikken og..., men ellers har eg ikkje någe problem med det.

Sitatet viser at Berit mener at hun har et nøytralt forhold til målformen ettersom hun sier at hun ikke har noe problem med nynorsk. Det at hun sliter med grammatikken kan likevel antyde at hun har en noe negativ holdning: Å føle at det er noe man ikke behersker, kan føre til at man har en negativ holdning til det gitte emnet. Grunnen til at hun synes at nynorsk har vært vanskelig å lære, er at det ifølge henne er så mange forskjellige ord i forhold til bokmål, og i linje 8 nevner hun *korkje* som et eksempel på noe hun husker som litt vanskelig. Akkurat dette eksempelet er et ord som ikke er vanlig i talemålet i regionen, og vi finner det heller ikke i bokmål. Det er derfor nærliggende å tro at hun synes det er unaturlig å bruke *korkje*. Det kan altså være at hun opplever nynorsk som kunstig ettersom hun ikke kjenner seg igjen i en del av ordene.

Når det gjelder holdninger fra lærerne opp gjennom årene, sier Berit at

10. B: Det har vært ganske negativt, for det har vært ja dåkk ska læra nynorsk, dåkk ska det. Det har ikkje vært någe motivering, eller. Det e derfor eg har sikkert slede så mye med det. Men når eg har komt på videregående, då... har eg fått et bedre forhold te det for lærerne har vært så mye bedre.

Her tar Berit opp at negative holdninger fra lærere kan ha vært en av årsakene til at hun har slitt såpass med grammatikken i nynorsk, noe som står i kontrast til Stines utsagn om lærere som har oppfordret til nynorsk. For å få utdypet dette mer, kunne jeg ha spurt Berit om hun nå, etter å ha fått en lærer med en positiv innstilling til nynorsk, merker på kommentarene på nynorsktekstene hennes at bedre innstilling til målformen fra lærere har gjort at hun skriver bedre. I sammenheng med dette, kunne jeg også ha stilt spørsmål til Berit om hun selv kjenner eller føler at hun ikke sliter med

grammatikken like mye som før. Det at jeg ikke stilte slike oppfølgingsspørsmål, gjør det vanskelig å vite om Berit har blitt bedre i målformen. Når det gjelder hennes holdninger og forhold til nynorsk, som var hovedspørsmålet, kan hennes utsagn tyde på at mye på grunn av en bedre lærer, har hennes egen holdning til målformen blitt mer positiv.

4.4.2 Berits grunner for valg av former

Det er flere indikatorer på at Berit hovedsakelig lar seg påvirke av talemålet når hun skriver nynorsk. Den fremste indikatoren er at hun nevner en «indre stemme» som gir henne et bilde på hvordan nynorsk skal skrives:

77. I: Eh, når du sitte og velge former, for eksempel det me nettopp snakkte om, dokker-dokker eller de-dykk, syns du sjøl du velge det som e nær bokmål, dialekt eller mer sånn konservativ nynorsk... gammal nynorsk?
78. B: Eg pleie som regel å vella det mest nynorsk, for då blir det lettere for meg å skriva.
79. I: Koffor syns du det blir lettere?
80. B: Eh, for viss eg tar någe fra bokmål, då har eg ein tendens te å skriva bokmål seinare i teksten og det har eg gjort i alle år. Så eg prøve å skriva så nynorsk som mulig, for då får eg liksom den stemmen i håvet.

Det jeg her mener med en indre stemme er at når hun prøver å omstille seg mest mulig fra bokmål til nynorsk, hører hun for seg en stemme i hodet som en strategi for å skrive nynorsk på en mest mulig korrekt måte. Hun er veldig klar på at hun helst prøver å skrive så nynorsk som mulig, det vil si at hun velger konservative former. Berit nevner også hun at hun tror at hun «ikke fikk lov» til å skrive *vi* på ungdomsskolen, noe som kan antyde at læreren ønsket en talemålsnær eller konservativ nynorsk, i motsetning til en mer bokmålsnær nynorsk (linje 32). Jeg kan ikke vite noe om hvordan stemmen hun hører for seg høres ut, men det er jo en form for «forestilt tale», noe som indikerer talemålsnærhet.

Berit er usikker på hva jeg mener med valgfrihet og valgfrie former (linje 14). Når jeg nevner noen eksempler, sier Berit at hun synes det er til hjelp å kunne velge de formene man vil selv. Når det gjelder *me* eller *vi*, sier Berit at det er en forskjell på ordene hun velger når hun skriver en retorisk analyse i forhold til når hun skriver et dikt: «Men, eh, for eksempel ein tekst, ein analyse, så skrive eg for eksempel me.» (linje 24). Det Berit her sier med tanke på at hun velger former ut i fra hvilken type tekst hun skal skrive, er noe vi også så hos Stine og hennes grunner for valg av former. Det ser ut til at elevene velger en mer konservativ nynorsk når de skriver saktekster.

Berit svarer nei på spørsmål om hun vet om noen former som er valgfrie. Jeg nevner *dokker-dokker* som et eksempel på ei endring i 2012-rettskrivinga, i tillegg til å si at det også er et eksempel

på valgfri form. Berit sier at hun ikke klar over at man kan skrive dette i en tekst, og når jeg spør henne om hun kunne tenke seg å bruke denne formen, svarer hun nei. «Nei, dykk hørres bedre ut for meg på nynorsk.» (linje 56). Berit sier at dette er på grunn av vanen (linje 58). For henne er det uaktuelt, i hvert fall i nærmeste framtid, å bruke *dokker*.

65. I: Men ka seie du forresten når du seie..
66. B: Eg seie me, eller, av og te så seie eg åkke.
67. I: Åkke?!
68. B: Åkke og dåkke...
69. I: Men du seie dåkke?
70. B: Ja.

Sitatene viser at Berit sier liknende former for *dokker* i talemålet, og at det nok først og fremst er vanen som gjør at hun kommer til å velge *de-dykk* når hun skriver nynorsk. Det at hun også nevner at hun sier *me* og *åkke* i sammenheng med *dokker*, kan vise at Berit ikke alltid er like oppmerksom på personlige pronomener og former av disse.

På spørsmålet om hun tror hun velger former som er nært bokmål, talemål eller konservativt nynorsk, sier hun at hun som regel velger det som er «mest nynorsk.» (linje 78). På spørsmål om hun kan utdype dette, svarer Berit i linje 80 at «Eh, for hvis eg tar någe fra bokmål, då har eg ein tendens te å skriva bokmål seinare i teksten og det har eg gjort i alle år. Så eg prøve å skriva så nynorsk som mulig, for då får eg liksom den stemmen i håvet.» Berit vil altså prøve å skille målformene mest mulig fra hverandre for å klare å skrive korrekt og prøver derfor å velge former ut fra konservativ nynorsk.

Det første jeg spør om med henvisning til teksten hennes, er hvorfor Berit har skrevet *derfor* og ikke *difor*:

85. I: For eg ser for eksempel at du har skreve derfor og ikkje difor. Begge deler e lov, asså.
86. B: Heh, ja.
87. I: Men har du gjort deg någen tanker for eksempel om, om det når du har valgt. E det fordi det e bokmålstrekk, eller e det bare sånn...
88. B: (lengre pause). Eg vett egentlig ikkje (latter). Det e bare sånn eg skrive, og, eh, eg e ikkje så flink i nynorsk, men eg prøve å få ordå så godt eg kan te å bli nynorske, men, det e vel bare vane egentlig at eg skrive det.

Berit er ikke alltid klar de formene hun velger selv om hun sier at hun gjerne vil «skriva så nynorsk som mulig.» Berit nevner vaner som en viktig faktor i valg av former. Det kan virke som om Berit føler seg konfrontert med at hun har en valgt en bokmålsnær form, når hun selv sier at hun prøver å skrive konservativ nynorsk. Hun svarer ved å nedvurdere sin egen evne til å skrive korrekt nynorsk, og prøver «bare å få ordene så nynorsk som mulig». Dette har jo også en sammenheng med selvbildet og holdningene hennes til nynorsk.

Videre spør jeg om hvorfor hun har skrevet *e* og ikke *er*. Berit svarer at det høres så nynorsk ut. Jeg lurer på hvorfor hun synes det høres så nynorsk ut og her svarer Berit at

98. B: Ehh... Eg hadde ein rektor på barneskulen så snakkte nynorsk, og han sa e. Då har eg liksom hans stemme i håvet når eg skrive nynorsk. Og det kan jo ver både positivt og negativt. For det e jo ikkje, eh, det e jo ikkje alltid det blir rett, då.

Jeg tror det er denne rektoren hun sikter til når hun tidligere i intervjuet (linje 80) nevner «stemmen i håvet», og som er hennes rettesnor når hun skriver nynorsk. Men hvem snakker egentlig nynorsk? Det er få, om noen, som snakker normert nynorsk. Dette er først og fremst Berits oppfatning av hvordan rektoren hennes snakket. Jeg kan ikke vite hvilken dialekt rektoren hennes snakket, men hvis han hadde en dialekt fra Rogaland, ville det ikke det være naturlig for Berit å bruke talemålsnære former? Som tidligere nevnt kan en del av de valgfrie formene plasseres under både talemålsnær og konservativ nynorsk, noe som vil si at selv om Berit sier hun gjerne velger konservative former, kan det være at hun i realiteten velger talemålsnære former.

Den største faktoren til Berit sine valg av former i nynorsk, er at hun vil skrive konservativt, eller som hun sier selv: «skriva så nynorsk som mulig». Hun har et ønske om å skille fra bokmål og med det skrive en mer konservativ nynorsk. Men på bakgrunn av «den indre stemmen» som hun har fra en rektor som ifølge henne «snakket nynorsk», skriver hun nok mer talemålsnært enn konservativ nynorsk, i hvert fall mer talemålsnært enn det hun er klar over. Det er altså ikke samsvar mellom informantens utsagn og hennes skrivevaner.

4.4.3 Berits oppfatning av den nye rettskrivinga

Generelt oppfatter hun nynorsk rettskriving, i alle fall i de tidligste årene, som noe hun *måtte* gjennom. Hun sier selv om lærere hun har hatt og hvilke holdninger de har vist: «Det har vært ganske negativt, for det har vært ja dåkk ska læra nynorsk, dåkk ska det.» (linje 10). Om lærerne hun hadde på barne- og ungdomsskolen sier Berit at hun fikk lite motivering og reflekterende diskusjoner om nynorsk som skriftspråk og om de valgfrie formene. Hun har heller ikke hatt særlig kontinuitet når det gjelder rettskriving i nynorsk fordi læreren på ungdomsskolen reiste mye. Dette kan ha hatt noe å si for Berits problemer med rettskriving, men jeg forfulgte ikke dette nærmere under intervjuet. Det at læreren reiste mye og at de ikke fikk en kontinuitet i nynorskopplæring, er dessuten Berit sin oppfatning og ikke noe jeg kan verifisere. Holdningen til nynorsk har bedret seg etter at hun begynte på videregående, mye på grunn av læreren som har hatt mer positive holdninger

til målformen enn det hun opplevde på ungdomsskolen. Dette viser betydningen av lærerens rolle i å forme elevers holdninger.

Berit sier at hun ikke visste at det kom en ny rettskriving i 2012, og hun har derfor ikke merket seg noen forskjeller. Dette kan være feilrapportering fordi læreren og jeg kan ha brukt forskjellige ord (*rettskriving, normal, norm*), eller Berit kan ha vært borte fra undervisninga når det konkret ble nevnt at det i 2012 kom en ny rettskrivingsnormal i nynorsk. Jeg nevner at systemet med klammeformene som tidligere var en del rettskrivinga, forsvant i 2012, og at man som nynorskbruker står nå mer friere til å velge selv (om man faktisk står friere kan diskuteres, men dette ble sagt under intervjuet). Hun svarer om dette: «Nei, eh. Eg huske...eg tror'kje me fekk lov te å skriva vi» (linje 32). Berit mener at hun sier *vi* innimellom. Ettersom hun bruker både *me* og *vi* i talemålet, og begge er lov å skrive, opplever hun valgfriheten som forvirrende i dette tilfellet.

Hun sier *fekk lov*, i fortid, om det å bruke *vi* på nynorsk, noe som tyder på at hun vet at hun nå kan skrive begge deler. Likevel kan dette også «bare» være en talemåte. Mitt inntrykk er at hun likevel er usikker på nynorsk rettskriving generelt og at hun ikke har en tydelig oppfatning av hva den nye rettskrivinga innebærer. På spørsmål om valgfrihet svarer Berit at det kan bli litt forvirrende av og til. Hun sier at hvis hun skriver *vi* i en setning, kan hun skrive *me* i en annen, hun glemmer seg litt fort. Hun skulle gjerne hatt en regel på akkurat dette eksempelet. Dette er nok et eksempel på at valgfriheten oppleves forvirrende for Berit. I tillegg bygger det opp under inntrykket av at hun har et lavt selvbilde som nynorskbruker, og dermed ønsker å støtte seg til en autoritet.

Ettersom Berit ikke kjente til den nye rettskrivinga, er vanskelig å si om hun oppfatter den nye normalen som tydelig, stram eller enkel. En generell oppfatning av nynorsk for Berit sin del er at målformen noen ganger føles forvirrende både på grunn av valgfriheten og fordi noen av ordene føles kunstige sammenliknet med bokmål.

4.4.4 Formvalg og feil i Berits tekst, sett i sammenheng med intervjuet

I elevteksten bruker Berit konsekvent *teksten*. Dette kan oppfattes som en mer bokmålsnær form fordi a-endelse ofte blir oppfattet som konservativ nynorsk. Det er også nærliggende å tro at det er *teksten* hun bruker i dialekten, noe som kan stemme med det at hun oppgir at hun velger former som ligger nær talemålet. Hun velger også konsekvent a-ender på der a- eller endelse er valgfritt i infinitiv, noe som kan være på grunn både talemålet (nær dialekten) og fordi hun ønsker å skrive en mer konservativ nynorsk. Dette gjelder *forklara (forklare), falda (falde)* og *drikka (drikke)*. Noe hun ikke er konsekvent på, er enkel eller dobbelt konsonant i ordet *ungdom*. I teksten bruker hun *ungdommen*, men senere *ungdomar* – dette tror jeg ganske enkelt er fordi hun ikke har vært

oppmerksom på at om man bruker enkel konsonant, bør man være konsekvent og gjøre det samme innenfor hele teksten.

Berit bruker formene *arenaer* (*arenaar*), *uskyldige* (*uskuldige*), *vi* (*me*), *nåtida* (*notida*) og *derfor* (*difor*). Disse er alle eksempler på former som er mer bokmålsnære enn talemålsnære eller konservative. Dette stemmer ikke med hennes utsagn om at hun gjerne vil «skrive så nynorsk som mulig». I tillegg til å være bokmålsnære former, vil jeg kunne tro at *arenaer*, *uskyldige*, *nåtida* og *derfor* også er blitt brukt fordi det er disse formene hun sier i talemålet. I intervjuet sier hun at hun kun bruker *derfor* av vane. Når det gjelder at hun bruker *vi* og ikke *me*, finnes det ingen klare indikatorer på hvorfor hun velger det ene over det andre. Dette er spesielt interessant med tanke på at hun i intervjuet sier at hun skriver *me* i en slik retorisk analyse og ikke *vi*. Det samme gjelder verbet *byrje* som Berit har skrevet *begynnar* i presens (feil med *-ar*, men valgfritt *begynner* eller *byrjar*). Det kan tenkes at hun har brukt noen av disse formene fordi hun hører stemmen til rektoren i hodet. Med unntak av *vi* velger Berit stort sett talemålsnære former.

Den største tendensen hos Berit, er feil i kategorien andre feil, blant annet dialektord. Noen av feilene synes å være tydelige slurvfeil: *teamet* (*temaet*), *setnigna* (*setninga*) og *konformasjon* (*konfirmasjon*, i og o er ved siden av hverandre på tastaturet). Andre feil i denne kategorien hos henne er *å/og*, og egennavn med stor bokstav. Dette kan være slurvfeil fordi hun skriver Sørbo med stor s alle de andre plassene i teksten. Det at hun har disse slurvfeilene, kan være fordi hun ikke har sjekket teksten godt nok. Det er ikke noe jeg har tydelig belegg for å hevde. Noe annet som kan være grunnen, er det hun har sagt om tidligere læreres holdninger til nynorsk som gjør at Berit ikke finner en stor interesse i målformen. Dette kan ha medvirket til at hun selv føler at hun ikke er flink i nynorsk. I tillegg til slurvfeil har Berit noen rene dialektfeil, *skreve* (*skrive*, perfektum, dialektfeil) og *-tia* uten *d* (noe jeg også har ført opp en gang under feil i substantiv). Dette kan minne om måten ungdommer bruker dialekt på i sosiale medier og på SMS. En annen tolkning er at disse ordene er skrevet slik på grunn av hennes «indre stemme» som jo er en form for talemålspåvirkning.

I kategorien har Berit en del feil i a- og e-verb. Hun sliter gjennomgående med å få e-verb riktig; hun skriver de med *-ar*, for eksempel *visar* og *styrkar*. Noen sterke verb er også bøyde feil: *skriver* er sterkt på nynorsk og skal skrives uten endelse i presens (*skriv*), det samme gjelder *lesar* (*les* i presens) og *drikkar* (*drikk* i presens). Det at hun generelt overdriver a-ender kan være et uttrykk både for at hun ønsker å skrive en konservativ nynorsk, og for at hun opplever målformen som vanskelig. Resultatet blir en form for «overnynorsk».

I kategorien bokmålsord og -uttrykk finner vi også noen feil i Berit sin tekst. Eksempler på dette er *gjør*, *bor* og *bare* der det skulle ha vært *gjer*, *bur* og *berre* (*bare* var lov til å skrive før 2012, den var med som en klammeform). Samtidig rapporterer hun at hun bruker konservativ nynorsk når hun velger former, noe disse feilene er et tydelige moteksempler på. Det finnes også noen feil i lydverkkategorien: *nu*, *fremmande* og *spesiellt* hvor det skulle ha vært *no* eller *nå*, *framande* og *spesielt*. *Fremmande* kan også ses på som en blanding av bokmål og nynorsk, og kan derfor være en form for feil i kategorien bokmålsord og -uttrykk.

Berit sier selv at hun ønsker å velge konservative former når hun skriver nynorsk. Dessuten nevner hun stadig sin «indre stemme» basert på en tidligere rektor. Basert på mine funn fra elevteksten hennes, vil jeg påstå at det er denne talemålpåvirkningen som er sterkest når Berit velger former. Hun har en del dialektfeil, og hun velger en del bokmålsnære former som også hører til i talemålet i regionen. Disse formene, sammen med noen direkte bokmålsfeil, viser at hun i praksis ikke skriver så konservativt som hun ønsker. Samtidig kommer hennes ønske om å skrive konservativt fram i at hun overdriver bruken av a-ender. Det at Berit har få feil i substantivbøyinga, kan være fordi hun selv snakker slik som ordene skrives. Eksempel på dette er *bilane*; med tanke på at hun er fra Jæren, vil det å si dette ordet med *-ar* og *-ane* i flertall være naturlig, og det er noe hun tar med seg inn i rettskrivinga.

I intervjuet sier hun også at hun alltid har slitt med grammatikken og at om hun sammenlikner med bokmål, er det «så mye forskjellige ord» (linje 6). Det virker som om nynorsk oppleves noe kunstig for henne. Dette kan være en av grunnene til at hun har strever med å skrive korrekt nynorsk. I tillegg har Berit en opplevelse av lærere som har hatt dårlige holdninger til målformen, og dette kan også ha påvirket henne til å «gi litt blaffen» i å skrive riktig på nynorsk.

4.5 Analyse av Anes intervju og tekst

4.5.1 Anes holdninger til målformen

Ane sier at hun har hatt veldig mye nynorsk på ungdomsskolen, og hun mener hun har hatt mer av det enn bokmålsundervisning. Hun sier at det i klassen hennes var ca. fire stk som hadde bokmål som hovedmål, resten hadde nynorsk og det ble derfor mer fokus på nynorsk enn på bokmål. På videregående har det ikke blitt undervist i nynorsk før det siste året, og på grunn av dette synes hun det har vært tungt å komme inn i målformen igjen. Som Ane sier i linje 4: «Det har vore to år av på ein måte». Det at Ane sier at hun har hatt to år pause, kan indikere at hun ikke har for vane å bruke nynorsk utenom skolen. Videre tyder dette på at nynorsk for Ane først og fremst er et skoleemne. Dette samsvarer med det Stine sa i sitt intervju.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke holdninger lærerne og klassekameratene hennes har hatt, svarer Ane

6. A: Eg syns det... egentlig så har det vore positivt. Me hadde ein lærar som va veldig på nynorsk, liksom. Så... Men någen gonge så syns eg det va veldig dumt då, for egentlig hadde eg bokmål. Og då liksom... atte me då liksom fekk det på nynorsk. Så det har på ein måte vore litt sånn både og på ein måte med nynorsk.

Sitatet kan tyde på at Ane har et noe ambivalent forhold til nynorsk. På den ene siden trekker hun fram de positive holdningene hun har opplevd fra en tidligere lærer, men på den andre siden virker det som om hun føler fokuset på nynorsk dermed har tatt fokuset vekk fra bokmålet. Dette er nok et punkt som kan tyde på at nynorsk for Ane hører til i en skolesammenheng – hun skulle gjerne hatt mer undervisning i bokmål ettersom det er den målformen hun bruker til vanlig. Hennes noe ambivalente forhold til nynorsk vises også ved at hun til å begynne med svarer noe unnvikende på hvilket forhold eller holdning hun selv har hatt til nynorsk. Hun legger mer vekt på hvor mye hun nynorsk det har vært i undervisninga enn hva hun selv synes om målformen.

På direkte spørsmål om hun ville hatt mer tid til bokmålsundervisning, svarer Ane:

7. I: Ja. For det du seie med atte... prøve du egentlig å sei at du gjerna ville hatt litt mer tid med bokmål og?
8. A: Ja. I hvert fall siden det va liksom det hovedmålet eg hadde. Men eg tror at siden me hadde mer nynorsk, har det gjort meg bedre i sidemål, på ein måte. Så eg tror det har vært både positivt, og så va det jo litt dumt og når...at det va litt for møye og (latter).

Selv om dette spørsmålet kan ha vært noe lukket, mener jeg at det Ane svarer viser at hun har gjort seg opp noen tanker om dette på forhånd, og hun reflekterer over temaet som viser at hun har vært oppmerksom på bokmål og nynorsk i undervisninga. Sitatet viser også at selv om hun gjerne skulle hatt mer tid til bokmål siden det var hovedmålet hennes, mener hun at hovedfokuset på nynorsk jevnt over har gjort henne bedre i sidemål. Det virker som om Ane har en positiv holdning til nynorsk i seg selv, men er samtidig opptatt av at den ikke må stjele plass fra bokmålet i undervisninga.

4.5.2 Anes grunner for valg av former

På spørsmål om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk, svarer Ane «Koss då, liksom?» (linje 16). Hun er altså ikke sikker på hva jeg mener med spørsmålet. Jeg stiller henne oppfølgingsspørsmålet om hun synes valgfriheten er til hjelp eller om den kjennes forvirrende. Ane svarer at hun syns det er forvirrende:

20. A: ...for det atte, eg føle når eg skrive nynorsk så må eg tenka veldig, tenka veldig nynorsk på ein måte. For då tenke eg mye mer dialekt, og så bler det veldig vanskelig å liksom...tenka på keffor et ord eg egentlig kan bruka, eg komme jo ikkje på at eg kan bruka forskjellige ord, liksom. Sånn så e det jo litt vanskelig.

Det kan tyde på, slik hun sier at hun tenker østlandsk når hun skal skrive bokmål (lenger ut i intervjuet), at hun tenker dialekt når hun skal skrive nynorsk. Hun velger derfor former og ord ut fra talemålet. Hun tenker dialekt når hun skal skrive på nynorsk, og det er ikke alltid like lett for henne å vite om ordet er en del av rettskrivinga eller om det kun er et dialektord (linje 28).

Et konkret eksempel på valgfrie former er *vi* eller *me*, og Ane svarer kontant at hun ville brukt *me*, noe som forsterker inntrykket av at hun velger former ut fra talemålet. Men i samme ytring sier at hun skriver *vi*. Ane sier at siden hun nå vet at det er lov til å skrive *vi*, velger hun å skrive det selv om det ikke høres riktig ut med tanke på talemålet (linje 26). Jeg spør om det er på grunn av bokmålet, i og med at hun sier *me* i talemålet. Ane svarer at det *kan* være på grunn av bokmålet, men at hun tror det først og fremst er på grunn av kommentarer fra en lærer om dialektord i teksten. Ane har sluttet derfor å bruke *me* fordi det er et veldig tydelig dialektord, og velger nå å skrive *vi* på grunn av dette. Dette viser at påvirkning fra lærere også er en av årsakene til at Ane bruker de valgfrie formene som hun gjør.

Jeg spør Ane om hun har andre eksempler på valgfrie former hvor hun tar bevisste valg. Ane svarer nei. Jeg tar fram *skule* og *skole* som eksempel, og her svarer hun at hun faktisk ikke visste at *skole* var lov til å skrive. Hun vet at *skule* er lov, og at hun bruker denne formen når hun skriver nynorsk. Det er mulig at hun velger ut fra konservativ nynorsk, men sannsynligvis velger hun mer på bakgrunn av hva hun vet er lov og hva hun er vant til å skrive. Når det gjelder grunner for valg av former generelt, sier Ane at hun er usikker, men at når hun skriver bokmål, så tenker hun i alle fall østlandsk. Hun sier blant annet «Eg vett ikkje heilt kossen eg ska forklara det, liksom» (linje 40). Hun har nok ikke tenkt så mye på hvilke grunner hun har for de valgene hun gjør, før hun diskuterte det i intervjuet.

Ane er usikker på hva hun synes om formen *dokker-dokker*, men sier at hun muligens kunne ha brukt den. Etter å ha tenkt seg om, kommer hun fram til at hun nok først og fremst ville valgt *dykk*. Det at hun kun nevner *dykk*, altså bare objektsformen, kan tyde på at hun ikke er klar over at det på nynorsk skilles mellom subjekt og objekt, i motsetning til på bokmål. Jeg spør om Ane bruker *dåkke* eller *dækker* i talemålet, og hun svarer at hun bruker *dåkke*. Videre spør jeg om hun kunne ha tenkt seg å bruke formen nå når hun vet at det er lov. Ane svarer:

72. A: Jaa, eg kunne godt gjort det. Men eg vett'kje, eg hadde sikkert skreve dåkke då, eller, eg vett ikkje. Kanskje, eg vett ikkje om eg heller hadde valgt å skrive dykk, for det atte, det liksom e et kjent ord, på ein måte.

Hun sier hun vil bruke *dykk* fordi det er et kjent ord. Her kan vi trekke to konklusjoner: For det første har hun lyst til å skille mellom talemålsnære former og konservative former fordi hun vet at hun har en tendens til å skrive dialektord som ikke er lov ifølge rettskrivinga. For det andre viser det at hun velger former ut fra hva hun vet er lov og hvilke former hun bruker fra før. Vane er altså en påvirkning på Anes valg av former. Med henvisning til elevteksten hennes, sier jeg at hun har mange verb som er riktig skrevet bortsett fra at hun har glemt å sette på en *r*: Dette gir dialektfeil som fører til feil tid av verbet: *meine*, *spele*, *seie*. Ane sier at det er dette hun mener kan skje hvis hun skulle ha begynt å bruke formen *dokker*; at den fort blir bøydd som dialekt og skrevet *dåkke*. Hun er usikker på hva grunnen til dette kan være:

104. A: [...] Men det må ver, eg tenke sikkert sånn når eg skrive at nynorsk på ein måte, det bler litt sånn (lengre pause). Eg tenke liksom ikkje seie, at det hørres riktigere enn sier eller seiar eller et eller aent sånn. For det e jo at eg føle eg snakke (uklart), for eg prøve liksom å vri om og ikkje skriva på bokmål, lenger vettu, så då bler det sikkert sånn (latter).
105. I: For nei asså, det e...det e jo rektig verb, men siden det e nåtid, sko du liksom hatt med ein r på slutten.
106. A: Ja.
107. I: Så det va bare det eg lurte litt på atte...ja. Men du har ikkje någe sånn andre kommentarer te det?
108. A: Nei, eh. Eg tror egentlig bare det (lengre pause). Det e sikkert bare sånn ord eg skrive uten å tenka øve det liksom, atte det bare komme någe. Tenke någe sånn, tenke ikkje på, det e lenge siden eg har skreve nynorsk, så eg tenkte ikkje heilt. Sant, det va litt vanskelig liksom, eg sleit veldig med å skriva den teksten. Eg prøvde jo, eg leste jo igjønå vettu, men det va ikkje sånn at det slo meg (latter) at det liksom va någe feil eller rektig

Det virker som om hun har knapt tenkt over grunnene sine for valg av former i det hele tatt. Når hun ikke har en tydelig retning eller en tanke bak de valgene hun gjør, blir tilfeldigheter en viktig faktor. På direkte spørsmål om Ane tror hun velger former som er nært bokmål, talemål eller mer konservativ nynorsk, svarer hun at hun tror hun velger former som er nært talemålet, men at hun ikke er helt sikker:

74. A: [...] For eg tenke liksom litt, eg tror eg tenke veldig dialekt, og så tenke eg liksom kossen ska dette skrivast på nynorsk, liksom. For eg tenke nynorsk, det e litt...det e jo liksom sånn som me snakke. Så...
75. I: Men det, akkurat det du sa der, det va veldig..Så du kjenne, når du lese nynorsk tekst, kjenne du deg då mer igjen...
76. A: Ja, då e det akkurat som om du sette deg inn og så begynne du å tenka deg, liksom...Eg føle nynorsk e på ein måte, eg vett'kje (latter) kossen eg ska sei det, liksom.
77. I: (latter)
78. A: Det e liksom, akkurat som om det bler mer sånn, sånn så når du lese bokmål, så begynne du å snakke sånn fint, liksom. Og så når du lese nynorsk, så bler du litt mer sånn...Eg vett'kje, at du, det bler mer likt dialekt på ein måte.
79. I: Ja.

80. A: Gjerna litt finare dialekt, eg vett'kje heilt (latter).

Her er nok en antydning til at hun antakelig velger å bruke talemålsnære former når hun skriver tekster på nynorsk. Ane mener videre at hun alltid har syntes at nynorsk er noe annet enn bokmål, at hun har skilt veldig mellom målformene. Dette stemmer ikke helt med tanke på at hun skriver *vi*, og ikke *me*, som er et unntak. Jeg spør henne også om hvorfor hun bruker formen *teksten* og ikke *teksta* siden dette er likestilte, valgfrie former. Ane svarer at hun ikke visste at det gikk an å skrive *teksta*, og sier at hun kunne nok ha skrevet *teksta* i visse sammenhenger, men at *teksten* er trygt å bruke. Dette tyder igjen på at hun velger former som hun er vant med å skrive, og alltid ikke på bakgrunn av om formene er talemålsnære, bokmålsnære eller konservativ nynorsk.

Ut fra intervjuet kan vi finne tre hovedgrunner for valg av former. Den kanskje viktigste grunnen er at hun lar seg påvirkes av talemålet ved at hun «tenker dialekt» når hun skriver nynorsk. Dette kan tolkes som en slags indre stemme. Her finnes det noen fellestrekk med det Berit fortalte om rektoren hun husket fra tidligere, men i Anes tilfelle virker det mer som om det dreier seg om hennes egen indre stemme. En annen viktig grunn Ane har for valg former er vanen, det vil si at hun velger ordene hun er trygg på og som hun bruker ofte. Samtidig, på visse områder, er hun ikke særlig oppmerksom på hvordan hun skriver og hvorfor hun gjør det. Det er dermed en viss grad av tilfeldighet i Anes nynorskskriving.

4.5.3 Anes oppfatning av den nye rettskrivinga

Som Berit, svarer Ane nei på spørsmålet om hun har fått med seg at det kom en ny rettskrivingsnormal i 2012. Igjen kan det kan være feilrapportering fordi jeg kan ha brukt et annet ord enn læreren, eller så kan Ane ha vært borte fra undervisninga den gangen læreren spesifikt nevnte den nye rettskrivingsnormalen. Fordi hun svarer nei på dette spørsmålet, har hun også gitt et negativt svar på om hun har merket seg noen store forskjeller.

Jeg spør utdypende om 2012-rettskrivinga for å undersøke om hun likevel vet noe. Ane sier at lillebroren hennes er den eneste i søskenflokket som har nynorsk på barneskolen (her må jeg anta at hun snakker om nynorsk som hovedmål siden hun selv hadde mye nynorsk på barne- og ungdomsskolen, men at hun hadde bokmål som hovedmål). Hun snakker videre om at han (her forstår jeg det slik at det er snakk om en annen bror) synes nynorsken er lettere nå enn før; den nynorsken han leser med lillebroren er lettere enn den han hadde på skolen. Ane sier at hun ikke husker noe særlig selv hvordan det var da hun selv gikk på barneskolen. Hun sier at brorens oppfatning kanskje kan være på grunn av den nye rettskrivinga. «For det va liksom ikkje sånn skikkelig strengt, liksom» (linje 54). Hun har derfor en oppfatning av at noe har skjedd med

rettskrivinga i nynorsk, men har ikke noe konkret å peke på som gjør at vi kan komme fram til et klart bilde av hennes oppfatning av den nye rettskrivingsnormalen. Det at hun ikke har fått med seg at det går an å skrive *dokker-dokker*, og ikke bare *de-dykk*, tyder også på at hun ikke har en klar oppfatning av den nye rettskrivingsnormalen. Likevel, ut fra det hun forteller om brødrene, kan det være at hun har en viss oppfatning av at målformen har blitt lettere.

4.5.4 Formvalg og feil i Anes tekst, sett i sammenheng med intervjuet

Ane velger a-ender i verb som har valgfri endelse i infinitiv. I elevteksten er dette *lesa (lese)* og *vekka (vekke)*, men også med eller uten *j*: *vekkje/vekkja*). Slike a-ender er dialektnære, noe som stemmer med hennes oppgitte grunner for valg av former. Det er også nærliggende å tro at hun skriver verb uten *j* på grunn av dialekten.

Ane bruker konsekvent *teksten*, og ikke *teksta*. Grunnen til at hun bruker denne formen er fordi hun ikke visste at *teksta* er lov (linje 110). Formen kan også likne talemålet hennes, noe som stemmer med hennes hovedgrunn for valg av former. *Svarer (svarar)* og *blei (vart)* bruker hun også konsekvent. *Svarer* er helt lik bokmålsformen av ordet, noe som kan tyde på at hun har skrevet det slik av vane, blant annet fordi hun de siste to årene, ikke har skrevet nynorsk:

2. A: [...] Og så begynte eg på vidaregående, og då va det ikkje så mye, så då blei det litt vanskelig nå (litt latter) liksom, å begynna å skriva nynorsk igjen.
3. I: Ja.
4. A: Det har vore to år av på ein måte.

Blei er en form hun antakelig bruker i talemålet, og for henne vil det derfor være naturlig å bruke *blei* og ikke *vart*. Verbet *begynne* (infinitiv) bruker hun inkonsekvent siden hun senere skriver *byrjar* (presens). *Begynne* kan være skrevet på grunn av vane fra bokmålet, men det også kan stemme med talemålsgrunlaget for hennes valg av former; det er sannsynligvis *begynne* hun bruker i sin egen dialekt. En liknende bruk av valgfri form, er verbet *speler* (presens). Seinere i teksten bruker hun *spelar*. Det kan rett og slett være en slurvfeil eller at hun ikke er klar over at man bør være konsekvent ved valg av former innenfor den samme teksten.

Formen *me* finner jeg fire ganger i teksten, og Ane er konsekvent med bruken av denne formen.

Dette er spesielt interessant fordi hun selv mener at hun skriver *vi*:

26. A: [...] nå vett eg liksom at me kan skriva vi, og så då, på ein måte e det rett, og då har eg bare holdt meg te å skriva vi, sjøl om, eg syns ikkje det høres riktig ut å sei det, liksom.
27. I: Men asså, velge du det fordi du skrive det i bokmål elle... asså, for eg tenke du seie kanskje me i dialekten.

28. A: Ja. Nei, eg, det kan godt ver eg skrive det fordi det e i bokmål, eg vett ikkje, det e litt fordi atte (kremt), me, hu norsklæreren kommenterte jo liksom at eg hadde skreve litt mye dialektord og sånn, så då har eg liksom, då tenkte eg det at då kutte eg ut me og så skrive eg vi heller. Og så blei det liksom greit (latter).

På et tidligere spørsmål om hva hun ville brukt, svarer Ane at hun selv ville valgt *me*, men dette sitatet viser at hun forsøker å unngå formen fordi hun knytter den til dialekten sin. Når hun likevel konsekvent har skrevet *me* i teksten, er det mulig dette er et ubevisst valg, ettersom hun sier hun har kuttet ut denne formen. Ut fra de valgfrie formene som finnes generelt i Anes elevtekst, er det lite som tyder på at hun bruker konservative former, og at det er, slik hun selv sier i intervjuet, talemålsnære og vanen (bokmålsnære former) som er de valgfrie formene hun bruker mest.

I Anes tekst er den største tendensen at hun har feil av typen andre feil. De aller fleste feilene i denne kategorien er feil som først og fremst kan knyttes til dialekten. Mange av disse er feil der hun har glemt å legge til en *r* på slutten av e-verb i presens: *sutre(r)*, *lure(r)* og *svare(r)*. *Koss* er et annet dialektord (skulle ha vært *korleis*) i denne kategorien, noe også *sko* og *he* er (*skulle* og *har*). Grunnen til disse dialektfeilene kan blant annet knyttes opp mot sitatet under:

74. A: (lengre pause). Eg...eg tror eg velle mer, eh, det som e mer, eg vett'kje, dialekt, kanskje. For eg tenke liksom litt, eg tror eg tenke veldig dialekt, og så tenke eg liksom kossen ska dette skrivast på nynorsk, liksom. For eg tenke nynorsk, det e litt...det e jo liksom sånn som me snakke. Så...

Det gitte utsagnet sier noe om hva hun tenker om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk, men jeg mener at dette også kan si noe generelt om hennes forhold til målformen, og da spesielt med tanke på forholdet mellom dialekten hennes og nynorsk. Dette viser at hun tenker på nynorsk som nært opptil talemålet, og dette er sannsynligvis forklaringen på at de fleste feilene hennes er dialektfeil.

I kategorien substantiv er det få feil: feil artikkel foran *historietime*, det skal være *-er* i ubestemt flertall av *kvinne*, flere *verkemiddel* og ikke *-midlar* og i *det arbeide* har hun glemt å føre på en *t* (*det arbeidet*). Hun har også få feil i verbkategoriene: *klager* er a-verb, *gjelder* er sterkt (*gjeld*), og *synes* skal skrives med *t* på slutten i nynorsk: *synest* (presens). Feilene *gjelder* og *synes* kan også plasseres i kategorien bokmålsord og -uttrykk. Andre bokmålsfeil er: *huske* (hugse), *tidligare* (blanding av målformene, skal være *tidlegare*), *mye* (*mykje*) og *være* (*vere* eller *vera*). Bokmålsfeilene kan man nok knytte til hennes holdninger til målformen (at hun gjerne ville hatt mer bokmål enn det hun følte hun fikk på barne- og ungdomsskolen) og også til at det har tatt tid å komme inn i målformen igjen etter to år helt uten nynorsk.

Oppsummert kan det konkluderes med at Anes grunner for valg av former, talemålsnærhet og vane, også fører til noen typiske feil. Det at hun velger talemålsnære former fører til enkelte dialektfeil, mens det at hun velger former etter vane, kan være det som gjør at hun har noen bokmålsfeil.

4.6 Analyse av Jonas sitt intervju og tekst

4.6.1 Jonas sine holdninger til målformen

Jonas har hatt nynorsk som hovedmål fra 1.-10. klasse og har alltid hatt positiv holdning:

2. J: Ja, eh, eg hadde nynorsk på barnaskulen fra fuste te tiende klasse, og eg syns det har vore veldig greit alltid, egentlig. Så har eg velgt bokmål nå de siste årene på vidaregående, då. Men me har jo fortsatt, me fortsatte med sidemål og sånn, og då syns eg det har hjelpe veldig å ha hatt det fra fuste te tiende, har ein møyte bedre forståelse for nynorsken og skrivemåten.

På spørsmål om hvorfor han byttet målform, svarer Jonas at han ville prøve noe nytt. Det var moren hans som bestemte at han skulle ha nynorsk da han begynte på barneskolen, for hun hadde gjort det samme og tenkte det var det greieste og enkleste. I denne sammenhengen kunne jeg stilt ham noen oppfølgingsspørsmål angående *hvorfor* moren hans gjorde dette valget. Dette ble ikke gjort. En mulig årsak til morens valg kan være at Jonas som språkbruker møter mer bokmål enn nynorsk i dagliglivet (i butikker, media, skjønnlitterære bøker, det offentlige osv.) og ved å ha hatt nynorsk som hovedmål, har man også blitt eksponert for denne målformen og ikke bare bokmål. På denne måten vil han kunne ha en bedre kjennskap til begge målformer.

Om holdninger til nynorsk blant lærere og klassekamerater opp gjennom årene, sier Jonas at læreren i hans nåværende klasse i alle fall er positiv. Han synes at hun vet hva hun snakker om og viser god erfaring, og for Jonas er dette viktig for å få motivasjon til å skrive korrekt og bruke målformen (linje 12). Dette viser at læreren har påvirket Jonas sine holdninger positivt. I den samme sammenhengen nevner han at det er flere elever fra Sandnes som ikke er like positivt innstilt til å ha så mye nynorsk fordi de er mest vant med å ha bokmål. Det kan altså være at klassekameratene hans påvirker holdningen hans til nynorsk negativt. Dette kan imidlertid ikke vites, det kommer an på i hvilken grad han identifiserer seg med Sandnes-elevene.

For å få vite mer om hans holdning til nynorsk før vidaregående, stiller jeg han et spørsmål:

13. I: Men holdninger før du begynte på vidaregående?
14. J: Te nynorsk?
15. I: Ja.
16. J: Nei, eg har hatt et heilt greit forhold te nynorsk egentlig. Eg har ikkje någe favoritt egentlig, så eh...

Det at han sier at han ikke har noen favoritt [bokmål eller nynorsk] og at han videre trekker litt på det, viser at han ikke har gjort seg opp en tydelig mening om dette; det er ikke noe han tenker på til vanlig. Jonas mener alle lærerne han har hatt før videregående har vært nøytrale med tanke på holdninger til målformen; det er ingen som har vært spesielt entusiastiske, men det er heller ingen som har gitt uttrykk for å ha mislikt det. Oppsummert kan det Jonas sier om både egne og lærernes holdninger til nynorsk tyde på at nynorsk er noe han ser på med ganske positive øyne. Likevel, et tegn på det motsatte kan være det han sier i forbindelse med spørsmålet om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk:

44. J: Jo, jo. Det e sant det. Hvis du vett mer, så kan du jo skriva mer. Me, eh, me har på ein måte aldri, før når eg har hatt nynorsk fra fuste te tiende klasse, det har ikkje blitt opplyst om så mange valgmuligheter som eg har blitt opplyst om ke du skriva, liksom.

45. I: Mhm.

46. J: Så det har vore litt mer ke istedenfor ke forskjellige ting, liksom.

Jonas har altså en oppfatning av at det har vært lite innføring av de valgfrie formene (tidligere hoved- og sideformer) i undervisninga. Fokuset har derimot vært på hva som er lov og ikke lov til å skrive. I og med at dette nok i fremste rekke gjelder nynorskopplæring mens skillet mellom hoved- og sideformer fremdeles var gjeldende, er det mulig at læreren har ønsket å vise dem en spesifikk *nynorskstil* for å lære elevene å være konsekvente ved valg av former. Jonas sier ikke direkte at dette er noe han oppfatter som negativt, men måten han sier det på kan tyde på at han gjerne skulle hatt mer innføring i de valgmulighetene som faktisk finnes i nynorsk. Han ser derfor ikke bare tilbake på nynorskopplæringa som noe positivt.

4.6.2 Jonas sine grunner for valg av former

Jonas har hatt nynorsk som hovedmål før han begynte på videregående. På bakgrunn av dette, ser den gjennomgående grunnen for valg av former ut til å være at han velger konservative former fordi det er det han er mest vant til. Han nevner at han skriver en mer «blandingsform» etter byttet til bokmål på videregående, men at noe henger igjen fra måten han skrev nynorsk på på barne- og ungdomsskolen: «Eg trur eg har toge litt mer nærmere bokmål i det sista itte eg begynte med det fast på videregående, det trur eg. Men, eh, mens eg trur eg skreiv meir sånn konservativ nynorsk før, eh, når eg bare hadde det sånn på stilar og sånn på ungdomsskulen.» (linje 84).

Når det gjelder spørsmålet om hva han synes om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk, stiller han spørsmålet «...Ka då du tenke?» tilbake (linje 24). Dette kan tyde på at selv om Jonas har hatt nynorsk som hovedmål i ti år, så er han ikke særlig klar over hvilke valgmuligheter som finnes. For å utdype hva jeg mener, viser jeg til det konkrete eksempelet *skule* eller *skole*. Det

at Jonas ikke helt skjønner hva jeg vil fram til med spørsmålet, kan være på grunn av liten kunnskap om det gitte emnet, eller på grunn av dårlig kommunikasjon oss imellom. Om det gitte eksempel, sier han at han helst skriver *skule* fordi han synes at *skole* er bokmål. Dette tyder på at han velger former som er konservative, ettersom han ønsker å skille mellom bokmål og nynorsk.

Jonas sier videre at for de som er mest vant med bokmål, må det jo være greit å kunne skrive *skole*, for da blir overgangen [mellom bokmål og nynorsk] kanskje lettere for dem (linje 28). Jonas sier selv *skule*, og han ville ha valgt den formen både fordi den er «mest nynorsk» og fordi den er i dialekten hans. Her sier Jonas helt eksplisitt hvorfor han ville valgt den ene formen over den andre, og her er det både hensynet til talemålet og den mer konservative nynorsken som råder.

Om valgfriheten sier han at han synes det er til hjelp at det går an å velge. Om ikke for sin egen del eller sin egen skriving, legger han vekt på at det er bra å kunne velge bokmålsnære former for de som trenger det. Jonas oppgir altså konservativ nynorsk og talemålet som grunner for sine egne formvalg samtidig som framhever valgfriheten som noe positivt ettersom den kommer de som vil skrive bokmålsnært i møte.

Jeg ønsker å få ham til å utdype tankene sine om egen skriving og valgfrihet. Han nevner enda en gang *skule* og *skole*:

36. J: Nei, eg, eg har jo fått ein oppfatning av at du ska liksom for eksempel skriva skule og ikkje skole. Så eg har'kje hørrt om så mange av de valgmulighetane. Men sånn som me har hatt nå med Susanne, så har me hatt, hu har vist oss litt ord, spesielle ord og uttrykk som du kan skriva på begge måter, liksom før skrivedagen me hadde nå sist fredag

Dette viser at han har en tydelig oppfatning om hva som er lov og ikke, i hvert fall i det gitte eksempelet. Det er et interessant svar, men jeg får ikke vite noe mer om akkurat *hvorfor* han har hatt denne oppfatninga. Sitatet viser også at Jonas mener at han ikke har hørt så mye om disse valgmulighetene, men at læreren på VG3 har vist elevene noen ord og uttrykk som det går an å skrive i nynorsk. Jonas kommer ikke på noen andre eksempler på valgfrie former enn *skule* og *skole*. Dette er igjen noe som kan tyde på at han opp gjennom norskopplæringa ikke har fått noen særlig innføring i de valgmulighetene som finnes i nynorsk.

Når det gjelder om Jonas har fått med seg at det går an å skrive *dokker-dokker* som et alternativ til *de-dykk*, svarer han at det var det eksempelet han tenkte på tidligere i samtalen (linje 40), og som han ikke kom på; læreren på videregående har nevnt nettopp denne former i undervisninga. Jonas følger opp:

58. J: Eg synes egentlig at det e greit, fordi atte dokker, eh, e kanskje någe nærmere det ein bruke på dialektå dei som bruke nynorsken. Men det e jo mange, så, eh, bruke dykk og. For eg tror'kje at de som har skreve nynorsk i lang tid komme te å endra av den grunn, egentlig [...]

Fordi formen er nær dialekten hans, synes han formen er grei. Dette viser igjen at å kunne velge former ut fra ord som er nært opptil talemålet, er positivt for Jonas. Det er mange som skriver *dykk*, så han mener at det ikke er sikkert de begynner å bruke *dokker* bare på grunn av at den er nærmere dialekten. Han sier også at han synes det er bra at man har valgmuligheten og nevner at han *tror* det er mange som har skrevet *dokker* før det ble lov. Det er svært usikkert hvilket grunnlag Jonas har for å hevde akkurat dette, men utsagnet viser igjen at det å kunne velge talemålsnære former er viktig og bra sett fra Jonas sitt perspektiv. Som han selv sier: «Men du har jo jaffal valgmuligheten der for eg tror det e ganske mange som bruke dokker før dette blei gjort lov, og det e nettopp derfor de har endra det. Eg tenke jo det e litt viktig.» (linje 58). Jonas sine refleksjoner er ikke bare på bakgrunn av hans egen skriving, han peker også på hva som er bra for andre og hvilke valgmuligheter som finnes generelt for andre nynorskbrukere. Jonas er den eneste av informantene som løfter blikket og generaliserer på denne måten.

På spørsmål om han selv kunne ha brukt formen, svarer han «Ja, det kunne eg absolutt» (linje 66). Jonas er en av de få som i det hele tatt har brukt 2.person flertall i teksten, og jeg spør om hvorfor han har brukt *dykk* og ikke *dokker*. Jonas svarer at det sannsynligvis har noe med at han har hatt nynorsk fra 1.-10.klasse, før *dokker* ble lov, og at han skriver det han er vant med. Det henger nok igjen, men han sier videre at

72. J: [...] hvis eg he det i bevisstheten då, at eg kan bruka dokker, så tror eg nok kanskje eg allerede, eller likevel, hadde gjort det

For å konkretisere om han ville brukt formen, spør jeg om han hadde brukt den nå når han vet om den, og her svarer han ja. Jeg spør også om han ville valgt det på grunn av at han slipper å skille mellom subjekt og objekt eller om han ville valgt det på bakgrunn av talemålet. Jonas svarer at det i så fall er på grunn av dialekten fordi han ikke har tenkt så mye over at det er forskjell mellom subjekts- og objektsform hvis man bruker *de-dykk*. Det virker i det hele tatt som om Jonas ikke er klar over hva forskjell på subjekt og objekt i personlig pronomen innebærer. På grunnlag av det han her sier, mener jeg at han viser han til talemålet som grunn for valg av former i målformen.

Når det gjelder om Jonas tror han velger former som er nært bokmål, talemålet eller konservativ nynorsk, svarer han at han tror han har

84. J: [...] toge litt mer nærmere bokmål i det sista itte eg begynte med det fast på videregående, det trur eg. Men, eh, mens eg trur eg skreiv meir sånn konservativ nynorsk før, eh, når eg bare hadde det sånn på stilar og sånn på ungdomsskulen. For der hadde me og sånn halvårstentamen og sånne ting, så eg trur egentlig atte...atte eg hadde gjort det, at eg hadde skreve mer konservativ nynorsk

då enn nå når det e mer og mer mot bokmål. Men det e gjedna fordi eg har, ehm, eg har mer av begge dele nå sånn atte det bler litt lettare å ta fram og tebacke.

Dette viser at han har flere grunner på hvorfor han velger slik han gjør. Resonnementet hans er interessant fordi det viser at han kanskje har tenkt noe over grunnene før intervjuet, selv om spørsmålene for intervjuet ikke ble gjort kjent i forkant. Jonas nevner også at han skriver litt «fram og tilbake» fordi han nå kan begge deler; begge målformene flettes inn i den nynorsken han skriver nå. Han mener at han ikke skiller like mye mellom målformene som før. Jonas er altså bevisst på at han blander mer enn tidligere, men det kan også føre til at det blir større innslag av tilfeldigheter i de formvalgene han gjør.

Det første jeg spør om når det gjelder teksten hans, er hvorfor han har a-endelse i verbet *analysera*. Jonas svarer at han ikke har lagt så veldig mye i det, og sier han tror det er fordi a-endelse er mer nynorsk for hans del. Dette betyr at han legger konservativ nynorsk til grunn for valget. Jonas sier at han synes at *analysera* ble mer riktig i nynorsk, og at *analyser* var mer bokmål (linje 98). Han er delvis bevisst på valget ettersom han synes a-endelse er mer nynorsk, men sier også at han ikke visste at e-endelse var lov til å skrive (linje 92).

Jeg spør videre hvorfor skriver verb som *tenkje* og *styrkje* med *j*. Han svarer med et spørsmål: «Du kan skriva tenke, liksom?» (linje 108). Dette viser at han ikke var klar over at *tenke* er sidestilt med *tenkje*. Han sier videre at han prøver å omstille seg fra bokmål til nynorsk når han skriver nynorsk, og tror at det er en del av grunnen til at han bruker konservative former. Dette svaret tyder på at han velger som han gjør både på grunn av at han ønsker å skrive en mer konservativ nynorsk og fordi at han ikke vet nok om de valgfrie formene.

Jeg spør også om hvorfor han bruker ordet *eksempel* i teksten sin, og ikke *døme*. Han svarer:

126. J: ...For der går det litt andre veien. Det er kanskje, *døme* e jo meir nynorsk enn *eksempel*, men eg...eh, eg vett jo om *døme*, eg har skreve det før. Men, eg vett'kje, det blei nok...det blei nok litt sånn i farten, for eg tenkte *eksempel*, det kan ein jo brukast på begge dele [begge målformer], og det kan du jo.

Han vet altså at man kan skrive begge deler, og han har derfor en viss kunnskap om akkurat dette ordet. Jonas tror at akkurat der og da kom han ikke på ordet *døme*, og at det er den eneste grunnen til at han valgte det ordet han gjorde. Jonas er den av informantene som har tenkt mest over hvilke valg han gjør i sin egen nynorskskriving. Men som eksempelet over viser spiller likevel tilfeldigheter en rolle for hans valg av former.

I teksten har Jonas skrevet dialektordet *fyste*. Jeg spør han om hvilken form han tror han ville ha brukt av *første* og *fyrste*. Jonas svarer at hvis han var helt bevisst på det, tror han at han

hadde valgt *første*, men på grunn av hans «nynorske skrivegang» (linje 136), tror han at han hadde valgt *fyrste*. Jeg spør om han ville ha valgt *fyrste* fordi det er nærmere dialekt eller på bakgrunn av en mer konservativ nynorsk. Jonas sier at det både er på grunn talemålet og fordi det for han høres mer nynorsk ut. Han tror det ligger noe i det om man er bevisst eller ikke når man skriver. Den siste uttalelsen viser at han nok ikke helt er konsekvent på valg av form: Først sier han at han ville ha valgt *første* hvis han var bevisst, men mot slutten sier han at han ville ha valgt *fyrste*. Også her kan vi se at Jonas ikke alltid er like konsekvent når det gjelder de valgene han gjør eller vet nok om hvilke valgmuligheter han har. Dette kan relateres til det han sa tidligere i intervjuet med tanke på at han fra lærerne mener det har vært mest fokus på hva man *skal* skrive og ikke hva man *kan* skrive.

Oppsummert har jeg funnet to hovedgrunner for Jonas sine valg av former: talemålsnære former og konservativ nynorsk. Samtidig viser han at han ikke har så god kjennskap til de valgfrie formene i nynorsk generelt, på tross av han er den av informantene som har tenkt mest over sin egen nynorskskriving før intervjuet. Manglende kjennskap til alternative former reduserer valgmulighetene hans. Det at han ikke alltid kommer på sine foretrukne former i farten gjør at han ikke alltid er konsekvent i sine valg av former, som når han skriver *eksempel* og ikke *døme*.

4.6.3 Jonas sin oppfatning den nye rettskrivinga

Når det gjelder spørsmålet om han vet at det kom en ny rettskriving i 2012, svarer Jonas slik:

50. J: Eh, ja, elle ehmm, me bruke sånn ordbok på nettet, den UiO si ordbok, og der har Susanne snakkt om at me ska gå inn og sjekka ord og sånn fordi det har komt någen nye forme og nye sånn at me alltid vett ke me ska skriva og sånn. Så me har snakkt om någen ord og sånn så blei gjort på nytt i 2012, at det e blitt lov og det e ikkje lov og sånn

Han kjenner altså til den nye rettskrivinga ettersom det har blitt snakket noe om i undervisninga. På spørsmål om han har merket seg noen spesifikke forskjeller mellom den gamle og den nye normalen, svarer han nei. Når jeg nevner at formen *dokker-dokker* var en av endringene ved den nye rettskrivingsnormalen, sier Jonas at læreren har nevnt det. Det Jonas forteller om læreren i hans nåværende klasse som «har vist oss litt ord, spesielle ord og uttrykk som du kan skriva på begge måter, liksom før skrivedagen me hadde nå sist fredag» (linje 36), kan tyde på at han husker at de har blitt undervist i enkelte ord som er «nye» på grunn av 2012-rettskrivinga, noe han også sier i sitatet som er vist rett over (linje 50). Det at han husker det, viser at han har oppfattet visse endringer, og han vet at det kom en ny rettskriving i 2012. Videre tar jeg opp forskjeller mellom den gamle og den nye normalen:

51. I: Men eh, har du merka deg någon sånn spesifikke forskjeller i så fall?

52. J: Nei, det har eg nok ikkje (litt latter)

Selv om han vet at det kom en ny rettskrivingsnormal i 2012, kommer han altså ikke på noen spesifikke forskjeller. Dermed er det vanskelig å gi et klart bilde av hans oppfatning av normalen. Her er det viktig å påpeke at hans tilbakemelding under intervjuet ikke nødvendigvis betyr at han ikke vet noe som helst om dette. Å komme på eksempler i farten under en slik situasjon som et intervju er, kan være vanskelig fordi informanten kan ha kjent seg noe stresset eller nervøs.

4.6.4 Formvalg og feil i Jonas sin tekst, sett i sammenheng med intervjuet

Når det gjelder valgfrie former i teksten hans, bruker han blant annet *analysera*. Dette er noe jeg spurte Jonas om i intervjuet:

92. J: Ehh, nei, eg tror ikkje eg har lagt så møye i det, men eg trur det eh...eg trur det e atte mer nynorsk å skriva analysera enn å skriva analysere, for eg trudde det va meir bokmålsk å skriva analysere. Men kan du skriva begge dele?

93.I: Ja

Det at han har skrevet det med a-endelse fordi det kjennes mer nynorsk ut, viser igjen at han ønsker å skrive en konservativ nynorsk. Dette viser han også seinere i intervjuet:

98. J: [...] Men eg, eh, tenke egentlig sånn atte når eg ska skriva nynorsk, så på ein måte omstille eg meg, at eg prøve å, atte det hende eg prøve å skriva så nynorsk som mulig, men det hende eg dette litt ut og skrive mer bokmål. Men av og te når eg ser øve det, prøve eg å skriva liksom, mer og mer mot nynorsken då. Eg tenke analysera [trykk på a-en på slutten] bler mer nynorskrett enn e, eller som et e-verb då.

Å bruke *-ar* i presens, kan ha en sammenheng med a-endelse i infinitiv; det «høres mer nynorsk ut», noe som Jonas selv bemerket i verbet *analysera*. Dette gjelder formen *hånar* (*håner*). Videre går det fram av tabellene at han bruker *ønske* (*ønskje*, *ynske*, *ynskje*). Dette bryter med de andre formene hvor han har skrevet med *j*, *tenkje*, *styrkje*, og der han ikke var klar over at det går an å skrive uten *j*. Dette gjelder også *styrkje* (infinitiv), hvor han seinere i teksten skriver *styrker* (presens) – han er inkonsekvent. *Ønske* og *styrker* kan derfor være en «slurvefeil» fra hans side selv om det er rett ifølge rettskrivinga:

105. I: Ja. Også har du og...eh, ein del verb der du skrive med j, tenkje, styrkje

106. J: (litt latter)

107. I: Du kan skriva med begge deler der og, for det og e valgfrihet.

108. J: Du kan skriva tenke, liksom?

109. I: Ja.

110. J: (lengre pause). Okei, ja.

111. I: Du va ikkje klar øve det?

112. J: Det va eg ikkje klar øve, nei.

113. I: Nei.

114. J: Nei, eh. Men der tror eg me har litt av det sama som eg sa nå, eh, nå nettopp at det liksom prøva å omstilla det mest mulig te nynorsk, då når eg har det sånn atte det eg skrive blir nynorsk sånn at det ikkje dette altfor møyte te bokmåldelen.

Videre bruker Jonas formene *nå* (*no*) og *første* (*fyrste*). Her har han brukt bokmålsnære former, noe som kan stemme med det han sier selv at han nå smelter målformene mer sammen enn tidligere. Det han sa om *første* og *fyrste*, kan også trekkes fram: I intervjuet sier han først at han ville ha valgt *første* hvis han var oppmerksom, men seinere sier han at han ville ha valgt *fyrste*. Dette kan tyde på at Jonas ikke har noen spesiell grunn for å velge den ene foran den andre, og at det i elevteksten er tilfeldig at han har brukt *første*. Av former som er mer bokmålsnære, bruker han *følelsane* (*kjenslene*) og *nyheiter* (*nyhende*). Også dette kan være på bakgrunn av Jonas sitt skifte av hovedmål og at han nå skriver mer bokmålsnær nynorsk enn tidligere.

Jonas er konsekvent når det gjelder *teksten* (og ikke *teksta*). Dette er nok fordi formen kjennes trygg for ham å bruke fordi den er kjent, i tillegg til å være den formen som oftest blir brukt i bokmål selv om det også i bokmål er valgfritt å bøye det som han- eller hunkjønn. Informanten er ikke konsekvent ved bruk av *vi* (*me*) og *spelar* (*spele*, glemte r-en, skal være presens). Disse eksemplene kan han ha skrevet på grunn av skiftet av hovedmål fra nynorsk til bokmål ettersom informanten selv har pekt på påvirkning fra bokmål.

I Jonas sin tekst går det fram av tabellen at de fleste feilene finnes i kategorien bokmålsord og -uttrykk. Dette er feil som: *innflytelsen*, *tydelig*, *være* og *man*. Siden han tidligere har hatt nynorsk som hovedmål, er dette noe overraskende. Det kunne være nærliggende å tro at han er noenlunde trygg på hvilke ord man kan skrive på nynorsk. Grunnen til feilene kan være at han nå er blitt så vant med å skrive bokmål at visse ord «glipper» og blir med inn i nynorske tekster; han sier jo selv at han nå smelter målformene mer sammen enn før.

Under andre feil og dialektord er det for det meste småfeil (slurvefeil), for eksempel noen kommafeil og stor forbokstav hvor det skulle ha vært liten. Noen av rettingene fra lærer, for eksempel *vi*, er jeg usikker på hvorfor er rettet. Dette kan si noe om lærerens foretrukne nynorskstil. I kategorien lydverk finnes det to feil som er like: dobbel konsonant hvor det skulle ha vært enkel, nemlig *visst* (*vist*) og *bevisst* (*bevist*). Disse to feilene gir en annen mening til ytringen enn det informanten antakelig har ment. Feilene er vanskelige å knytte opp til noen spesifikk grunn ut fra det han selv har uttalt i løpet av intervjuet. Samtidig er det på nynorsk en del valgfrie former som kan skrives med eller uten dobbel konsonant: *ven/venn*, *ungdomar/ungdommar*, *gamal/gammal* og

liknende. Feilene *kan* knyttes opp til det at Jonas har blitt påvirket av slike valgfrie former opp gjennom årene med nynorsk som hovedmål, men sannsynligvis er dette eksempler på slurvefeil.

Når det gjelder substantiv, er de fleste feilene i hankjønnskategorien, og tre av fire gjelder flertallsbøying, der det skal være *-ar* og *-ane* i de fleste hankjønnord i flertall. Grunnen til akkurat disse feilene kan også være byttet av målform og hva som nå er mest brukt i hans egen skriving. Også Jonas har noen feil i forbindelse med å skille mellom a- og e-verb. Dette er en feil som også går igjen i de andre elevtekstene, noe som kan tyde på at elevene generelt ikke kjenner seg trygge nok eller vet nok om hvilke verb som er a-verb og hvilke som er e-verb. I Jonas sin tekst er tre av disse verb som er skrevet som a-verb, men som skal være e-verb: *visar*, *trekkar* og *nemnar* (*viser*, *trekker* og *nemner*). Disse feilene kunne også ha blitt satt inn under kategorien overnynorsk; for mange karakteriseres nynorsk av a-ender, noe som også kan ses i sammenheng med verbet *analysera* og at Jonas synes dette er mer «nynorskrett».

Jonas er den eneste av informantene som har brukt 2. person pronomener flertall, i elevteksten *dykk*. Dette er en feil, ikke fordi ordet er feil skrevet, men det skulle ha vært *de* fordi det er subjekt i setninga og ikke objekt. Hadde han brukt *dokker*, hadde ikke dette vært et problem, i og med at det er samme form i subjekt og objekt, akkurat som på bokmål. Bokmål kan altså være en av grunnene til den gitte feilen. Jeg spurte Jonas eksplisitt om hvorfor han har brukte den gamle formen istedenfor den nye:

59. I: Ja, eh, nei, for det at, det som e den store forskjellen på den formen e at før, viss du velge dykk, må du og skriva de viss det e subjekt eller objekt i setningen.

60. J: Ja.

61. I: Mens med den nye her så sleppe du å skilla, då e det dokker uansett, akkurat sånn som det e på bokmål, då e det jo dere-dere

62. J: Mhm.

Sitatet kan vise at Jonas ikke er helt klar over at det er en forskjell på subjekts- og objektsform, på grunnlag av at han ikke sier noe mer enn «ja» og «mhm». Dette, sammen med det at det ikke er et skille mellom formene på bokmål, er nok dette grunnen til akkurat denne feilen i elevteksten hans.

4.7 Analyse av Oles intervju og tekst

4.7.1 Oles holdninger til målformen

Ole sier at han har hatt nynorsk fra 1.-10. klasse og synes det har gått fint:

2. O: Hmm. Eg har hatt nynorsk fra fuste te tiende klasse. Ehm, og eg syns det har gått fint. Eh, ja.

3. I: Ingenting mer å...

4. O: ...heh, nei. Det e lettere å skriva bokmål enn nynorsk, men når du fust skrive, eller når du fust e på ein skrivedag, så syns eg det e lettast å skriva nynorsk, egentlig.

Videre synes Ole at bokmål er lettere å bruke til notering: «Hmm, eg føle bokmål går lettare på notering og liksom kjappe notate og nynorsk e, eg føle eg kan utdypa meg litt mer. Og det e kanskje litt lettare å... faguttrykk og sånn» (linje 6). Notering tolker jeg her som et synonym til raske notater. Sitatet viser også at Ole synes det er enklere med faguttrykk og liknende på nynorsk, og han sier han da kan utdype seg mer. Dette kan tyde på at Ole benytter bokmål som et uformelt språk, mens han benytter nynorsk til mer formelle tekster.

Når det gjelder hvilke holdninger det har vært til målformen blant klassekamerater og lærere, svarer Ole at

8. O: Eh, det e mange som syns det e unødvendig å ha nynorsk, men eg syns det e litt nødvendig og. Ehm, eg har ikkje någe i mot det og eg syns eg får det ok te å skriva, men på videregående så blei det så møye notate, så eg datt litt ut av det, men eg e på vei inn i det nå igjen. Føle eg.

Selv har altså ikke Ole noe mot nynorsk, men ifølge ham ble det mye notater i undervisninga da han begynte på videregående, og han skriver notater på bokmål. Det at han «datt litt ut av det», kan derfor bety at han ble svakere i nynorsk rettskriving. Det at han nå er på vei inn igjen i den nynorske rettskrivinga, er antakelig fordi de nå har mye nynorsk i norsktimene.

Jeg spør om det er bokmål som er hovedmålet fordi jeg synes dette er uklart, og Ole svarer ja. For å undersøke mer om holdningen til nynorsk blant lærere som Ole har hatt opp gjennom årene, spør jeg om dette en gang til:

14. O: Ja, læreren vårs e stått for nynorsk. De på ungdomsskulen, og så har me jo gått yrkesfag og då har de ikkje brydd seg så møye ke mål me har skreve på.
15. I: Ja, så då har det vært litt sånn nøytralt?
16. O: Ehh, ja. Så lenge me skreiv på ein av formene så va det godkjent.

Det at læreren på ungdomsskolen hadde en positiv holdning til nynorsk, kan være en av hovedårsakene til at Ole selv sier at han har en positiv holdning til målformen. Det at lærere med positiv holdning til nynorsk påvirker elevene, var noe jeg også fant hos et par av de andre informantene.

4.7.2 Oles grunner for valg av former

Når det gjelder spørsmålet om hva han synes om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk, svarer han først: «Ke meine du?» (linje 18). Jeg kan ha formulert dette spørsmålet uklart ettersom flere av informantene ikke helt skjønner hva jeg mener, og jeg burde nok ha utdypet noe mer og

sagt noe spesifikt om forskjellene mellom den gamle og den nye normalen. Jeg følger opp med om han synes det er til hjelp at han kan velge mye selv eller om det er forvirrende at det er så mange valgmuligheter. Ole synes det er til hjelp at han kan velge mye selv. Jeg spør om han har noen eksempler på valgfrie former hvor Ole spør «Av språkformene?» (linje 22). Dette viser at han fremdeles ikke er helt forstår hva jeg vil fram til. Jeg nevner *vi* eller *me* som eksempel på slike valgfrie former:

24. O: Åja, eh...

25. I: ... såne former..

26. O: Ja, eh, om eg har någe eksempler på det?!

27. I: Ja.

28. O: (lengre pause). Eh, det e lettare når eg kor igjønå og lese og endre på det, for då ser eg, då tar eg ord for ord, ser ka som passe og så går eg igjennom og ser om det e någe eg kan endra på, for eg prøve jo på ein måte å skriva så nynorsk som mulig. Ehm, for eg føle det e bedre, så ehm, det hende ofte eg skrive hva og då må eg gå tebacke og endra det te kva, også ehm, men, ja, eg skrive mer me enn vi, for eg føle vi blir mer bokmål enn nynorsk.

Ole sier her at han gjerne vil skrive så nynorsk som mulig, og dette er det første eksempelet på at han legger en konservativ nynorsk til grunn for de valgene han gjør. Dette ser vi spesielt i utsagnet om at han leter etter ord han kan endre på og gjøre «mer nynorsk.» Det at han ofte skriver *hva* og må endre det til *kva*, viser en form for bokmålpåvirkning som han er klar over og prøver å unngå. Han sier at han skriver mer *me* enn *vi*, noe som understreker at han gjerne vil «skrive så nynorsk som mulig».

Når det gjelder *dokker-dokker*, viser disse sitatene hva Ole mener om formen:

44. O: Ehmm, det e ikkje ein form me bruke når me snakke, ehm, så den e ikkje så veldig relevant for meg, men de i Stavanger bruke den jo. Så, viss det hjelpe någen å skriva det, så e jo det bra.

45. I: Men ka seie du då i talemålet?

46. O: Eg seie dåkke.

47. I: Nesten det same, bare slenge på ein r då.

48. O: (latter). Ja, men eg syns liksom, eg føle ikkje det bler så veldig nynorsk å skriva det, eg syns det bare bler dialekt, så, det...

49. I: Nei, men det e jo egentlig som e så interessant at...viss det hørres for dialekt ut, så e ein kanskje og redd for å bruka det.

50. O: Mhm.

51. I: Men kunne du tenkt deg å bruka den sjøl i ein tekst?

52. O: Nei, heh. Eg syns ikkje det passe inn når ein ska ver saklige og... litt sånn (litt latter)

Ole vil altså ikke bruke formen, men er åpen for at andre kan bruke den. Dette kan tyde på at han mener at en målform med talemålsnære former er positivt for medelever, og andre som synes at denne formen gjør det enklere å skrive nynorsk. Det at han mener at *dokker* er for dialektnært, kan være et tegn på at han først og fremst velger former som er såkalt konservativ nynorsk og ikke fullt så mye på bakgrunn av hans eget talemål. Ole svarer dessuten nei på spørsmålet om han ville ha

brukt formen; den passer ikke inn når man skal være saklig. Han oppfatter konservativ former i nynorsk som en formell skrivestil. Han viser videre at han ønsker å skille mellom målformene:

53. I: [...] Når du sitte og skrive, velge du former som du synse e nært bokmål elle talemålet eller det som e mer sånn konservativt nynorsk?
54. O: Hmm, eg føle eg bruke enten talemålet eller konservativ nynorsk. Eg, for eg vil jo ikkje at det ska hørras bokmål ut.
55. I: Koffor ikkje?
56. O: Hmm, eg føle ikkje det bler rett. Det ska ver nynorsk og då ska det ikkje ver bokmålsord. Eg prøve jo ta vekk de fleste bokmålsord, men så e det någen som e det samme på begge dele.

Sitatene her tyder på at Ole velger former som enten er nær talemålet eller, som han har nevnt før, konservativ nynorsk. I hans øyne blir det derfor ikke riktig å bruke bokmålsnære former i en nynorskttekst. Ut i fra det Ole sier, kan vi konkludere med at han først og fremst velger former som hører til konservativ nynorsk, dernest talemålsnære, og så å si ingen bokmålsnære former.

Det første spørsmålet knyttet til teksten hans, dreier seg om at han bytter på å skrive *teksta* og *teksten*. Ole svarer at han ikke har tenkt over, og sier også at han ikke husker hvilken tekst det er snakk om. Videre sier han at han sikkert ikke har gått gjennom teksten like godt som det han pleier å gjøre (linje 64). Selv sier han at han for det meste pleier å skrive *teksta*. Jeg spør ham om hvorfor. Her er Ole noe usikker, men han synes *teksten* blir mer bokmål enn nynorsk, og han mener at *teksten* er slurv. Nok en gang viser Ole at han helst velger former som ligger mer i retning av konservativ nynorsk enn talemålsnære eller bokmålsnære former.

Et annet ord jeg spørsmål jeg stiller, er hvorfor han bruker *tykje* (egentlig *tykkje*) og ikke *meine*, *synast*, *tenke*:

74. O: Eg vett'kje, ehmm (latter), eh, eg har besteforeldre så seie det. Så kan ver det ligge litt på dialektå der, så kan det ver, eg føle atte de snakke veldig nynorsk enn bokmål då. Så då kan det jo ver atte eg har skreve det fordi...

Som sitatet viser kan det være en dialektpåvirkning fra besteforeldrene hans. Han synes generelt at besteforeldrene «snakker nynorsk» og at det kan være derfor han har skrevet det. Ole rapporterer at han ikke bruker *tykkje* selv. Jeg spør også om han vet at det er et ord det er lov til å skrive eller om han bare skrev det sånn i farten. Her svarer han at han tror han bare har skrevet det og etterpå sett om det er lov i rettskrivinga. Samtidig, det at han viser til besteforeldrene sine, kan tyde på en form for talemålspåvirkning.

Jeg spør om hvorfor han bruker verb med *j* (for eksempel *tenkje*), og ikke uten (*tenke*) i og med at begge deler går an. Ole ler litt, og svarer at det er først og fremst fordi han synes det er mest nynorsk og dermed bedre. Helt til slutt spør jeg Ole om hvorfor han skriver *ynskje* med *y* i og med

at man kan skrive ordet med ø, altså *ønskje*. Ole svarer at han har lært det på barneskolen, han husker at det lærte han ganske tidlig, så det sitter igjen ennå. Dette viser også at påvirkning fra lærere er med på å forme elevens skrivestil, og Ole har blitt påvirket i konservativ retning. Jeg spør også om han kunne ha skrevet ordet med ø, men han synes det blir for bokmål.

Oppsummert kan man konkludere med at Ole er tydelig på at han vil skille mellom bokmål og nynorsk, og mellom dialekt og nynorsk; han prøver å skrive «så nynorsk som mulig» og velger derfor former ut fra konservativ nynorsk.

4.7.3 Oles oppfatning av den nye rettskrivinga

På spørsmål om han har fått med seg at det kom en ny rettskrivingsnormal i 2012, svarer Ole at han tror læreren har sagt noe om det. Han kan huske at det har vært snakket om hva de kan og har lov til å skrive. Klassen har vært inne på nettet og sett på ei ordbok, og da fant de det et ord læreren ikke trodde var lov til å bruke som «plutselig» var lov likevel (linje 32). Ole husker ikke hvilket ord, men mener å huske at det var «litt bokmålsk». Ole har altså i det minste noen erfaringer med den nye rettskrivingsnormalen. Jeg lurar på om han selv har merket seg noen forskjeller mellom gammel og ny normal når han sitter og skriver:

35. I: Okei, ja. Men har du sjøl merka deg någon forskjeller når du sitte og skrive?

36. O: (lengre pause). Ikkje veldig møye forskjell, men eg føle på barnaskulen så skreiv me litt meir bokmål enn det me gjorde på ungdomsskulen, i form av nynorsk då. Eg føle det blei litt forenkla...eg følte liksom ungdomsskulen blei vanskeligere på nynorsk, plutselig.

Dette utsagnet er noe merkelig, for siden skillet mellom hoved- og klammeformer forsvant i 2012, mens han fremdeles gikk på ungdomsskolen, er det nærliggende å tro at det ville bli enklere å skrive nynorsk. At det skulle bli lettere å være nynorskbruker, var jo en av hovedhensiktene med den nye normalen. Det ser derimot ikke ut til at Ole oppfatter det slik. Ole sier riktignok videre at han ikke har tenkt så mye over at det er noe nytt i nynorsken, noe som kan være med på å moderere uttalelsen hans rett før.

Som et konkret eksempel fra den nye rettskrivinga, spør jeg om Ole vet at det nå er lov til å skrive *dokker-dokker* som en variant av *de-dykk*. Han svarer at han tror læreren har nevnt det, noe som også er blitt sagt av noen av de andre informantene. Han kjenner altså til en konkret forskjell mellom den gamle og den nye normalen, men også når det gjelder Ole er det vanskelig å gi et klart svar på hvilken oppfatning han har om den nye normalen.

4.7.4 Formvalg og feil i Oles tekst, sett i sammenheng med intervjuet

Ut fra tabellen med de valgfrie formene, kan vi se at Ole bruker *enda* (merket med rødt av lærer på grunn av feil bruk – det skulle vært *enno/ennå* – men er valgfri form av *endå*). Denne formen stemmer ikke med tanke på at han sier han velger former ut fra konservativ nynorsk. Når det gjelder verb som kan skrives med *j*, velger Ole stort sett å skrive de med *j*. Dette er: *fremje* (*fremme*), *tykjar* (skrevet feil, skal være med to k-er og *-er*) *setjar* (egentlig e-verb) og *styrkjar* (egentlig e-verb). Ole sier selv det er på grunn av at det er «mest nynorsk»:

91. I: Heh, ska me se, det va litt andre ting. Ja, eh, stort sett så har du valgt former, når det gjelde verb, som har *j*, styrkje, fremje, ynskje. E det ein grunn te det, for du kan velga å ta vekk den *j*-en.
92. O: Ja, eh (latter). Ehm, nei, eg føle bare det blir mer nynorsk.

Dette stemmer med den grunnen han oppgir for valg av former, nemlig at han velger former ut fra konservativ nynorsk (når informantene sier *mest nynorsk*, tolker jeg det som konservativ nynorsk). Dette gjelder også *vert* (*blir*) og *velja* (*velje*). A-endelse ligger dessuten tett opptil talemålet, og dette kan også være en av grunnene til at Ole bruker denne endelsen. Videre har Ole brukt *bruker* (*brukar*) og *spelar* (*speler*); han blander verb som har valgfrie bøyinger og skriver dermed slike verb både med *-er* og *-ar*. For å få ham til å utdype dette, burde jeg ha spurt Ole eksplisitt om dette, men ut fra det han sier om *teksten* (linje 64), kan det være at han ikke har gått gjennom oppgaven sin godt nok for å luke ut slike inkonsekvenser. I tillegg kan det være at han ikke er klar over at man bør være så konsekvent som mulig med tanke på endelser: Hvis man først har valgt å skrive slike verb med e-endelse, bør man gjøre dette gjennom hele teksten i liknende verb.

Ole er konsekvent ved bruk av verbet *ynskje*: Han skriver *ynskjer*. Han er derimot inkonsekvent ved bruk av substantivet *tekst* i bestemt form: Han bruker både *teksten* og *teksta*. A-endelse blir som nevnt sett på som mest nynorsk, men det at han også bruker *teksten*, kan nok være at det er det han er mest vant med, og da spesielt fra bokmål. Samtidig kan det være fordi han ikke har gått gjennom oppgaven godt nok, for han sier jo i linje 64 at *teksten* er slurvefeil – han ville brukt *teksta*. Dette er dermed den største grunnen til at han har valgt denne formen i dette tilfellet.

Hvis man skal oppsummere Oles bruk av valgfrie former, er det slik at en god del av de valgfrie formene han har brukt i den gitte elevteksten, stemmer overens med den grunnen han oppgir for valg av former, nemlig at det skal være former som er «mest nynorsk», altså konservativ nynorsk: verb med *j* og a-endelse i infinitiv. I tillegg sier han at han ikke var like nøye med rettskrivinga som han bruker, og dermed kan det også ha vært noen tilfeldigheter som har spilt inn.

I Ole sin tekst viser tabellen at de fleste feilene finnes i kategoriene overnynorsk og andre feil. Overnynorske feil er: *truverdeg* (går igjen), *inngjeven*, *følingane*, *samtideg*, *selfølgeleg* og *sjår*. En av årsakene til disse feilene kan være at Ole sier han gjerne vil skrive så nynorsk som mulig. Når han da er usikker på ord og ikke gidder eller har tid til å sjekke de i ordboka, skriver han de med «nynorsk endelse»: for eksempel *-eg*. Det er heller ikke sikkert at han er usikker på ordene, det kan hende han skriver de slik fordi han faktisk tror det er rett, det «høres jo nynorsk ut».

Alle verbfeilene er e-verb som informanten har skrevet som a-verb. Dette er også feil som kan passe i kategorien overnynorsk. Ole sier at han synes det er lettere å kunne utdype seg skriftlig på nynorsk enn på bokmål (linje 4 og 6). Grunnen til at dette er interessant, er at de feilene som finnes i elevteksten hans, for det meste er feil som kan plasseres i kategoriene overnynorsk. Verbfeil i teksten hans er også en form for overnynorsk. Kan det han sier om det å utdype seg skriftlig på nynorsk være grunnen til at han har en del feil som kan plasseres i overnynorsk? Siden han selv sier at han er bedre på å utdype seg skriftlig når han skriver nynorsk, kan det hende at han, uten å tenke over det, gjør ordene «mer nynorske» enn det de egentlig er. Dette kan være fordi han tenker på nynorsk som en mer «seriøs» målform: «eg føle eg kan utdypa meg litt mer. Og det e kanskje litt lettare å... faguttrykk og sånn» (linje 6). Han overformaliserer dermed nynorsk ved å skrive de fleste ordene med «typisk nynorske endelser», noe som ikke blir riktig i alle tilfeller.

For å undersøke hva han mener om valgfriheten og del valgfrie formene i målformen, spør jeg blant annet om han har noen eksempler på valgfrie former. Ole svarer at

28. O: (lengre pause). Eh, det e lettare når eg går igjønå og lese og endre på det, for då ser eg, då tar eg ord for ord, ser ka som passe og så går eg igjennom og ser om det e någe eg kan endra på, for eg prøve jo på ein måte å skriva så nynorsk som mulig. Ehm, for eg føle det e bedre, så ehm, det hende ofte eg skrive hva og då må eg gå te baka og endra det te kva, også ehm, men, ja, eg skrive mer me enn vi, for eg føle vi blir mer bokmål enn nynorsk.

Dette sitatet kan være med å vise hvorfor Ole gjør en del av de feilene som finnes i elevteksten hans. Sitatet viser at han har på stående fot ingen eksempler på valgfrie former, men sitatet viser også at han som regel går over den teksten han har skrevet for å luke ut mulige feil. I den gitte elevteksten kan det være at han ikke har vært like god på å bruke ordboka eller brukt tid på å gå gjennom teksten slik han sier at han pleier å gjøre, og at det derfor det er en del overnynorske feil i teksten hans. Dette sier han jo også selv i linje 64 når det gjelder den valgfrie formen *teksten*: «Ja, ehm. Eg har sikkert ikkje gått igjønå rettskrivingå lika godt som eg pleie å gjørr, så då (litt latter) sikkert bare det som e grunnen. Men det e teksta eg pleie å skriva.»

Siden alle verbfeilene som vi finner i Oles tekst er e-verb som han har skrevet som a-verb, vil jeg trekke inn det han sier om ordet *tykkje* og sammenhengen mellom det og dialekten til besteforeldrene hans. Grunnen til at jeg trekker inn dette også her, er at han mener han kan ha blitt påvirket av dialekten deres. Siden han gjerne vil skrive så nynorsk som mulig, og at han i tillegg sier at besteforeldrene «snakker veldig nynorsk», kan det tyde på at akkurat feilene innen overnynorsk, har skjedd på grunn av at han hører for seg besteforeldrene. Det kan virke som om også Ole har en slags «indre stemme» når han skriver nynorsk, og at dette bidrar til feilene hans.

5. Drøfting av funn

I dette kapittelet vil jeg drøfte mine funn i lys av tidligere studier, mandatet for rettskrivinga og prinsipper for språknormering. Jeg vil siden drøfte funnene med utgangspunkt i forskningsspørsmålene.

5.1 Drøfting av funn i lys av tidligere studier

Mine funn når det gjelder informantenes kunnskap om valgfrie former, samsvarer med hovedfunnene til Eggum (2014) om at elevene vet lite om dette. Stine sier hun bruker konservative former i for eksempel en retorisk analyse (linje 40), og en retorisk analyse er det jeg har fått låne som tekstmateriale i min egen undersøkelse. Med tanke på at hun bruker de valgfrie formene *teksten*, *første* og *bruker*, som man kanskje først og fremst forbinder med bokmål, kan det være at hun ikke er like oppmerksom som hun tror hun er når hun velger former i nynorsk. Stine er den informanten som nevner 2012-rettskrivinga før jeg selv gjør det. Hun synes det har blitt enklere å skrive nynorsk, blant annet fordi hun kan bruke flere ord fra sitt eget talemål. Stine viser at for henne gjør valgfriheten, og ikke minst den nye rettskrivinga, at hun som nynorskbruker kjenner seg igjen i skriftspråket og kan sette sitt eget preg på teksten. Dette er også et poeng som Eggum (2014) trekker fram.

I Berit sin elevtekst ser vi at hun bruker *vi* og ikke *me*. Dette kan drøftes i sammenheng med Eggum sin undersøkelse; i intervjuet sier Berit at det er forskjell på hvilke ord hun bruker ut fra hvilken tekst (her: sjanger) hun skal skrive, og at hun bruker *me* i en retorisk analyse (linje 24). Dette stemmer ikke med elevteksten, der hun bruker *vi*, og hvor sjangeren er en retorisk analyse. Berit er altså ikke helt klar over hvilke former hun faktisk bruker. I elevteksten til Berit finnes det feil i kategorien bokmålsord og -uttrykk. I og med at hun selv sier at hun bruker konservativ nynorsk, er dette enda et funn som kan ses i lys av Eggum med tanke på at elever ikke er klar over hvordan de faktisk skriver.

Under intervjuet med Ane sier hun blant annet at det ikke alltid er en tanke bak hvilke former hun bruker (linje 108, i denne sammenhengen er det hvorfor hun i en del verb i elevteksten har glemt å skrive inn *r* i presens, som *meine(r)* og *seie(r)*). Hun sier «Det e sikkert bare sånn ord eg skrive uten å tenka øve det liksom, atte det bare komme någe.» For Ane sin del vil det derfor være tenkelig at det av og til er tilfeldig hvilke former hun bruker og at hun derfor ikke er klar over formene hun bruker i en gitt tekst.

Aanes (2009) finner at mange er usikre på valgfrie former. Et trekk som går igjen hos de fem informantene mine er at de ikke helt skjønner hva jeg mener når jeg spør dem om hva de synes om

valgfriheten og de valgfrie formene i målformen. Jeg kan ha vært uklar, men det virker som om elevene generelt er usikre på hva valgfrihet og valgfrie former i målformen er og hvilke former de selv bruker når de skriver nynorsk. Fra intervjuet med Stine kan jeg trekke fram at hun ikke kommer på noen eksempler på valgfrie former i farten og at hun er usikker på hvorfor hun i det ene øyeblikket har skrevet *gjera* og i neste *gjere* i elevteksten. Aanes (2009) trekker den konklusjonen at valgfriheten ikke er reell. Det at få av informantene forstår spørsmålet om valgfriheten og de valgfrie formene i min studie illustrerer dette. Jonas sier at han har en oppfatning av at de ikke har fått noe særlig innføring i hva det går an å skrive (hvilke valgfrie former man kan bruke), men heller hva som *skal* skrives (linje 44). Han har en oppfatning av at man skal skrive *skule* og ikke *skole* og at han ikke har hørt noe særlig om valgfriheten i nynorsk (linje 36). Det samme gjelder e-ender og verb med *j* som kan skrives uten (*tenkje/tenke*, linje 108).

Berit sier at hun tror hun ikke fikk lov til å skrive *vi* (før 2012), en form hvor *me* ville vært mer naturlig fordi hun bruker det i talemålet. Ane fikk en kommentar fra læreren om at hun i en tidligere tekst hadde skrevet litt for mange dialektord, noe som er grunnen til at hun nå skriver *vi* og ikke *me*. I det sistnevnte tilfellet er det ikke slik at Ane kjenner seg tvunget bort fra egne formvalg, men hun har tatt kommentaren fra læreren til seg for å ikke skrive dialektord igjen selv om hun helst ønsker å skrive *me* (noe hun også gjør i elevteksten). Dette henger sammen med det Jonas sier om at han har en oppfatning av at man *skal* skrive *skule*, og ikke *skole*. Selv om Jonas hadde nynorsk som hovedmål i ti år, viser utsagnet at han har en oppfatning av å ha blitt styrt bort fra visse valgfrie former, noe som kan stemme med funnet til Berg (i Aanes 2009) om at elever har blitt presset bort fra egne formvalg av læreren.

Stine sier at hun synes den valgfrie formen *dokker* er forvirrende fordi den er så lik dialekt. Dette betyr ikke nødvendigvis at hun mener at man ikke skal ha valgfrie former overhodet, men at hun synes det til dels er forvirrende kan være et tegn på at hun ønsker å opprettholde et visst skille mellom talemålet og skriftspråket. Selv om Stine har en oppfatning av den nye normalen som enklere enn den gamle, synes hun også at den nye normalen er forvirrende fordi den ikke skiller like mye mellom nynorsk og bokmål. Også Berit og Ane synes tidvis at det å ha valgfrie former gjør det mer forvirrende å skrive på nynorsk; Berit synes for eksempel «det er så mange forskjellige ord» som går an å skrive i forhold til på bokmål, noe som for henne gjør nynorsk komplisert å lære og dermed også å bruke. Dette samsvarer også med det Akselberg (2009) skriver om hvilke ulemper det er med valgfriheten: Et komplisert normsystem fører til forvirring og gjør det vanskelig å være konsekvent.

Stine sier at hun synes valgfrie former er til hjelp. Om formen *dokker-dokker* sier hun at den kjennes naturlig å bruke fordi den ligger så tett opptil talemålet, men det at den likner såpass mye på dialektordet *dåkke*, gjør at hun også synes den er noe forvirrende. Stine finner altså både ulemper og fordeler ved valgfriheten. I Anes elevtekst går det fram av tabellen at hun bruker *blei* og ikke *vart*. Denne formen spurte jeg ikke om i intervjuet, men antakelig er det *blei* hun sier i dialekten, og dette kan være et punkt som viser fordeler ved valgfriheten: Skribenten kan bruke former hun selv kjenner seg igjen i fordi de ligger nært talemålet.

Jonas er en av informantene som nevner dette blant annet ved å si at du har valgmuligheten til å skrive en mer talemålsvariant av nynorsken (angående formen *dokker-dokker*), og at han ser på dette som noe positivt. Stine sier at hun før 2012 synes det var flere ord som for henne ikke var naturlige, og at etter 2012, da skillet mellom hoved- og klammeformer forsvant, synes «det e jo litt lettere nå for når bler det liksom ikkje feil, holdt eg på å sei. For då kan du bare skrive det som e naturligt, og så e det på ein måte rett, for det passe jo mye inn i dialekten våres.» (linje 10). Her viser hun at former som er knyttet opptil talemålet hjelper henne å skrive fordi det blir mer naturlig. Stine og Jonas sine uttalelser kan tyde på at det er lettere å skrive talemålsnært med den nye rettskrivinga, i det minste for disse informantene som er fra Rogaland. Akselberg (2009) trakk jo nettopp muligheten for å skrive talemålsnært fram som en positiv side ved valgfriheten.

Fretland (2009: 140) skriver at på visse punkt kunne den tidligere nynorsknormalen være en unødvendig vanskelig norm å lære. Berit sier blant annet hun synes nynorsk har vært vanskelig å lære å bruke korrekt (linje 8). Før Jonas begynte på videregående, hadde han nynorsk som hovedmål, men som tabellen med feil i elevtekstene viser, har også han problemer på visse områder med å skrive korrekt nynorsk. Selv om Fretlands undersøkelse gjaldt lærerstudenter, kan det altså tenkes at hans funn om at selv de som har nynorsk som hovedmål har problemer med å skrive feilfri nynorsk, også gjelder elever på videregående.

Ane har en oppfatning av det ble mer fokus på nynorsk enn bokmål i skolen i hennes oppvekst fordi de kun var fire elever som hadde bokmål som hovedmål i hennes klasse. Fretlands funn om at det er lite vekt på nynorsk rettskriving i undervisninga, gjelder altså ikke Ane. For Berit vil dette derimot stemme, og kanskje spesielt ettersom hun nevner at på grunn av en lærer som reiste mye, ble det aldri en kontinuitet eller fokus på nynorsk generelt i undervisninga.

Fretland (2009: 141) fant at det største problemet for den erfarne nynorskbrukeren er feil med konsonantisme og vokalisme. Han mener at grunnen til dette kan være at fordi det er her det er størst valgfrihet i normen og også minst konsekvens. Dette er noe vi kan se i elevteksten til Jonas. Han er den som tidligere har hatt nynorsk som hovedmål og av tabellen for feil i elevtekster vises

det han har skrevet dobbelt konsonant i ord hvor det skulle ha vært enkel. I Jonas sin tekst er det feil i konsonantisme i ordene *bevisst* (skulle ha vært *bevist*) og i *visst* (skulle ha vært *vist*). Det *kan* ses i sammenheng med Fretlands funn, men kan også være slurvefeil fra Jonas sin side.

I intervjuene med de fem informantene var det flere som sa at de ikke hadde en spesifikk tanke med de formene de hadde skrevet i elevtekstene; de skrev det som i øyeblikket hørtes mest nynorsk ut. Det kan virke som om informantene har overfladiske grunner for sine valg av former. Et eksempel er når jeg spør Ole om hvorfor han har skrevet de fleste verb som *styrkje* med *j*, siden man kan velge å skrive dem uten. «Ehm, nei, eg føle bare det blir mer nynorsk.» (linje 92). Dette vises også hos Fretland når han skriver at det blir lagt lite vekt på hvordan elevene egentlig skriver med tanke på det statlige arbeidet som jobber for å styrke det nynorske skriftmålet. Utsagnet til Ole eksemplifiserer også at elever kan skrive det som i øyeblikket høres nynorsk slik at feil kan oppstå, med andre ord overnynorsk.

Berg (1999) fant at elever som har nynorsk som hovedmål har en del innslag fra bokmål på grunn av dialekten, men dette er et funn jeg også har oppdaget i min studie der informantene har bokmål som hovedmål. For eksempel skriver Stine *første* i elevteksten, og ikke *fyrste*. Dette er i og for seg ikke et problem siden man kan skrive begge deler, men jeg tar det med her fordi Stine sa at hun bruker begge deler i talemålet. *Teksten* er i tillegg den formen som blir oftest brukt i bokmål selv om det går an å skrive det med a-endelse også i denne målformen. Selv om dette heller ikke er et problem i dette tilfellet, kan det være det i andre tilfeller, slik som når Stine bøyer intetkjønn ubestemt flertall: *fleire argumenter*. Siden man bøyer intetkjønn i ubestemt flertall på bokmål, er dette en typisk feil som kan komme både fra bokmålet og dialekten slik Berg fant i sin studie.

Jeg har ingen klare indikasjoner på at informantene mener at hvis de skriver på et mer konservativt skriftspråk, får de en bedre karakter fra læreren, slik Berg (1999) fant. Men både Berit og Jonas nevner at de ikke har fått noe særlig innføring i valgfriheten i målformen: Berit sier at hun har hatt en oppfatning av de *skal* skrive nynorsk, men ikke noe mer utdypende om *hvordan* eller *hvorfor*. Jonas hadde nynorsk som hovedmål fra første til tiende klasse, men han visste ikke at det var lov til å skrive verb som *tenkje* uten *j*, og han sier i linje 44 at han har hatt en oppfatning av at det ikke har blitt opplyst om hva man *kan* skrive, men heller hva man *skal* skrive. Dette kan ses i sammenheng med at Berg, selv om det er 15 år siden hennes studie, fant at det var lite undervisning om valgfriheten og at den derfor ikke reelt er tilstede.

Selv om verb som *tenkje* kan skrives både med og uten *j*, noe som har vært lov lenge, er ikke informanten som har hatt nynorsk som hovedmål i ti år klar over dette. Omdal (1999) skriver at implementeringen av valgfrie former ikke alltid er like vellykket. I dette tilfellet har ikke opplæring

i valgfrie former vært særlig tilstede i informantens nynorskopplæring. I Ole sin elevtekst finnes *tekst* i bestemt form både med a-endelse og med e-endelse. På spørsmål om hvorfor han har brukt begge formene, sier Ole at han nok først og fremst ville brukt *teksta* og han mener at *teksten* er slurvefeil fra hans side. Det at han selv sier at han nok ikke har gått gjennom teksten sin like nøye som han pleier, og med det mener at *teksten* er slurv, er et funn som kan tyde på at han selv ville ha rettet teksten fordi det «bler liksom bokmål.» (linje 68). Det at informantene ikke vet hva som er lov til å bruke og at de ville ha rettet på noe som faktisk er lov, er noe som kan ses i sammenheng med funnet til Omdal om manglende implementering.

Formen *dokker-dokker*, som ble lov til å skrive som en valgfri form av *de-dykk* i 2012-rettskrivinga, er også interessant å diskutere med tanke på implementering av normer. Stine reagerer på at den er for nært dialekten hennes. Berit sier hun ikke var klar over at det går an å skrive dokker, og selv om hun sier *åkke* og *dåkke* i dialekten hennes, vil hun ikke komme til å ta i bruk dokker på en stund. Hun sier at det først og fremst er på grunn av vanen, noe som kan være et uttrykk for usus: man bruker den formen som er mest vanlig og mest i bruk. Ane er også noe skeptisk til å ta i bruk den nye formen. Hun vil heller velge *de-dykk* fordi det kjent for henne. Det kan virke som at siden formen ligger så nært talemålet, er det flere som synes det blir for kunstig å bruke den i skriftspråket. I tillegg er den relativt ny, og informantene bruker ordet *vane* for hvorfor de ikke vil ta eller har tatt den i bruk enda.

Jonas er den av informantene som er mest positivt innstilt til å bruke den nye formen. Ole sier derimot at det ikke er en form man bruker i talemålet, så for hans del er den ikke så aktuell å bruke. Han sier at han sier *dåkke*, men for han er ikke det det samme som *dokker*. Utsagnene fra informantene tyder på at implementeringen av denne formen vil ta tid, og at de synes den er for lik talemålet. Selv om de ikke sier det direkte, ville de kanskje ha ha korrigert formen, og om ikke annet så vil de nok fremdeles skrive *de-dykk*.

5.2 Drøfting av funn med utgangspunkt i forskningsspørsmålene

Det første forskningsspørsmålet var *Hvilke holdninger har informantene til nynorsk?* Hovedfunnet her er at elevene i informantgruppen ser ut til å ha en relativ positiv holdning til nynorsk. Informantene kan ha ønsket å framstå som elever med en nøytral til positiv holdning til norskfaget generelt siden de visste hva hovedemnet for intervjuet skulle være. En skal derfor være forsiktig med å legge for mye i dette funnet. Samtidig trekker Berit fram visse forhold som kan vise at ikke alt ved målformen oppleves like bra. Hun sier at hun alltid har slitt med grammatikken i nynorsk og sier blant annet at «[d]et e bare sånn eg skrive, og, eh, eg e ikkje så flink i nynorsk» (linje 88). Hun

sier også at hun har hatt lærere som kun sa at de *skulle* skrive nynorsk og ikke *hvorfor*. Nynorsk kan altså bli oppfattet som en plikt i hennes øyne.

Ane har alltid hatt bokmål som hovedmål, men det ble brukt mest tid på nynorsk i norsktimene, noe Ane ser både fordeler og ulemper med. Jonas nevner at han har en oppfatning av hvilke former man *skal* skrive på nynorsk, og ikke hvilke man *kan* bruke. Informantene ser generelt på nynorsk som noe som først og fremst hører til i skolen og ikke i dagliglivet, og undervisninga har båret preg av «rett og galt» og ikke hvilke valgmuligheter som finnes.

Det andre forskningsspørsmålet var *Hvilke grunner har elevene for valg av former?* I løpet av intervjuene med informantene, virket det som om det var få som forsto hva jeg mente med valgfrihet og valgfrie former i målformen. Det kan hende jeg har uttalt meg noe uklart og at jeg burde ha forberedt noen flere oppfølgingsspørsmål enn de få jeg på forhånd hadde i intervjuguiden min. Likevel vil jeg konkludere med at når informantene svarer på spørsmål om valgfrihet og valgfrie former med «Koss då liksom?» og «Ke meine du?», så viser sitatene at det er lite vekt på dette aspektet ved nynorsk i undervisninga.

Siden elevene ser ut til å vite lite om valgmulighetene som finnes, blir valgfriheten i nynorsk ikke en reell praksis. Det samme kommer fram når Jonas sier at han har en oppfatning av lite undervisning i valgfrie former før videregående skole. Dette er et funn jeg finner ekstra interessant i og med at Jonas hadde nynorsk som hovedmål i ti år. Det at han sier dette betyr ikke nødvendigvis at funnet gjelder generelt, men det er jo likevel nevneverdig at han har en oppfatning som virkelig viser at valgfriheten ikke er en praksis som det ikke har blitt fokusert på i hans undervisning.

To av informantene, Berit og Ole, nevner spesifikt personer de kjenner, og som de hører for seg som en «indre stemme» når de skriver nynorsk. Berit tenker på en tidligere rektor hun husker, og Ole tenker på besteforeldrene sine. Disse personene fungerer dermed som «språkidoler» for informantene, og de modellerer skrivestilen sin etter disse. For Oles del forsterker dette tendensen hans til å skrive konservativt nynorsk. Når det gjelder Berit, så kan det tenkes at hennes indre stemme snakker dialekt, og ikke normert nynorsk, ettersom hun har mange dialektfeil i teksten sin. Det er dermed ikke sikkert en slik strategi er å anbefale til elever.

Når det gjelder den nye formen *dokker-dokker*, sier Jonas at han kunne ha bruk den, men at han nok først og fremst bruker *de-dykk* for det er dette han er mest vant med. Også de andre elevene peker på vane som en viktig faktor for valg av former. Siden ususprinsippet var et av de viktigste normeringsprinsippene i forbindelse med arbeidet med 2012-rettskrivinga, er dette et interessant funn: Usus er jo nettopp å normere etter de formene som er mest brukt, og innføringen av *dokker-dokker* er det motsatte av det. Vikør (2007) skriver blant annet at et av målene med en ny norm er at

den skal bli brukt og internalisert av så mange som mulig slik at den i det hele tatt kan bli akseptert. Som Jonas antyder med tanke på *dokker*, vil det ta tid før han vil ta formen i bruk fordi den ikke er godt nok implementert ennå.

Generelt virker det som om informantene ikke har spesielt god kjennskap til den nye rettskrivinga, og at implementeringen dermed ikke er kommet så langt. Det er få som har sett seg ut noen spesifikke forskjeller og to av de fem sier at de ikke var klar over den nye rettskrivinga overhodet. Samtidig er det flere av dem som nevner at de på et generelt grunnlag bruker de ordene og formene de er vant med og som de vet er lov til å bruke, noe som kan tyde på at å normere etter ususprinsippet kan være fordelaktig og gjøre normalen enklere for nynorskbrukerne. Dette forutsetter riktignok at nynorskbrukerne har god kjennskap til valgmulighetene.

Det tredje forskningsspørsmålet var *Hvordan oppfatter elevene 2012-rettskrivinga?* Her burde jeg ha vært mer konkret på endringene mellom den gamle og den nye normalen. Det at jeg kan ha formulert meg noe uklart og nølende kan ha påvirket elevene til å svare på en annen måte enn om jeg hadde vært mer klar. Jeg kunne for eksempel vært mer tydelig på at skillet mellom hoved- og sideformer forsvant med 2012-rettskrivinga og på spørsmålet om elevene har merket seg noen forskjeller på grunn av dette. Det at det kun er en av fem informanter som nevner 2012-rettskrivinga før spørsmålet mitt, kan vise at det er få som er spesielt opptatt av nynorsk generelt. To av de fire andre informantene sier at de tror læreren har nevnt det i timen, men virker ikke å ha noe særlig mer å si angående rettskrivinga. Grunnen til at de to sistnevnte sier at de ikke har hørt at det kom en ny normal i 2012, kan være fordi jeg kan ha brukt andre termer enn læreren deres, de kan ha vært borte fra de aktuelle timene hvor læreren nevnte det spesifikt eller det kan være at de ikke har oppfattet hva læreren har snakket om.

Det at elevene ikke ser ut til å vite så mye om den nye normalen, tyder på at det er lite som har skjedd siden studien til Berg (1999): Det er generelt lite fokus på valgfriheten i nynorsk i norskundervisninga. Noen av informantene nevner at de synes å huske at læreren har slått opp i ordboka på nettet og vist elevene at det har skjedd visse forandringer. Derfor vil jeg si at fokuset på nynorsk rettskriving ikke har vært helt fraværende, men at elevene likevel har en oppfatning av lite vekt på norskundervisning generelt.

Stine er den ene informanten som tydelig viser at hun har merket seg forskjeller mellom den gamle og den nye normalen. Hennes oppfatning er at det er blitt lettere å skrive, noe som kan knyttes til det at komiteen hadde som mandat å lage ei rettskriving som skulle være *tydelig, enkel og stram*. Siden de andre fire informantene ikke har noe spesifikt å si om den nye normalen, er det vanskelig å gi et konkret svar på om mandatet for rettskrivinga har blitt oppfylt. Med tanke på

spørsmålet om deres kunnskap om 2012-rettskrivinga og generelt andre spørsmål gjennom intervjuene, burde jeg nok ha stilt flere oppfølgingsspørsmål for å få dem til å utdype svarene mer.

Det siste forskningsspørsmålet var *Hvilke formvalg og feil gjør elevene i teksten, og hvordan kan disse ses i sammenheng med det informantene sier i intervjuet?* Informantene bruker forskjellige valgfrie former i elevtekstene, og de noen ulike feil. Et ord går likevel igjen, og det er *teksten*. Fire av fem informanter bruker denne formen konsekvent istedenfor *teksta*; Ole bruker både *teksten* og *teksta*, men han sier selv at *teksten* er slurv, og ville ha skrevet *teksta* siden sistnevnte for ham er mest nynorsk. Siden dette er en gruppe på kun fem informanter, er det ikke sikkert dette ville vært gjeldende på andre skoler eller steder, men siden disse informantene på et punkt gjør det samme valget, mener jeg det likevel kan si oss at elevene skriver mer bokmåls- og talemålsnært enn det de tror det gjør.

Sammenblanding av e- og a-verb er feil som går igjen i elevtekstene, noe som kan tyde på at elevene generelt ikke kjenner seg trygge nok eller vet nok om hvilke verb som er a-verb og hvilke som er e-verb. Et par av informantene har en tendens til å legge på ekstra a-ender, for eksempel der det skal være e-ender eller der det skal være sterke verb (*drikkar; lesar*). Grunnen til dette er blant annet at elevene ønsker å skille mellom bokmål og nynorsk og dermed legger seg på en konservativ nynorsk. Problemet er at det går for langt slik at det blir en form for overnynorsk.

De andre typiske feilene hos elevene er dialektfeil. Disse feilene kommer som nevnt antakeligvis av at elevene hører for seg en indre stemme. Dessuten *kan* dette ha sammenheng med Fretlands (2009) funn om at lærere og elever oppfatter at «det er så mye som er lov» i nynorsk, slik at elevene muligens blir mindre kritiske til hvilke former de bruker.

6. Konklusjon

I denne studien har jeg hatt intervjuer med fem informanter om deres holdninger til nynorsk, valgfrihet og valgfrie former, om deres oppfatning av 2012-rettskrivinga og om enkelte ord funnet i deres elevtekster. Sammenliknet med tidligere studier er det ikke mye som har forandret seg selv om det for snart fire år siden kom ei ny rettskriving hvor en del av mandatet var at den skulle være «tydelig, enkel og stram»: Elevene skriver mer bokmåls- og talemålsnært enn det de tror, og flere av dem sier at de ikke har fått noe innføring i valgfriheten som finnes i målformen, noe som gjør at valgfriheten i praksis ikke er reell. Et par av informantene forteller om kommentarer fra lærere om hvilke former som skal brukes. Lærerne kan altså medvirke til at informantene velger bort visse former som de ellers ville ha brukt, selv om de ikke er tvungne til å gjøre det.

Gjennom prosjektet «*Tydelig, enkel og stram – en kvalitativ undersøkelse av en gruppe elevers holdninger til og erfaringer med 2012-rettskrivinga*» har jeg hatt fokus på en problemstilling med fire forskningsspørsmål: 1. *Hvilke holdninger har elevene til nynorsk?*, 2. *Hvilke grunner har elevene for valg av former?*, 3. *Hvordan oppfatter elevene 2012-rettskrivinga?* og 4. *Hvilke formvalg og feil gjør elevene i tekstene, og hvordan kan disse ses i sammenheng med det informantene sier i intervjuene?* I analysekapittelet forsøkte jeg å svare på spørsmålene underveis for hver informant. Når det gjelder forskningsspørsmål nr. 1 viser informantgruppen stort sett en positiv holdning til nynorsk. Ole nevner spesielt at han oppfatter nynorsk som en «seriøs» målform som passer til formelle tekster. Samtidig oppfattes nynorsk av de fleste informantene som et skoleemne, og det er ikke den målformen de vil bruke til vanlig.

Under det andre spørsmålet sier de fleste at de velger former enten ut fra talemålet eller en mer konservativ nynorsk. Et par av informantene gir dessuten uttrykk for at de ønsker å skille tydelig mellom nynorsk og bokmål. Et viktig funn er at få av informantene er klare over hva jeg mener med spørsmålet om valgfrihet og valgfrie former før jeg gir dem konkrete spørsmål og eksempler. Det at de ikke er klare over valgmulighetene, vil nødvendigvis gjøre at de ikke kan benytte valgfriheten i nynorsk fullt ut. Det kan dessuten bety at informantenes svar ikke er helt pålitelige i denne sammenhengen, ettersom de har vansker med å forstå spørsmålet.

Det er vanskelig å gi et klart bilde av hvordan de oppfatter den nye rettskrivinga, ettersom kun en av de fem informantene spesifikt sier noe om normalen uten at jeg informerte om emnet under intervjuet. Stine synes den nye normalen har gjort det lettere for henne å skrive nynorsk fordi hun synes hun nå kan bruke mer talemålsnære former. To av de fem informantene svarer at de ikke visste at det var kommet ei ny rettskriving, og de siste to har bare en helt overflatisk kjennskap til den nye rettskrivinga. Implementering av og innføring i en ny normal kan ta tid, noe funnene under

dette spørsmålet viser.

Elevene har også en oppfatning om at det er visse former som *skal* brukes, og de kjenner ikke til en del vanlige alternative former. Flere av dem sier riktignok at deres nåværende lærer har nevnt rettskrivinga og visse valgfrie ord i nynorskundervisninga. Dette kan tyde på at det ikke har vært særlig fokus på valgfrihet i informantenes nynorskundervisning i skolegangen før videregående skole. Selv om den eldste studien jeg har vist til er over femten år gammel (Berg 1999), kan det virke som om det er lite som har forandret seg angående holdninger til målformen og kunnskapen om valgfriheten og valgfrie former.

Funnene relatert til det siste spørsmålet kan tyde på at de ikke er klar over hvilke valg de faktisk gjør, slik også tidligere studier viser. De typiske feilene som går igjen er dialektord, bokmålsord- og uttrykk og overnynorsk, blant annet at e-verb blir bøyd som a-verb. Feil under kategorien overnynorsk kan komme av et ønske om å skrive «mest mulig nynorsk» – altså konservativt. Noen av informantene forteller dessuten at de hører for seg en indre stemme som de bruker som rettesnor for skrijvinga, og dette kan forklare en del av dialektfeilene.

En mulig videre undersøkelse kunne være å sammenlikne disse funnene med intervjuer av elever som har nynorsk som hovedmål, og deres tekster. Ville disse elevene ha vært mer klar over hvilke former de faktisk bruker, og ville de ha hatt en mer konkret oppfatning av 2012-rettskrivinga? Hvilke grunner har de for valg av former? Funnet om informantenes bruk av en indre stemme som rettesnor for skrijvinga er dessuten iøynefallende, og dette er et tema som godt kan undersøkes videre. De av informantene mine som baserte seg mest på denne strategien, var også de som hadde flest dialektfeil. Dette er jo i utgangspunktet ikke et generaliserbart funn, men det er verdt å finne ut om det kan være en sammenheng.

7. Litteraturliste

- Akselberg, Gunnstein. 2009. «Haldningar til talemålsnormering og talespråkleg praksis blant ei gruppe elevar og lærarar i den vidaregåande skulen.» I: H.Omdal og R.Røsstad (Red.), *Språknormering: - i tide og utide?*, 79-90. Oslo: Novus forlag
- Berg, Cecilia M. 1999. «Valfridomen og eleven. Om korleis nokre elevar i vidaregåande skule opplever ein vid skriftnormal i praksis.» I: H.Omdal (Red.), *Språkbrukeren – fri til å velge. Artikler om homogen og heterogen språknorm*, 45-59. Kristiansand: Høgskolen i Agder
- Bryman, Alan. 2008. «Social research strategies.» I: A.Bryman, *Social Research Methods*. 3.utg, 3-28. Oxford: Oxford University Press
- Dalen, Monica. 2011. *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget
- Dyvik, Helge. 2009. «Normering i den post-sammnorske æra.» I: H.Omdal og R.Røsstad (Red.), *Språknormering: - i tide og utide?*, 109-121. Oslo: Novus forlag
- Eggum, Solveig Tveit. 2014. *Å vere eller å vera, det er spørsmålet. Om bruken av jamstilte former i nynorsknormalen* (Mastergradsavhandling, Høgskulen i Sogn og Fjordane/Universitetet i Bergen). Hentet 11.september 2015, kl.12.03: <https://bora.uib.no/handle/1956/9284>
- Fretland, Jan Olav. 2009. «Paradoks i framtidig nynorsknormering.» I: H.Omdal og R.Røsstad (Red.), *Språknormering: - i tide og utide?*, 132-144. Oslo: Novus forlag
- Kvale, Steinar og Svend Brinkmann. 2015. «Intervjuanalyser og mening» I: S.Kvale og S. Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*. 3.utg, 230-247. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Kvale, Steinar og Svend Brinkmann. 2015. «Eklektiske og teoretiske analyser av intervjuer» I: S.Kvale og S. Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*. 3.utg, 263-272. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Omdal, Helge. 1999. «Språknormsikkerhet i bokmål og nynorsk.» I: H.Omdal (Red.), *Språkbrukeren – fri til å velge. Artikler om homogen og heterogen språknorm*, 181-195. Kristiansand: Høgskolen i Agder
- Postholm, May Britt. 2010. *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*, 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget
- Språkrådet. 2011a. *Ny rettskriving for 2000-talet. Innstilling til ny rettskriving for det nynorske skriftmålet*. Hentet 13. oktober 2015, kl.13.00: <http://www.sprakradet.no/upload/Rettskrivingsnemnda/Innstilling%20nynorsk.pdf>

- Språkrådet. 2011b. *Ferdig framlegg til ny nynorskrettskriving*. Hentet 15.november 2015, kl.13.50:
[http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/Rettskrivingsreformer/nynorsknorm/bekgrunn/
Nyheiter/Ferdig-framlegg-til-ny-nynorskrettskriving/](http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/Rettskrivingsreformer/nynorsknorm/bekgrunn/Nyheiter/Ferdig-framlegg-til-ny-nynorskrettskriving/)
- St. meld nr. 35 2007-2008. 2008. *Mål og mening: Ein helskapleg norsk språkpolitikk*. Oslo: Kultur- og kyrkjedepartementet
- Tjora, Aksel. 2010. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Vikør, Lars S. 2007. *Språkplanlegging. Prinsipp og praksis*. Oslo: Novus Forlag.
- Aanes, Anders. 2009. «Valfridom i nynorsk – eit problem for eleven?». I S. Tvitekkja (Red.), *Klamme former og sær skriving? Språklege rettar, sidemål og rettskriving i ein ny skulealder*; s.18-43. Oslo: Språkrådet

Sammendrag

I denne kvalitative studien har jeg undersøkt noen videregående elevers holdninger til og erfaringer med den nye rettskrivinga i nynorsk. Studien tar utgangspunkt i at det i 2012 kom en ny rettskrivingsnormal for nynorsk, noe som medførte endringer i blant annet valgfrie former. Tidligere studier viser at elever ofte ikke kjenner til hvilke former de faktisk bruker eller at de ikke kjenner til valgfriheten som generelt finnes i nynorsk. Formålet med denne studien har vært å bygge videre på disse funnene, og belyse problemet med utgangspunkt i 2012-rettskrivinga.

Problemstillingen har vært delt der disse fire forskningsspørsmålene har dannet utgangspunktet for analysen av datamaterialet: 1. *Hvilke holdninger har elevene til nynorsk?*, 2. *Hvilke grunner har elevene for valg av former?*, 3. *Hvordan oppfatter elevene 2012-rettskrivinga?* og 4. *Hvilke formvalg og feil gjør elevene i tekstene, og hvordan kan disse ses i sammenheng med det informantene sier i intervjuene?*

Deltakerne har vært fem elever i sitt avgangsår på en videregående skole i Rogaland. Datainnsamlingen har jeg foretatt gjennom halvstrukturert intervju med informantene, i tillegg til at jeg har analysert en elevtekst (skoleoppgave) fra hver informant. Funnene fra intervjuene og elevtekstene har blitt analysert hver for seg, og i sammenheng, for å undersøke formvalg og feilmønstre og hvordan dette stemmer med det elevene selv oppgir.

Et av hovedfunnene er at kun tre av de fem informantene har fått med seg at det kom en ny rettskriving i nynorsk i 2012, noe som kan tyde på at implementering av nye normer tar tid. Ifølge informantene har det vært lite fokus på dette i den nynorskundervisninga de har opplevd. Elevene har i utgangspunktet en positiv holdning til nynorsk, men oppfatter målformen som et skoleemne, og ikke noe de bruker til vanlig. Når det gjelder hvilke grunner de gir for valg av former, sier de fleste at de velger former ut fra talemålet eller ut fra et ønske om å skrive konservativ nynorsk. Det at de likevel ikke kjenner spesielt godt til valgfrie former, viser at elevene i praksis har en svært begrenset valgfrihet. Det viser seg dessuten at tilfeldigheter også spiller en rolle i informantenes valg av former. Det at elevene vil skrive konservativt og skille mellom nynorsk og bokmål, kan være en medvirkende årsak til noen feil av typen «overnynorsk». Dessuten forteller noen av informantene at de hører for seg en «indre stemme» når de skriver nynorsk, noe som kan medvirke til dialektfeil.

Abstract

In this qualitative study, I have investigated some upper secondary students' attitudes towards and experiences with Norwegian Nynorsk. The point of departure of the study is the new 2012 official orthography for Nynorsk, which removed the hierarchy structure of optional spelling varieties, among other changes. Previous studies have shown that students often are unaware of the optional spelling varieties they use, or that they are unaware of the freedom of choice that exist in Norwegian Nynorsk. The aim of this study has been to elaborate upon these findings in the context of the 2012 official orthography.

Four research questions have guided the analysis of the data: 1. *Which attitudes do the students have towards Norwegian Nynorsk?* 2. *What are the students' reasons for choices of optional spelling varieties?* 3. *How do the students perceive the 2012 official orthography?* and 4. *What spelling variety choices and mistakes do the students make in their texts, and what connections can be found between these and what they say in the interviews?*

The participants have been five students in their last year at an upper secondary school in Rogaland, Norway. I have conducted the data collection through semi-structured interviews with the informants. In addition, a text (school assignment) from each student has been analyzed. The findings from the interviews and from the texts have been analyzed both separately and together, in order to investigate choices of spelling varieties and mistake patterns, and how this relates to what the students report themselves.

A main finding is that only three of the five informants are aware that a new official orthography of Norwegian Nynorsk was presented in 2012, which suggests that implementation of the new orthography takes some time. According to the informants, there has been little focus on this in their experiences with Norwegian Nynorsk education. The students appear to have a positive attitude towards Nynorsk. However, they regard it as a school subject and not as belonging to their everyday life. When asked about their reasons for their spelling choices, most of the informants say that they choose varieties belonging to their dialect, or that they want to write a conservative Nynorsk. The fact that most of them are mostly unaware of the optional spelling varieties shows that the students in practice has a limited freedom of choice. It is also apparent that coincidence is a significant factor in the students' choices. The finding that the students wish to write conservatively and separate Norwegian Nynorsk and Norwegian Bokmål may be a contributing factor to some «over-Nynorsk» mistakes. An additional finding is that some of the informants report that they imagine an «inner voice» to guide their writing, which may contribute to some dialect mistakes.

Vedlegg

Vedlegg 1. Transkripsjon av intervju med Stine

I Intervjuer

S Stine

1. I: Ja, då starte me bare. Ehh. Då vil eg bare hørre litt fust og fremst ka forhold du har og din holdning te nynorsk generelt.
2. S: Ja, eh. Eg syns egentlig nynorsk e heilt greit. Eg e... Det e ikkje favorittfaget liksom, men det går heilt greit. Eh. Hatt det jo både på ungdomsskolen og fra femte te liksom syvende på barneskolen. Det begynte med bokmål, så, eh.. syns ikkje det e sånn vanskelig med nynorsk liksom. For nå har eg liksom hatt så mye av begge deler. Men viss eg får velge, så velge eg ofte bokmål istedenfor nynorsk.
3. I: Ja
4. S: Men, eh, som fag, så e det ikkje sånn at eg vil ha det ut av skolen heller. Eg syns liksom ikkje det e någe dumt fag, liksom. Eg syns det e greit å kunne.
5. I: Har det vært någe holdninger fra lærere som du har kjent på, liksom, positivt eller negativt?
6. S: Eg har aldri hatt någe lærere som har hatt negativt, liksom
7. I: Nei
8. S: Alle har liksom oppfordra te det vil eg nå sei.
9. I: Det e jo bra. Eh, dette va bare sånn generelt, eh. Ka syns du om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk? Har du tenkt..någe på det?
10. S: ... Det e jo forsåvidt greit, det gjørr det jo lettere. Syns eg, i forhold te før, sånn som når me skreiv på ungdomsskolen, så va det mange ord som, for det va jo før 2012, og då va det jo ein del ord som va litt vanskeligere, ord som me ikkje brukte, og som me ikkje kan, liksom. Så det e jo litt lettere nå for når bler det liksom ikkje feil, holdt eg på å sei. For då kan du bare skrive det som e naturligt, og så e det på ein måte rett, for det passe jo mye inn i dialekten våres.
11. I: Har du någen eksempler på, någe du vett du bruke [ang. valgfrie former]?
12. S: ... eh, (latter), eg komme ikkje på någe sånn akkurat nå. Men eg vett at der e, eh, mangan ord som eg huske, (uklart), sånn som eg aldri kunne før det blei endra. Som ittepå så har det, har eg mye mindre skrivefeil på ein måte ittepå, fordi då e det liksom de ordå eg brukte før

som gjerne blei feil då, det e på ein måte rett nå. Men eg har liksom ikkje någon sånne klare eksempler på det.

13. I: Skrive du for eksempel me eller vi eller...?

14. S: Når eg skrive på nynorsk, så skrive eg som regel me. For eg føle at det passe bedre

15. I: E det på grunn av dialekt, eller...?

16. S: Ja, eg tror det. Det har nok någe med dialekt å sei, i forhold te når me ska skrive eg og sånn. Det passe bedre å skrive me istedenfor vi. Fordi du seie jo ikkje vi og eg, liksom.

17. I: i samme...

18. S: Ja, det e det, det synes eg hørres løye ut. Vi passe bedre te bokmål, liksom.

19. I: Eh. Så du syns faktisk disse formene e te hjelp?

20. S: Ja! Det gjørr det lettere å forstå, liksom, skrive bedre setninger og sånn, føle eg.

21. I: Nå komme det neste spørsmålet som du egentlig har svart på. Eh (latter). For du har faktisk fått med deg at det har kommet ein ny normal i

22. S: Ja

23. I: ... 2012. Eh. Så du har allerede svart at du har merka deg någon forskjeller.

24. S: Mhm, ja.

25. I: Men eh, syns du det har vært store forskjeller?

26. S: ... Både og. Det e litt sånn, eg merke ikkje sånn store forskjeller i den forstand, men det e, eg vett jo på ein måte, når du gjer meg eksempel, så vett eg jo veldig stor forskjell. Då e det jo gjerne, sånn som det va før me ord eg ikkje hadde hørt ført, og de som e nå liksom, e jo gjerne ord som eg bruke sjølv, liksom. Sånn te vanlig. Men, det e ikkje sånn, eg har ikkje merka sånn dritstor forskjell heller. Men det e bare det at, eh, det, det har gjort det lettere å skriva syns eg.

27. I: Har dåkk fått någe særlig innføring i den nye...

28. S: Me har ikkje fått någe, eg huske me hadde litt om det på ungdomsskolen at me liksom, at de ga liksom beskjed om at nå e der nye regler, så det liksom, nå kan du skriva mer av de ordå som du bruke te vanlig, og at der e, ein kan bruke forskjellige ord, og bruke begge deler og sånn.

29. I: Mhm, ja. Eh. For ein av de forskjellene e då, eh, for eksempel de-dykk, eller dere-dere på bokmål...

30. S: Ja

31. I: Så kan du skriva...

32. S: dokker-dokker. Eh, ja, det har Susanne vist oss. For me hadde sidemål sist uke, og då, før det så viste hu oss det. Det e jo sånn som, eg e jo egentlig fra Stavanger, så eg seie dokker. Sånn som eg, så blir det jo ganske naturlig å skrive det egentlig. Men samtidig så føle eg at eg skrive litt dialekt når eg skrive det. For nå e eg jo nesten vante med å skrive dykk, liksom.
33. I: Ja
34. S: Atte, det e liksom dialekt sjøl om det på ein måte blir rett.
35. I: Ja, men det med dialekt e jo egentlig veldig interessant. Fordi, eh..ja, sånn som du seie at det hørres veldig dialekt, kanskje litt for mye dialekt.
36. S: Ja, eg tror det e ein vanesak. Må lære meg, liksom, at det e rett å skrive det nå. At det ikkje e feil, liksom.
37. I: Men asså, ka syns du om den formen i det heile tatt? Tror du du kunne brukt an sjøl i ein tekst?
38. S: Ja, eg tror det. Visst eg fust tenke meg om litt, sånn som nå så bler det jo litt, liksom, mer naturlig å skriva dokker i forhold te at eg seie det sjøl. For eg seie jo aldri dykk, og då bler det jo mer naturlig at, viss eg huske liksom å ja, eg kan skriva det, så bler det ein bedre setning på ein måte, i hvert fall når eg seie an sjøl, liksom.
39. I: Mhm. Eh, ja. Så e det sånn, viss du sitte og slår opp i ordbok, og så ska du velge ein form. Tror du du pleie å velga det som e nærmast bokmål, det som e nærmast talemålet eller dia, nei, eller konservativ nynorsk? De gamle...
40. S: Ja, eh, det spørs litt ka det e snakk om og, føle eg, ka tekst du skrive. At liksom, når du skrive, liksom, viss du bare ska skriva ein vanlig fortelling, liksom, at då bruke du gjerne mer det du liksom pleie å sei. Men at viss du ska skriva ein analyse for eksempel, då kan du kanskje bruka litt mer sånn konservativ nynorsk, at då bler det liksom, då hørres det mer skikkelig ut på ein måte.
41. I: Du tror egentlig du bytte litt?
42. S: Ja, eh, at eg bruke begge deler, liksom. Bruke litt av alle ordå. Det e ikkje det sama kver gang.
43. I: Ja, det e jo veldig interessant. Eh, ja. Så tenkte eg å ta någen spørsmål ang. teksten som eg har sett på. Eh, for eksempel så ser eg du bruke første og ikkje fyrste, som då kanskje, eh, ligge nærmere talemålet, fyste elle fuste.
44. S: Ja...
45. I: Har du någen tanker om dette?

46. S: Eg vett ikkje. Tror det e fordi eg seie begge deler sjøl. Det e liksom..., det spørs kem eg snakke med. For viss eg snakke med, liksom, mhm, liksom, sånn søstrene mine, de og bor i Stavanger, då seie eg gjerna mer fuste, liksom, nei, første. Men viss eg snakke med mor, for hu e herifrå, så då seie eg gjerna fuste, liksom. Altså, det e liksom, det spørs ka eg skrive då og. Ka som e mer naturlig.
47. I: Det e ikkje någe du har tenk...
48. S: Tenkt øve, nei. Nei, eg har ikkje tenkt øve at eg skrive det eine eller det andre. Det bler liksom det som passe.
49. I: Ja.
50. S: Tror eg.
51. I: Bruke du någe ordbok når du står mellom, asså, når du tror du kanskje kan velge ein form, og så e du litt usikker.
52. S: Asså, [uklart], det siste året har eg ikkje brukt så mye ordbok, men eg brukte det mye då me gjekk på ungdomsskolen, då de holdt på å endra, då brukte eg det mye mer. For då visste eg liksom ikkje ka som va rett, på ein måte. Ja.
53. I: Ja. Eh... Ja! Og så i, någe aent du har skreve i teksten, så har du skreve gjera med a...
54. S: Ja
55. I: ... Men så rett ittepå så har du skreve det med e.
56. S: Ja...
57. I: Har du någe (latter)
58. S: (latter). Eg vett egentlig ikkje. For sjøl så seie eg jo gjørr.
59. I: Ja.
60. S: At eg kanskje tenke, at gjera hørres mer jærsk ut, på ein måte. Det hørres mer, på ein måte mer nynorsk, mens liksom, når eg sitte og skrive gjere, for eg liksom tenke på gjøre, vil eg tro. At eg liksom blande litt sånn i forhold te ka eg vil fram te liksom.
61. I: Ja. Så det e heller ikkje någe sånn...
62. S: Det e ikkje någe eg gjørr med vilje (latter)
63. I: (latter)
64. S: Det blir litt sånn i forhold te ka eg ska sei, liksom. Ka eg vil fram te.
65. I: Ja. Men ka foretrekke du, tror du? Asså, viss du sko valgt? Mellom a og ...?
66. S: Eg føle at a, når det slutte på a, så hørres det mer nynorsk ut liksom. Då [uklart] e mer nynorsk, mens når det e e, så føle eg det e mer bokmål. At det e liksom endingen gjørr at det hørres liksom forskjellig ut.

67. I: Ja.
68. S: Asså, viss eg på ein måte, viss eg e inni nynorsken, ville eg nå brukt gjera, for det hørres liksom, eg føle det e mer rett sjøl, liksom. Tror eg.
69. I: Ja. Ehmm. Kan jo bare snakke litt generelt mer om, eh, den nye nynorsknormalen. Eh. For du, du syns det har blitt enklere å skrive riktig.
70. S: Ja. Det komme vel mer naturlig, liksom. Det e ord du kjenne te sjøl i forhold te sånne ord som du brukte før som du egentlig ikkje kunne, du måtte slå opp for å vita kossen du skreiv det, liksom. At det trengje ein på ein måte ikkje å gjørr lenger, for nå e det mer normale ord, på ein måte.
71. I: Men har du någen gang opplevd atte du får, eh, viss du har skreive ein tekst, og så får du den te bake og fått retta et ord som du trodde va lov te å skriva. Har du opplevd det, for eksempel?
72. S: ... Ikkje sånn nå dette året, i alle fall. Men det va når det holdt på å endra, så huske eg det va mye, det va, då brukte eg gjerna ord som de egentlig ikkje sko bruka lenger, for då va eg vante med å bruka de ordå fra før. At eg brukte liksom, sånn, eg skreiv inkje, og sånn, for det va liksom, for det va sånn nå ska eg skriva nynorsk, og skikkelig nynorsk, liksom. Då skreiv eg inkje, liksom, og då blei jo det feil itte på, for nå ska eg liksom skriva ikkje.
73. I: Ja. For det e litt interessant å se på de forskjellene på den nye og den gamle
74. S: Mhm.
75. I: Med tanke på at, eh..., någen meine at det kanskje har blitt veldig mye valgfrihet.
76. S: Ja, ja..
77. I: Eg vett ikkje, har du någe te det?
78. S: Det blir, mangen av ordå e jo gjerna likt på bokmål, så det e, det gjørr jo atte det e mer vanskelig å skille då, av og te. Som for eksempel viss du ska bøya de og sånne ting. Men forsåvidt så e det jo samtidig, eh, eg syns jo det e lettere og då e det jo egentlig, då bllir det jo liksom kjekkere å ha det som fag når du faktisk får det bedre te liksom. Tenke eg.
79. I: Ja.... (lengre pause). Eh, ja. Då hadde ikkje eg egentlig veldig mye mer å spørr deg om. For du har vore så konkret
80. S: (latter)
81. I: Jo, men eg meine det. Du har liksom fått fram det du, det virke som du har tenkt litt på dette, eller?
82. S: Eh, eg hadde egentlig glemmt det litt av det i går (latter), eg hadde egentlig glemmt at eg sa ja te det, det va det, ja.

83. I: (latter)

84. S: Men, eh, ja. Eg visste jo ikkje heilt ka spørsmål det kom te å bli.

85. I: Eh, ja.

86. S: Det e jo liksom, nå den siste ukå så har me repetert alt det me har hatt i nynorsk. Så då har me jo liksom snakkt litt om det då, og då har me gjerna kanskje snakkt litt om de tingå.

87. I: Mhm, ja! Då tar eg å avslutte dette nå

88. S: Ja.

Vedlegg 2. Transkripsjon av intervju med Berit

I Intervjuer

B Berit

1. I: Då starte eg opptaket.

2. B: Ja

3. I: Yes. Fust og fremst så vil eg bare hørre litt om ditt forhold og din holdning te nynorsk sånn generelt.

4. B: Jo, eg, det e ikkje någe problem med nynorsk. Eg har hatt det siden eg bynte på.. eh, barneskulen. Men eg har alltid slede med å forstå grammatikken og..., men ellers har eg ikkje någe problem med det.

5. I: Men grammatikk, asså, syns du det har vært vanskeligere å forstå nynorsken enn bokmål?

6. B: Ja, det e så mye forskjellige ord.

7. I: Ja, har du någen eksempel på någe du..?

8. B: Sånn korkje...ja, (latter), det e det einaste eg komme på.

9. I: (latter). Men det, ja. Det va litt interessant å hørre akkurat det ordet. Ja, men lærerne, føle du det har vært någe, har det vært positive eller negative holdninger med tanke på...?

10. B: Det har vært ganske negativt, for det har vært ja dåkk ska læra nynorsk, dåkk ska det. Det har ikkje vært någe motivering, eller. Det e derfor eg har sikkert slede så mye med det. Men når eg har komt på videregående, då... har eg fått et bedre forhold te det for lærerne har vært så mye bedre.

11. I: Men det e egentlig veldig interessant. For det e liksom at på barne- og ungdomsskolen du syns har vore litt vanskelig?

12. B: Ja.

13. I: Ja. Eh. Ka syns du generelt om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk?

14. B: Mmmm. Koss då, å velga...?

15. I: Ja, nei, for eksempel. Du kan velga å skriva mellom skule og skole. Syns du d e te hjelp å kunne velga sjøl eller...?

16. B: Ja, det syns eg.

17. I: Ja. Men e det någe du vett du velge, asså, me eller vi eller...eh..

18. B: Nei, det e vel oppte koss tekst eg skrive.

19. I: For det e litt sånn det komme an på

20. B: Ja.
21. I: Så du gjørr det forskjellige om det ein retorisk analyse eller om det e et dikt for eksempel
22. B: Ja.
23. I: Ja.
24. B: Men, eh, for eksempel ein tekst, ein analyse, så skrive eg for eksempel me.
25. I: Mhm, ja. Har du eksempler på former som du vett e valgfrie?
26. B: Mmm, eh, nei (latter)
27. I: Nei. Men det e heilt i orden. Ehhm. Har du fått med deg at det kom ein ny normal, eller rettskrivingsnormal, i 2012?
28. B: Nei.
29. I: Nei (lengre pause). For då va neste spørsmål du har du i så fall merka deg någe forskjeller.
30. B: Åja, ja.
31. I: Eh, nei. For i 2012 så kom det ein ny rettskriving, og det gjorde at disse klammeformene... eh, forsvant ut og du står mye mer fritt sjøl te å velga former. Men du har liksom ikkje tenkt så mye på det, eller?
32. B: Nei, eh. Eg huske...eg tror'kje me fekk lov te å skriva vi
33. I: Før
34. B: Ja, før.
35. I: Men det e egentlig veldig interessant å hørra.
36. B: (uklart) så eg seie jo vi te normalt, så kan eg, eg seie begge dele, så det bler litt forvirrandes.
37. I: Mhm. Men ka gjørr at du for eksempel seie begge deler?
38. B: ... Eg vett egentlig ikkje. Eg komme jo fra, eg har jo venner rundt fra både Stavanger og Egersund og Orstad. Så det bler litt sånn blanding av forskjellige dialekter. Mhm.
39. I: Ja. Eh, for, eh, for någen syns jo kanskje det e enklere å kunne velga mer sjøl, mens andre syns jo det e vanskeligere for ein får så mye valg.
40. B: Ja.
41. I: Har du liksom kjent någe på det når du sitte og skrive nynorsk?
42. B: Det kan bli litt forvirrandes av og te. For viss eg skrive vi i ein setning, kan eg skriva me i ein aen. Så kan eg glømma det ganske fort, så viss eg hadde hatt ein regel, så hadde det kanskje blitt litt lettare.
43. I: ...lettere, ja. Men eh, asså, har du bedre forhold te bokmål enn nynorsk?

44. B: Eg syns det e lettere å skriva bokmål. Eg syns det, ja. Då skrive eg så mye raskere. Når eg skrive nynorsk så må eg stoppa og tenka litt: kossen kan eg skriva det ordet og koss uttale eg det.
45. I: Mhm. Men e det, bruke du mye ordbok for eksempel når du skrive nynorsk?
46. B: Ja, det gjørr eg.
47. I: Ja. E det på nett eller e det på...
48. B: Det e på nettet.
49. I: Ja, mhm. Ehm. Itte at den nye normalen kom i 2012 så har du for eksempel lov te å skrive dokker-dokker istedenfor de-dykk.
50. B: Åh. Det visste eg ikkje, heh.
51. I: He, og det va då neste spørsmål. Men asså, kunne du tenkt deg å skriva det sjøl?
52. B: Dokker...
53. I: Ja.
54. B: Nei (latter)
55. I: (latter)
56. B: Nei, dykk hørres bedre ut for meg på nynorsk.
57. I: Ja. Har det någe med ka du sjøl seie eller e det mer ka du e vante med?
58. B: Det e mer ka eg e vante med.
59. I: Mhm, ja. Så du komme aldri liksom, dokker e heilt...
60. B: Nei.
61. I: Heilt uaktuelt.
62. B: Heh, ja.
63. I: He, he. Det e jo egentlig veldig interessant. Någen seie det jo kanskje mer i dialektå, og vil då ta det med inn i, eh, når de skrive.
64. B: Ja.
65. I: Men ka seie du forresten når du seie..
66. B: Eg seie me, eller, av og te så seie eg åkke
67. I: Åkke?!
68. B: Åkke og dåkke...
69. I: Men du seie dåkke?
70. B: Ja.
71. I: Ja. For på bokmål så e det jo dere-dere, for der har me jo bare ein form.
72. B: Ja.

73. I: Mens på nynorsk nå så kan ein velge mellom de-dykk eller dokker-dokker. Men du har aldri hørt, du har ikkje visst at det va lov te å...
74. B: Nei. Eg trodde det bare va dialekt, det. Heh.
75. I: Men det e jo det som e interessant, for det har jo komt inn i rettskrivingå på grunn av dialekt og talemål.
76. B: Ja.
77. I: Eh, når du sitte og velge former, for eksempel det me nettopp snakkte om, dokker-dokker eller de-dykk, syns du sjøl du velge det som e nær bokmål, dialekt eller mer sånn konservativ nynorsk...gammal nynorsk?
78. B: Eg pleie som regel å vella det mest nynorsk, for då blir det lettere for meg å skriva.
79. I: Koffor syns du det blir lettere?
80. B: Eh, for viss eg tar någe fra bokmål, då har eg ein tendens te å skriva bokmål seinare i teksten og det har eg gjort i alle år. Så eg prøve å skriva så nynorsk som mulig, for då får eg liksom den stemmen i håvet
81. I: Ja, nei, men det e...for någen velge jo kanskje former som e mer nært talemålet, for då kjenne de seg igjen i, i det de skrive.
82. B: Ja.
83. I: Men, eh, ja (lengre pause). Så har eg någen spørsmål angående, ehm, teksten som eg har lest gjennom.
84. B: Ja.
85. I: For eg ser for eksempel at du har skreve derfor og ikkje difor. Begge deler e lov, asså.
86. B: Heh, ja.
87. I: Men har du gjort deg någen tanker for eksempel om, om det når du har valgt. E det fordi det e bokmålstrekk, eller e det bare sånn...
88. B: (lengre pause). Eg vett egentlig ikkje (latter). Det e bare sånn eg skrive, og, eh, eg e ikkje så flink i nynorsk, men eg prøve å få ordå så godt eg kan te å bli nynorske, men, det e vel bare vane egentlig at eg skrive det.
89. I: Mhm. Grunnen til at eg lure e at det e veldig bokmålsk ord, men i og med at det e lov, så har eg bare lurt på om du har tenkt på det.
90. B: Ja.
91. I: Eller om du bare har skreve det (latter)
92. B: (latter)
93. I: Så, eh, ja. Og så ser eg og du har...ofte så har du skreve e istedenfor er.

94. B: Eh, ja.
95. I: Koffor tror du...
96. B: Det hørres så nynorsk ut. E (latter). Det e jo (latter), eg vett'kje.
97. I: Men liksom koffor syns du det hørres så nynorsk ut
98. B: Ehh... Eg hadde ein rektor på barneskulen så snakkte nynorsk, og han sa e. Då har eg liksom hans stemme i håvet når eg skrive nynorsk. Og det kan jo ver både positivt og negativt. For det e jo ikkje, eh, det e jo ikkje alltid det blir rett, då.
99. I: Nei, for eg tenke egentlig så, så e det jo likt på bokmål og nynorsk.
100. B: Mhm.
101. I: Det e jo er. Så det e derfor eg lure litt på, eh, kor har du akkurat det trekket fra, men asså, ein ting e at me seie det i dialektå, men det va veldig interessant det du sa om han rektoren då.
102. B: Ja.
103. I: At liksom du har ein liten sånn ein baki bakhodet (latter)
104. B: (latter)
105. I: Så, eh, ja. Ska me se (lengre pause). Eh, ja. E det någe mer du liksom har lyst te å sei om nynorsk rettskriving?
106. B: Eh, nei. Eg tenkte bare...det burde egentlig ver mer sånn sidemål, føle eg i hvert fall. For me går fra å ha det på ungdomsskulen te å ha det på påbygg, det blir ganske tungt. For då har du gått mangen år uten nynorsk. Samme med matte og. Når du har et friår fra matte, eg syns ikkje det...nei.
107. I: Men det jo veldig interessant det du seie at, i og med at dåkk går påbygg, så har dåkk hatt någen år med opphold.
108. B: Mhm.
109. I: Så du har egentlig lyst te å ha det litt mer inn i undervisningå?
110. B: Ja. Eg syns det burde vært det. For det blei ganske tungt når eg gjekk fra å ikkje ha hatt det på mange år te å plutselig, ja, skriva nesten bare nynorsk.
111. I: Mhm, ja. Nei, det, det skjøne eg veldig godt. Men når du hadde det på ungdomsskolen, hadde dåkk någe særlig om rettskriving i timen då?
112. B: Eh, jo. Av og te. Me skreiv som regel bare teksta. Me hadde ikkje så mye sidemål egentlig, så...læreren vår reiste mye. Så det va litt dumt. Me hadde det mest på barneskulen, egentlig.
113. I: Faktisk. Eg sjøl kan huska det mest fra ungdomsskolen, liksom.
114. B: Heh.
115. I: Men barneskolen begynne jo å bli någen år siå (latter). Så, ja, nei. Det e veldig bra.

Vedlegg 3. Transkripsjon av intervju med Ane

I Intervjuer

A Ane

1. I: Sånn. Eh, ja. Fust og fremst e det bare sånn generelt spørsmål om ditt forhold og din holdning te nynorsk?
2. A: Ehm. Eg har egentlig hatt veldig mye nynorsk, ehm, på, på ungdomsskulen. Då hadde me egentlig mer nynorsk enn bokmålundervisning. Ehm. Eg tror det va fire stykk i klassen som hadde bokmål, og då blei det liksom prioritert med nynorsk. Eg har egentlig vore ein del borti nynorsk, egentlig. Og så begynte eg på vidaregående, og då va det ikkje så mye, så då blei det litt vanskelig nå (litt latter) liksom, å begynna å skriva nynorsk igjen.
3. I: Ja.
4. A: Det har vore to år av på ein måte.
5. I: Mhm. Vil du sei det har vore, på ein måte, positive eller negative holdninger som du har...
6. A: Eg syns det... egentlig så har det vore positivt. Me hadde ein lærar som va veldig på nynorsk, liksom. Så... Men någen gonge så syns eg det va veldig dumt då, for egentlig hadde eg bokmål. Og då liksom... atte me då liksom fekk det på nynorsk. Så det har på ein måte vore litt sånn både og på ein måte med nynorsk
7. I: Ja. For det du seie med atte... prøve du egentlig å sei at du gjerna ville hatt litt mer tid med bokmål og?
8. A: Ja. I hvert fall siden det va liksom det hovedmålet eg hadde. Men eg tror at siden me hadde mer nynorsk, har det gjort meg bedre i sidemål, på ein måte. Så eg tror det har vært både positivt, og så va det jo litt dumt og når...at det va litt for møye og (latter).
9. I: Ja (latter)
10. A: På ein måte (latter)
11. I: Men så du syns liksom du har hatt lærere så har vore okei i nynorsk og som har hatt relativt positive holdninger te nynorsk?
12. A: Ja.
13. I: Ja.
14. A: Og så har det, ja.
15. I: Eh, ja. Ka syns du om valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk?
16. A: (lengre pause). Koss då liksom?

17. I: For eksempel syns du det e te hjelp at du kan velga eller e det mer forvirrande?
18. A: Åja. Eg syns det e mer forvirrande (latter).
19. I: Eh, mm, koffor?
20. A: Eg vett'kje, for det e så vanskelig, for det atte, eg føle når eg skrive nynorsk så må eg tenka veldig, tenka veldig nynorsk på ein måte. For då tenke eg mye mer dialekt, og så bler det veldig vanskelig å liksom...tenka på keffor et ord eg egentlig kan bruka, eg komme jo ikkje på at eg kan bruka forskjellige ord, liksom. Sånn så e det jo litt vanskelig.
21. I: Ja. Eh, for det du sa om dialekt og sånn, for det e jo någen ord som på ein måte kanskje e mer vanlige, for eksempel ville du valgt me eller ville du skreve vi på nynorsk?
22. A: Me. Men eg skrive vi nå då (latter).
23. I: Fordi?
24. A: Eg har fonne ut at det går an å skriva i nynorsk
25. I: Men koffor velge du å skriva vi?
26. A: Eg vett'kje, fordi då vett eg, nå vett eg liksom at me kan skriva vi, og så då, på ein måte e det rett, og då har eg bare holdt meg te å skriva vi, sjøl om, eg syns ikkje det hørrer riktig ut å sei det, liksom.
27. I: Men asså, velge du det fordi du skrive det i bokmål elle...asså, for eg tenke du seie kanskje me i dialekten.
28. A: Ja. Nei, eg, det kan godt ver eg skrive det fordi det e i bokmål, eg vett ikkje, det e litt fordi atte (kremt), me, hu norsklæreren kommenterte jo liksom at eg hadde skreve litt mye dialektord og sånn, så då har eg liksom, då tenkte eg det at då kutte eg ut me og så skrive eg vi heller. Og så blei det liksom greit (latter)
29. I: Du syns egentlig me e litt sånn dialektord?
30. A: Ja. Egentlig
31. I: Ja. Har du någe eksempel på valgfrie former som du vett du kan velga mellom?
32. A: (lengre pause). Neiii... (latter)
33. I: Den stillheten bare...
34. A: Ja (latter)
35. I: Nei, men eh, for eksempel skole eller skule?
36. A: Åja, nei, eg vett at i nynorsk e det skule, men, eg, kan me skriva skole og? Ja, nei, men eg skrive skule.
37. I: Så du føle ikkje du har sånn heilt peiling egentlig på ka som e lov te å...

38. A: Nei. Eg bare tenke sånn når du skrive nynorsk, så må du, eg føle eg må tenka veldig sånn... eg vett'kje, for at når du liksom snakke bokmål, eller skrive bokmål, så kan du tenka litt mer sånn... østlandskdialekt eller sånne ting, på ein måte. Det e litt sånn (latter)
39. I: Neimen, det e jo kjempe...
40. A: Eg vett ikkje heilt kossen eg ska forklara det, liksom.
41. Neimen, så du e jo, det du egentlig sa at du syns de kanskje e litt mer forvirrande, at det e....så mye å velga mellom.
42. A: Ja.
43. I: Ja...Men asså, for eksempel når du sitte og skrive ein skoleoppgave, bruke du ordbokå når du e litt usikker på ka, ka som e lov te å skriva?
44. A: Ja, då...Me hadde jo ein skrivedag i sidemål nå sist fredag, då brukte eg ordbokå veldig møyte, på ord eg liksom va usikker på. Og det hjalp. Men på den, sikkert den oppgaven du har, der har eg ikkje det (latter)
45. I: Nei, men det e jo ein ærlig sak. Ehm, så litt sånn, har du fått med deg at det kom ein ny rettskrivingsnormal i, i 2012, for tri år siå?
46. A: Nei (latter)
47. I: Nei. Får då va egentlig neste spørsmål har du i så fall merka någon forskjeller?!
48. A: Åja (latter). Nei (latter).
49. I: Nei. For det som skjedde då va at...disse klammeformene som me hadde før i ordbokå forsvant. Så det e derfor eg spørr litt om valgfrie former, for at nå e det litt mer, eh, rom for å velga mye mer sjøl, mellom sånn som for eksempel skule og skole og me og vi.
50. A: Ja, for eg vett, eh, lillebroren min. Han e den einaste i vår søskenflokk som har nynorsk på barneskulen. Det e jo fordi egentlig så blei det ikkje så møyte ut av bokmålen, for eg gjekk på Klepp, og då va det liksom, det e nynorsk som e i fokus.
51. I: Ja, ja.
52. A: Så han sa det atte (kremt) nynorsken nå va møyte lettere enn den nynorsken han hadde då han va liten. Så eg, eg huske jo ikkje kossen det va eg, men han sa atte, eg vett'kje eg, om det kan ha någe med det å gjørr atte
53. I: Så han syns det va lettere?
54. A: Ja, han syns den nynorsken så han leste med lillebroren min, han går i fuste klasse, at den liksom va møyte lettere. For det va liksom ikkje sånn skikkelig strengt, liksom. Så...
55. I: Men asså, då har du i hvert fall, langt der bak, hørrt någe, tenke eg.
56. A: Ja, då må det jo ha skjedd någe

57. I: Ja. Nei, men det e, ja, då har du liksom fått med deg et eller aent.
58. A: Ja (latter)
59. I: Eh, og så, for det, ein av formene som e komt inn e, istedenfor å bare skriva de-dykk, når du snakke om dere-dere på bokmål, så kan du skriva dokker-dokker. Men du har ikkje hørrt det?
60. A: Eg har, eg vett eg har lest det i nynorsk bokå. For eg har liksom, lest det ein plass.
61. I: Men ka syns du om den formen, dokker-dokker?
62. A: (lengre pause). Ehm. Eg vett'kje. Eg kunne godt ha skreve dokker sikkert.
63. I: Ja.
64. A: Men, eg vett ikkje. Eg har alltid, eg har alltid, eg visste liksom at det va...
65. I: Men det e jo det som e så interessant. For det vise litt at...det tar tid før någe nytt på ein måte blir, at du, asså, blir vante med sånne former.
66. A: Jah...Eg tror heller eg hadde valgt å skriva, å skriva dykk.
67. I: For det..Men asså dokker, du har kanskje det i talemålet, har du ikkje det. Dialektå?
68. A: Jo, det kan godt ver (latter). Dokker...
69. I: Ja, eller dåkke.
70. A: Ja, dåkke. Ja.
71. I: Men det e jo derfor eg lure på, hadde du liksom kunne skreve det tror du sjøl når du vett at det e lov?
72. A: Jaa, eg kunne godt gjort det. Men eg vett'kje, eg hadde sikkert skreve dåkke då, eller, eg vett ikkje. Kanskje, eg vett ikkje om eg heller hadde valgt å skrive dykk, for det atte, det liksom e et kjent ord, på ein måte.
73. I: Ja. Ehh. Når du velge former, velge du eller, tror du du velge det som e nært bokmål eller dialekt eller det som e mer sånn konservativt nynorsk?
74. A: (lengre pause). Eg...eg tror eg velle mer, eh, det som e mer, eg vett'kje, dialekt, kanskje. For eg tenke liksom litt, eg tror eg tenke veldig dialekt, og så tenke eg liksom kossen ska dette skrivast på nynorsk, liksom. For eg tenke nynorsk, det e litt...det e jo liksom sånn som me snakke. Så...
75. I: Men det, akkurat det du sa der, det va veldig..Så du kjenne, når du lese nynorsk tekst, kjenne du deg då mer igjen...
76. A: Ja, då e det akkurat som om du sette deg inn og så begynne du å tenka deg, liksom...Eg føle nynorsk e på ein måte, eg vett'kje (latter) kossen eg ska sei det, liksom.
77. I: (latter)

78. A: Det e liksom, akkurat som om det bler mer sånn, sånn så når du lese bokmål, så begynne du å snakke sånn fint, liksom. Og så når du lese nynorsk, så bler du litt mer sånn...Eg vett'kje, at du, det bler mer likt dialekt på ein måte.
79. I: Ja.
80. A: Gjerna litt finare dialekt, eg vett'kje heilt (latter).
81. I: Nei, for at det e jo bare det at i og med at du kan velga så mange forskjellige former då, som for eksempel spesielt det eg har snakka om, sånn som me og vi. Så det e bare litt interessant å veta, eller å hørre, ka du tror du gjørr sjøl når du velge det som e nært dialekt eller bokmål eller nynorsk. Asså konservativt nynorsk. Ehm. Fordi någen velge og kanskje det som e nært bokmål fordi at då...då har de liksom ein form å skriva det på. Då sleppe de å skilla så veldig. Men eg vett ikkje heilt ka du tenke år du skrive nynorsk i det heila tatt. Har du liksom gjort deg någen tanker om det?
82. A: Mmm, ja. Sånn tidligere så har liksom syns at nynorsk...det va någe heilt aent enn bokmål.
83. I: Mhm.
84. A: Så det har, eg har sikker skilt det veldig, og tenkt liksom...så (kremt), men av ein eller aen grunn så har eg alltid, på ungdomsskulen fekk eg alltid bedre i sidemål enn i hovedmål. Så. Eg vett ikkje heilt ke det kan komma av liksom (latter).
85. I: Det va det eg sko spørr om, ka e grunnen te det?
86. A: Nei, men det kan godt ver at siden, siden me har hatt veldig møye nynorsk i forhold te bokmål på skulen, om det kan ver det.
87. I: Ja. for det jo va jo det du sa heilt i begynnelsen at du føle dåkk brukte møye tid på nynorsk.
88. A: På nynorsk, ja. Det e jo sånn eleva i vår klasse så ikkje har hatt nynorsk før i år, liksom. Så, ja. De seie så.
89. I: Denne klassen her asså?
90. A: Mhm.
91. I: Jøss. Det va litt, ja.
92. A: Så, ja. Så eg tror egentlig det har vært ein fordel at me har hatt så møye nynorsk sjøl om det verka litt drit på ein måte på den tiå. Me va liksom fira bokmåselevår, sant, og då va me litt sånn, nynorsk det va egentlig litt sånn, ja. Men så, ja.
93. I: Då har me någen sånne spørsmål om...om teksten. Den skrevne teksten som eg har lest igjennom. Du har jo ein del dialektord, koss har du skreve, ehm...og så skrive du mange verb riktig, men du glømme å sette på ein r.
94. A: Ja, det e sikkert det...(latter)

95. I: Meine,
96. A: ...det eg meinte med dåkke (latter)
97. I: Meine, spele, seie. Oi. Men ka tror du grunnen te det e i det heile tatt?
98. A: Eg vett'kje (latter). Koss, ja (lengre pause). Det e vel korleis, eller någe sånt.
99. I: Nå må eg tenka sjøl (latter)
- 100.A: (latter)
- 101.I: Kossen, korleis. Jo
- 102.A: Det må jo ver någe sånn.
- 103.I: Eg har jo ikkje med meg akkurat tekstene, så eg huske ikkje heilt ka sammenheng det va, menne...
- 104.A: Eg vett ikkje heilt koffor, koss, me jo seie jo. Men det må ver, eg tenke sikkert sånn når eg skrive at nynorsk på ein måte, det bler litt sånn (lengre pause). Eg tenke liksom ikkje seie, at det hørres riktigere enn sier eller seiar eller et eller aent sånn. For det e jo at eg føle eg snakke (uklart), for eg prøve liksom å vri om og ikkje skriva på bokmål, lenger vettu, så då bler det sikkert sånn (latter)
- 105.I: For nei asså, det e...det e jo rektig verb, men siden det e nåtid, sko du liksom hatt med ein r på slutten.
- 106.A: Ja.
- 107.I: Så det va bare det eg lurte litt på atte...ja. Men du har ikkje någe sånn andre kommentarer te det?
- 108.A: Nei, eh. Eg tror egentlig bare det (lengre pause). Det e sikkert bare sånn ord eg skrive uten å tenka øve det liksom, atte det bare komme någe. Tenke någe sånn, tenke ikkje på, det e lenge siden eg har skreve nynorsk, så eg tenkte ikkje heilt. Sant, det va litt vanskelig liksom, eg sleit veldig med å skriva den teksten. Eg prøvde jo, eg leste jo igjønå vettu, men det va ikkje sånn at det slo meg (latter) at det liksom va någe feil eller rektig.
- 109.I: Ja. Og så va det någe aent eg syns va interessant. Eh. Gjennom heile denne teksten så skrive du teksten, og ikkje teksta. For der kan du faktisk velga mellom å ha -en på slutten og -a på slutten. Sånn som ein tekst, teksten eller ei tekst, teksta. Har du gjort deg någe meining om det?
- 110.A: Eg visste ikkje at det gjekk an å skriva teksta (litt latter).
- 111.I: Nei, men, bare det e interessant i seg sjøl faktisk, så ja.
- 112.A: Ja. Nei, men eg. Hm. Eg visste ikkje det gjekk an (latter).
- 113.I: Men asså, kunne du tenkt deg å skriva det tror du, teksta?

114.A: Det hadde sikkert gått i ein sånn, i ein type samheng, liksom. Men eg tror nok teksten...

eg vett'kje heilt. Teksten. Det e litt sånn, det virke litt trygt, liksom, sant. Heh. Teksta

115.I: Nei, for det e jo ein av de som eg sa e valgfrie former, der du kan velga. Men, eh, som ein bør gjørr konsekvent gjennom heile oppgaven eller teksten generelt. Eg hørre jo sjøl eg seie teksten.

116.A: Mhm.

117.I: Så eg, eg, ja, for meg og e den teksta litt sånn...eh, litt, ja

118.A: Heh, ja.

119.I: Ja. E det någe mer du har lyst å sei om nynorsk sånn generelt?

120.A: (lengre pause). Mhmm, neiii, eg tror'kje det.

121.I: Nei. Men då avslutte me

Vedlegg 4. Transkripsjon av intervju med Jonas

I Intervjuer

J Jonas

1. I: Ja. Eh, fust så vil eg bare få hørre litt om ditt forhold og holdning te nynorsk i sin generelle heilhet.
2. J: Ja, eh, eg hadde nynorsk på barnaskulen fra fuste te tiende klasse, og eg syns det har vore veldig greit alltid, egentlig. Så har eg velgt bokmål nå de siste årene på vidaregående, då. Men me har jo fortsatt, me fortsatte med sidemål og sånn, og då syns eg det har hjelpe veldig å ha hatt det fra fuste te tiende, har ein møyre bedre forståelse for nynorsken og skrivemåten.
3. I: Men ka e grunnen te at du bytta?
4. J: Eh, prøva någe nytt egentlig. For det va liksom, eh, det va mor som bestemte det for meg at eg sko ha nynorsk de fusta åra. For hu tenkte det va møyre greiare og enklare, for hu gjor og det sama, då.
5. I: Ja, så hu gjor det sama då hu va på din alder...
6. J: Ja
7. I: ...rett og slett.
8. J: Mhm.
9. I: Ja. Eh, har du hatt, eller sånn i undervisningå, har det vore positive eller negative holdninger te nynorsk?
10. J: Eh, blant klassen tenke du?
11. I: Både klassen og lærere, egentlig.
12. J: Nei, eh, Susanne e veldig flink i nynorsken. Hu vett ka hu snakke om og god erfaring, det syns i alle fall eg e viktig at lærerne har det, for det går utøve elevene viss ikkje lærerne har det. Så, vett'kje, elevene vil jo'ikkje lære deg skikkelig, heller. Mens, eh, det e jo fleire elevar som komme fra Sandnes så ikkje syns det e så positivt fordi de e vant med bokmålen. Det e litt sånn mer bokmålskommune enn det me har her nærme for eksempel, Bryne, Klepp, Varhaug, Nærbø.
13. I: Men holdninger før du begynte på vidaregående?
14. J: Te nynorsk?

15. I: Ja.
16. J: Nei, eg har hatt et heilt greit forhold te nynorsk egentlig. Eg har ikkje någe favoritt egentlig, så eh...
17. I: Men lærere som du hadde før du kom hit, va de liksom positive eller va de negative?
18. J: Alle lærere som eg har hatt, har bare vært nøytrale te nynorsk. Men eg har ikkje hatt så veldig mange som e sånn øveinteresserte i nynorsken, men ingen som har gitt uttrykk for at de har mislikt det.
19. I: Men det e interessant det du seie om at de e nøytrale. For det vise då at de kan...det e liksom ikkje så viktig, men det e viktig nok te at de klare å ha ein grei nok positiv holdning. Ikkje sant?!
20. J: Ja.
21. I: Ehm, ja. Så tenkte eg litt på valgfriheten og de valgfrie formene i nynorsk. Ka syns du om det?
22. J: Om de...
23. I: Valgfrie formene i nynorsk.
24. J: ...Ka då du tenke?
25. I: Eh, for eksempel så kan du skriva skule eller skole i nynorsk. Du kan velga
26. J: Åja, sånn.
27. I: Syns du det e te hjelp at du kan velga eller e det...?
28. J: Eg syns det e lika så greit å skriva skule enn skole, for eg føle skole e litt mer bokmålsk og sånn. Men det e jo greit for alle de som har, de som e vante med bokmål, det gjørr det kanskje lettere for den øvegangen for de. Men for meg så kan eg like så godt skrive skule, for det e noge, det e nærmere det eg seie på dialekt. Eg seie aldri skole, eg seie heller skule. Ja.
29. I: Men når du sitte og skrive sjøl, asså, i og med at det e såpass mye valgfrihet i nynorsk, syns du det e te hjelp at du kan velga heilt sjøl?
30. J: Eg syns absolutt at det hjelpe, ja.
31. I: Ja.
32. J: Det må eg sei, for det e greit med de valgmulighetene, det bler ikkje sånn, den store øvegangen då for de som e vant med bokmål, for då e det ganske møye som e likt.
33. I: Nei, for det e jo någen andre som kanskje syns det e forvirrande fordi de, de vett ikkje ka de velga.
34. J: Nei, akkurat.

35. I: Nå vett eg ikkje heilt ka du, har du gjort deg någen tanker om det?
36. J: Nei, eg, eg har jo fått ein oppfatning av at du ska liksom for eksempel skriva skule og ikkje skole. Så eg har'kje hørrt om så mange av de valgmulighetane. Men sånn som me har hatt nå med Susanne, så har me hatt, hu har vist oss litt ord, spesielle ord og uttrykk som du kan skriva på begge måter, liksom før skrive dagen me hadde nå sist fredag.
37. I: Stemme. Men asså, har du eksempler på liksom der du kan velga aent enn skole og skule?
38. J: Ehmm, då har me vel (lengre pause), nei ikkje som eg komme på nå heilt på sparket egentlig.
39. I: Nei.
40. J: Men det e vel, ehmm, det står heilt stilt her nå, men det va någe eg tenkte på.
41. I: Men det e heilt i orden.
42. J: Ja.
43. I: Nei, grunnen te at eg spørr e jo rett og slett kor oppmerksom du e når du skrive. At du har lov te å på ein måte velga. For det jo mer du vett jo enklere e det kanskje å velga og å skriva, ikkje sant?
44. J: Jo, jo. Det e sant det. Hvis du vett mer, så kan du jo skriva mer. Me, eh, me har på ein måte aldri, før når eg har hatt nynorsk fra fuste te tiende klasse, det har ikkje blitt opplyst om så mange valgmuligheter som eg har blitt opplyst om ke du skriva, liksom.
45. I: Mhm.
46. J: Så det har vore litt mer ke istedenfor ke forskjellige ting, liksom.
47. I: Så du føle det har vært litt mer styrt egentlig?
48. J: Egentlig, ja.
49. I: Ja. Ja, eh, har du fått med deg at det kom ein ny rettskrivingsnormal i 2012, tri år siå?
50. J: Eh, ja, elle ehmm, me bruke sånn ordbok på nettet, den UiO si ordbok, og der har Susanne snakkt om at me ska gå inn og sjekka ord og sånn fordi det har komt någen nye forme og nye sånn at me alltid vett ke me ska skriva og sånn. Så me har snakkt om någen ord og sånn så blei gjort på nytt i 2012, at det e blitt lov og det e ikkje lov og sånn.
51. I: Men eh, har du merka deg någen sånn spesifikke forskjeller i så fall?
52. J: Nei, det har eg nok ikkje (litt latter)
53. I: (latter) Heilt i orden! Ehm, for eksempel då så e det komt inn ein ny form, eh, du kan skriva dokker-dokker istedenfor de-dykk
54. J: Ja...
55. I: ...dere-dere på bokmål

56. J: Det faktisk det eksempelet eg tenkte på tidlegare. For det nevnte Susanne.
57. I: Ja. Ka syns du om den formen?
58. J: Eg syns egentlig at det e greit, fordi atte dokker, eh, e kanskje någe nærmere det ein bruke på dialektå dei som bruke nynorsken. Men det e jo mange, så, eh, bruke dykk og. For eg tror'kje at de som har skreve nynorsk i lang tid komme te å endra av den grunn, egentlig. Men du har jo jaffal valgmuligheten der for eg tror det e ganske mange som bruke dokker før dette blei gjort lov, og det e nettopp derfor de har endra det. Eg tenke jo det e litt viktig.
59. I: Ja, eh, nei, for det at, det som e den store forskjellen på den formen e at før, viss du velge dykk, må du og skriva de viss det e subjekt eller objekt i setningen.
60. J: Ja.
61. I: Mens med den nye her så sleppe du å skilla, då e det dokker uansett, akkurat sånn som det e på bokmål, då e det jo dere-dere
62. J: Mhm.
63. I: Så, kunne du sjøl ha tenkt deg å...?
64. J: ...skriva dokker?
65. I: Ja.
66. J: Ja, det kunne eg ha absolutt.
67. I: For det va liksom neste spørsmål atte i teksten ser eg at du har brukt dykk, du e ein av de få som har ein av...
68. J: (uklart)...
69. I: ...eller ja, ein av formene generelt.
70. J: Det har nok litt med, eh, som sagt, eg har hatt mer nynorsklæring fra fuste te tiende då dette va, før dette blei lov.
71. I: Ja.
72. J: Så det henge nok litt itte det, og eg har hatt det for meg då, at det e dykk, på ein måte. Så eg tror det ligge litt på det. Meneh, når eg, viss eg he det i bevisstheten då, at eg kan bruka dokker, så tror eg nok kanskje eg allerede, eller likevel, hadde gjort det.
73. I: Men det va jo det som, eg hadde skrevet hvorfor, hvorfor ikke, men nå har du allerede svart på det.
74. J: Heh.
75. I: Hvis du nå vett om det, så kan det hende du hadde...
76. J: ...brukt det? Ja, det kunne eg ha gjort, altså.
77. I: Ja.

78. J: Mhm.
79. I: Men e det på grunn av, eh, at du sleppe å skilla mellom subjekt og objekt eller tror du det e mer på grunn av talemålet, altså dialektå?
80. J: Eg tror egentlig det e mer på talemålet, sånn spesielt for min del. For det atte eg trur ikkje, og eg trur ikkje de andre, ehm, på alder med meg, at de ikkje tenke så møye av den subjektformå og dette her (uklart) på talemåten. Mens nogen andre ville ha gjort annerledes, kanskje, skrive kanskje, du og Susanne ville kanskje ha skreve det eller i hvert fall tenkt litt mer øve det
81. I: Ja, men, eh, ja. Stille spørsmål te meg vettu, og eg ja, ja (latter)
82. J: (latter)
83. I: Oi, ska me se. Så litt mer om egentlig det med valgfrie former, atte, pleie du å velga det som e nært bokmål, dialekt eller det som e mer konservativ nynorsk?
84. J: Eg trur eg har toge litt mer nærmere bokmål i det sista itte eg begynte med det fast på videregående, det trur eg. Men, eh, mens eg trur eg skreiv meir sånn konservativ nynorsk før, eh, når eg bare hadde det sånn på stilar og sånn på ungdomsskulen. For der hadde me og sånn halvårstentamen og sånne ting, så eg trur egentlig atte...atte eg hadde gjort det, at eg hadde skreve mer konservativ nynorsk då enn nå når det e mer og mer mot bokmål. Men det e gjedna fordi eg har, ehm, eg har mer av begge dele nå sånn atte det bler litt lettare å ta fram og tebake.
85. I: Ja. Så du tror eller kjenne litt på det sjøl atte du skille ikkje så møye lenger som det du gjorde...
86. J: ...før
87. I: ...før.
88. J: Nei, eg merke det.
89. I: Eh, så har sånne et par korte spørsmål om någe eg har funnet i teksten din.
90. J: Ja.
91. I: Ehh, i for eksempel verbet analysera så har du brukt a-endelse og ikkje e. E det någe du har tenkt på eller?
92. J: Ehh, nei, eg tror ikkje eg har lagt så møye i det, men eg trur det eh...eg trur det e atte mer nynorsk å skriva analysera enn å skriva analysere, for eg trudde det va meir bokmålsk å skriva analysere. Men kan du skriva begge dele?
93. I: Ja.
94. J: Det kan du.

95. I: For i infinitiv, asså, å analysere, så har du mange verb der du kan velga mellom a og e, sånn som å vera eller å vere.
96. J: Ja.
97. I: Det e faktisk lov begge deler
98. J: Okei, eh, ja. Men eg, eh, tenke egentlig sånn atte når eg ska skriva nynorsk, så på ein måte omstille eg meg, at eg prøve å, atte det hende eg prøve å skriva så nynorsk som mulig, men det hende eg dette litt ut og skrive mer bokmål. Men av og te når eg ser øve det, prøve eg å skriva liksom, mer og mer mot nynorsken då. Eg tenke analysera [trykk på a-en på slutten] bler mer nynorskrett enn e, eller som et e-verb då.
99. I: Ja.
- 100.J: For eksempel.
- 101.I: Ja. Men då har du allerede svart litt på atte det e kanskje ikkje heilt bevisst, men det e litt bevisst.
- 102.J: Ja. Allikavel litt bevisst, ja.
- 103.I: (uklart)
- 104.J: Eg tror det ligge någe i det. Men eg trur ikkje eg har tenkt så møye øve akkurat den når eg skreiv den, men...allikavel litt i bevisstheten at det kanskje passte bedre enn med e på endingen.
- 105.I: Ja. Også har du og...eh, ein del verb der du skrive med j, tenkje, styrkje
- 106.J: (litt latter)
- 107.I: Du kan skriva med begge deler der og, for det og e valgfrihet.
- 108.J: Du kan skriva tenke, liksom?
- 109.I: Ja.
- 110.J: (lengre pause). Okei, ja.
- 111.I: Du va ikkje klar øve det?
- 112.J: Det va eg ikkje klar øve, nei.
- 113.I: Nei.
- 114.J: Nei, eh. Men der tror eg me har litt av det sama som eg sa nå, eh, nå nettopp at det liksom prøva å omstilla det mest mulig te nynorsk, då når eg har det sånn atte det eg skrive blir nynorsk sånn at det ikkje dette altfor møye te bokmåldelen.
- 115.I: Ja.
- 116.J: Sånn, eh, ja.
- 117.I: Men då har du allerede svart, du va faktisk ikkje klar øve atte det...

- 118.J: Nei, atte det va sånn...
- 119.I: ...at det e lov te å skriva det sånn.
- 120.J: Nei.
- 121.I: Så lenge du e konsekvent kan du liksom velga j eller uten j.
- 122.J: Mhm.
- 123.I: Ska me se, der va någe mer. Eh, så ser eg du har brukt ordet eksempel i teksten.
- 124.J: Ja.
- 125.I: Og ikkje døme. E det någe...
- 126.J: ...For der går det litt andre veien. Det er kanskje, døme e jo meir nynorsk enn eksempel, men eg...eh, eg vett jo om døme, eg har skreve det før. Men, eg vett'kje, det blei nok...det blei nok litt sånn i farten, for eg tenkte eksempel, det kan ein jo brukast på begge dele [begge målformer], og det kan du jo.
- 127.I: Ja.
- 128.J: Men eh, men akkurat der og då så kom eg ikkje på døme, tror eg, egentlig.
- 129.I: Men asså, bruke du ordbokå viss du e usikker, eller?
- 130.J: Ja, det gjørr eg. Men av og te når eg skrive og tenke noge e rett, så e det ikkje alltid eg går tebacke og sjekke det, men det e, viss eg e veldig usikker, så bruke eg an, ja, absolutt.
- 131.I: Mhm, ja. Ja, også va det ein liten ting te eg ser eg har her. Eh, du hadde et lite dialektord i teksten.
- 132.J: Heh.
- 133.I: Fyste, har du skreve.
- 134.J: Jah.
- 135.I: Men, eh, asså, der og kan du velga mellom første eller fyrste. Ka tror du du ville...?
- 136.J: Ehm, eg sko te å sei viss eg va heilt bevisst på det, så trur eg eg hadde brukt første. Men då i, eh, min nynorske skrivegang så tror eg eg hadde brukt fyrste, faktisk.
- 137.I: Ja, med y?
- 138.J: Ja. Eg tror eg hadde gjort det, altså.
- 139.I: Ja, men det e jo som e litt interessant, du har jo skreve det nesten med y, bare mangla den r-en skjønne du.
- 140.J: Ja (latter), det va liksom det.
- 141.I: For det e jo nemlig ord du kan...
- 142.J: ...bruka begge deler.
- 143.I: Yes.

144.J: Mhm.

145.I: Ja. Men ville du då ha valgt med y fordi det e nærmere, eh...

146.J: ...Altså, eg tror eg hadde gjort det...

147.I: ....nynorsk, eller e det mest fordi det e dialekt?

148.J: Asså, fyrste ville jo vært fortsatt lika fyste som eg har skreve, så eg, det kan å gå litt på det og for atte det e litt mer mot talemåten, mens eg tror og atte det..., atte det hørres kanskje for meg, hørres det mer nynorsk ut enn det første gjer, for det e jo bokmål det og. Så eg tror eg hadde valgt fyrste, men så om eg bare skreve i farten, så tror eg eg hadde brukt første, asså. Eg tror det ligge litt på om du e bevisst på det eller ikkje

149.I: Ja. Har du någe mer å sei angående nynorsk rettskriving?

150.J: Nei, eh. Tror det e greit, egentlig

151.I: Ja. Yes, då avslutte me det.

152.J: Ja.

Vedlegg 5. Transkripsjon av intervju med Ole

I Intervjuer

O Ole

1. I: Ja, ehm. Fust så vil eg bare hørre litt om ditt forhold og din holdning te nynorsk sånn generelt.
2. O: Hmm. Eg har hatt nynorsk fra fuste te tiende klasse. Ehm, og eg syns det har gått fint. Eh, ja.
3. I: Ingenting mer å...
4. O: ...heh, nei. Det e lettere å skriva bokmål enn nynorsk, men når du fust skrive, eller når du fust e på ein skrivedag, så syns eg det e lettast å skriva nynorsk, egentlig.
5. I: (lengre pause). Okei, ja. Det va litt..., men koffor syns du det e enklere å skriva det på ein skrivedag samtidig som du syns bokmål og e...?
6. O: Hmm, eg føle bokmål går lettare på notering og liksom kjappe notate og nynorsk e, eg føle eg kan utdypa meg litt mer. Og det e kanskje litt lettare å... faguttrykk og sånn.
7. I: Ja, e det va litt interessant. Aldri liksom, eh, dette va litt nye... Men lærere og klassekamerater, ka holdning syns du de har hatt te nynorsk oppgjennom årå?
8. O: Eh, det e mange som syns det e unødvendig å ha nynorsk, men eg syns det e litt nødvendig og. Ehm, eg har ikkje någe i mot det og eg syns eg får det ok te å skriva, men på vidaregående så blei det så møye notate, så eg datt litt ut av det, men eg e på vei inn i det nå igjen. Føle eg.
9. I: Men har du bokmål eller nynorsk som hovedmål?
10. O: Nå har eg bokmål.
11. I: Ja. Så nynorsk e sidemål?
12. O: Ja.
13. I: Ja. Eh, lærere, har du hatt, syns du de har hatt ein grei holdning te nynorsk?
14. O: Ja, læreren vårs e stått for nynorsk. De på ungdomsskulen, og så har me jo gått yrkesfag og då har de ikkje brydd seg så møye ke mål me har skreve på.
15. I: Ja, så då har det vært litt sånn nøytralt?
16. O: Ehh, ja. Så lenge me skreiv på ein av formene så va det godkjent.
17. I: Ja (lengre pause). Ka syns du om valgfriheten og de valgfrie formene som finns i nynorsk?
18. O: Ke meine du (liten latter)?

19. I: Det har eg og skreve her. Syns du det e te hjelp at du kan velga møye sjøl eller syns du det e forvirrande at det e så møye valg?
20. O: Eg syns det e te hjelp at du kan velga møye sjøl.
21. I: Ja. Har du någe eksempler på någe du vett der du velge det eine istedenfor det andre?
22. O: Av språkformene?
23. I: Nei, ikkje målformene, men liksom vi eller me på nynorsk.
24. O: Åja, eh...
25. I: ...sånne former.
26. O: Ja, eh, om eg har någe eksempler på det?!
27. I: Ja.
28. O: (lengre pause). Eh, det e lettare når eg går igjønå og lese og endre på det, for då ser eg, då tar eg ord for ord, ser ka som passe og så går eg igjennom og ser om det e någe eg kan endra på, for eg prøve jo på ein måte å skriva så nynorsk som mulig. Ehm, for eg føle det e bedre, så ehm, det hende ofte eg skrive hva og då må eg gå tebacke og endra det te kva, også ehm, men, ja, eg skrive mer me enn vi, for eg føle vi blir mer bokmål enn nynorsk.
29. I: Men då har du allerede et eksempel faktisk på någen...
30. O: ...ja.
31. I: Eh. Ja. Så har du fått med deg at det kom ein ny rettskrivingsnormal i 2012, tri år siå?
32. O: Mmm, eg tror Susanne har snakkt litt om det, eh, for me har vore inne på litt ord om ke me kan, ke me har lov te å skriva og ikkje har lov te å skriva og så har me vært inne på, eh, ei ordbok på nettet og då va det et ord som Susanne ikkje trudde va lov, det va plutselig lov å skriva igjen.
33. I: Huske du ka ord det va?
34. O: Heh, nei, eg e litt usikker, men det va et litt bokmålsk ord egentlig.
35. I: Okei, ja. Men har du sjøl merka deg någen forskjeller når du sitte og skrive?
36. O: (lengre pause). Ikkje veldig møye forskjell, men eg føle på barnaskulen så skreiv me litt meir bokmål enn det me gjorde på ungdomsskulen, i form av nynorsk då. Eg føle det blei litt forenkla...eg følte liksom ungdomsskulen blei vanskeligere på nynorsk, plutselig.
37. I: Ja. Men, eh, ja, for 2012, eg vett'kje heilt ka klasse du gjekk då.
38. O: Då gjekk eg sikkert i, eh, vg1.
39. I: Ja (litt latter). Så du har egentlig ikkje tenkt så møye på at, at det e någe nytt?
40. O: Nei, heh, ikkje så møye.

41. I: Nei, det va litt interessant fordi at någen har jo kanskje merka mer forskjell enn andre, ikkje sant?! Eh, for eksempel då, fra og med 2012, så har du lov te å skriva dokker-dokker, og ikkje bare de-dykk, eller dere-dere på bokmål då. Ehm, visste du det for eksempel?
42. O: Ja, eg trur det va det Susanne (uklart, og så litt latter)...
43. I: Det va någen andre og som sa det (litt latter). Men ka syns du om den formen i det heile tatt, dokker?
44. O: Ehmm, det e ikkje ein form me bruke når me snakke, ehm, så den e ikkje så veldig relevant for meg, men de i Stavanger bruke den jo. Så, viss det hjelpe någen å skriva det, så e jo det bra.
45. I: Men ka seie du då i talemålet?
46. O: Eg seie dåkke.
47. I: Nesten det same, bare slenge på ein r då.
48. O: (latter). Ja, men eg syns liksom, eg føle ikkje det bler så veldig nynorsk å skriva det, eg syns det bare bler dialekt, så, det...
49. I: Nei, men det e jo egentlig som e så interessant at...viss det hørrer for dialekt ut, så e ein kanskje og redd for å bruka det.
50. O: Mhm.
51. I: Men kunne du tenkt deg å bruka den sjøl i ein tekst?
52. O: Nei, heh. Eg syns ikkje det passe inn når ein ska ver saklige og...litt sånn (litt latter)
53. I: Det e jo kjempeinteressant. Når du sitte og skrive, velge du former som du synse e nært bokmål elle talemålet eller det som e mer sånn konservativt nynorsk?
54. O: Hmm, eg føle eg bruke enten talemålet eller konservativ nynorsk. Eg, for eg vil jo ikkje at det ska hørras bokmål ut.
55. I: Koffor ikkje?
56. O: Hmm, eg føle ikkje det bler rett. Det ska ver nynorsk og då ska det ikkje ver bokmålsord. Eg prøve jo ta vekk de fleste bokmålsord, men så e det någen som e det samme på begge dele.
57. I: Nei, men den ser eg faktisk. Ehm, ja. Så har eg någen spørsmål te angående det eg har funnet i teksten.
58. O: Mhm.
59. I: Eg ser for eksempel at du bytte mellom å skriva teksten og teksta. Har du någe å sei om det?
60. O: Heh, nei, eg vett'kje (latter). Eg vett'kje ka oppgave me har skreve, det e vel lenge, det e vel ei stond si'.
61. I: September tror eg.

62. O: Ja.
63. I: Nei, unnskyld, det va itte høstferien, oktober.
64. O: Ja, ehm. Eg har sikkert ikkje gått igjønå rettskrivingå lika godt som eg pleie å gjørr, så då
(litt latter) sikkert bare det som e grunnen. Men det e teksta eg pleie å skriva.
65. I: Du pleie å skriva teksta?
66. O: Ja.
67. I: Koffor det?
68. O: (lengre pause). Eg vett'kje. Teksten bler liksom bokmål
69. I: Ja. For det e jo lov te å skriva begge deler.
70. O: Ja.
71. I: Eg syns det e litt interessant å hørå på koffor du...nei, eg skal ha teksta. Så du tror sjøl at
teksten e litt sånn slurv, på ein måte eller?
72. O: Ja. Hvis eg hadde merka det, hadde eg endra det.
73. I: Ehm, så ser eg du bruke tykje i teksten din istedenfor å bruka for eksempel meine, eller
tenke, eller synast. Koffor akkurat det ordet der?
74. O: Eg vett'kje, ehmm (latter), eh, eg har besteforeldre så seie det. Så kan ver det ligge litt på
dialektå der, så kan det ver, eg føle atte de snakke veldig nynorsk enn bokmål då. Så då kan
det jo ver atte eg har skreve det fordi...
75. I: Kor komme de fra?
76. O: De e fra, eh, Verdalen og Reve.
77. I: Bruke du det sjøl, tykkje?
78. O: Nei.
79. I: Nei.
80. O: (latter)
81. I: Men e det et ord du huske at det e lov te å skriva eller bare skreiv du det sånn i..?
82. O: Eg tror bare eg har skreve det, så har eg sitt om det e lov i forhold te rettskriving.
83. I: Ja, så du pleie å bruka ordbok og sånn?
84. O: Ja.
85. I: Ja, e det på nettet det, eller?
86. O: Ja.
87. I: Ja.
88. O: Me har, det e ei som e eksamensgodkjent.
89. I: E det den UiO...?

90. O: Eh, neii, eg vett'kje heilt ka system det e, men me har link te det. Så du får den sikker av Susanne viss te du vil (litt latter)
91. I: Heh, ska me se, det va litt andre ting. Ja, eh, stort sett så har du valgt former, når det gjelde verb, som har j, styrkje, fremje, ynskje. E det ein grunn te det, for du kan velga å ta vekk den j-en.
92. O: Ja, eh (latter). Ehm, nei, eg føle bare det blir mer nynorsk.
93. I: Ja.
94. O: Og litt bedre egentlig.
95. I: Ka meine du med bedre?
96. O: Eg føle det styrke tekstens oppbygging av form av nynorsk då.
97. I: Ja, men det e egentlig litt interessant å hørri. Og så spesielt det med ynskje. Eh, koffor har du brukt y der?
98. O: Eh, det, me lærte det på barnaskulen, det huske eg me lære ganske tiligt, så på ein måte, det sitte jo igjen ennå. Så...
99. I: Du kunne ikkje brukt med ø?
- 100.O: Nei, eg føle det blir for bokmålsk, så (latter).
- 101.I: Ja, neimen, det e, ja. For det e og sånn valgfri form der du kan velga. Eh, ja. Har du någe mer å sei om nynorsk rettskriving generelt?
- 102.O: Tror'kje det (latter)
- 103.I: Nei, men det e heilt i orden.

Vedlegg 6. Infoskriv til informantene

Forespørsel om å delta i forskningsprosjekt

Bakgrunn og formål

Jeg er student ved Universitetet i Stavanger og skal skrive masteroppgave om hvorfor informanter tar de valgene de gjør med tanke på valgfrie former i nynorsk. Jeg vil også konsentrere meg om hvilke tanker informantene har om rettskrivingsnormalen og holdninger til nynorsk.

Hva innebærer det å delta i prosjektet?

Når du deltar i prosjektet, innebærer det at du svarer på noen spørsmål i et intervju på bakgrunn av en skoleoppgave jeg allerede har sett på. Det er bare jeg som har tilgang til datamateriale (tekst og lydopptak), og opplysningene blir lagret på en data som er tilknyttet et brukernavn og passord.

Opplysningene du gir vil ikke bli gjenkjennbart i den publiserte masteroppgaven. Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai-juni 2016, og etter dette vil alle opplysninger gitt i løpet av prosjektet slettet og tekstene vil bli makulerte.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i forskningsprosjektet, og du som informant kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi en grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysningene du har gitt bli slettet.

Hvis du har spørsmål til prosjektet, ta kontakt med Silje Husmo Undrum på mail:

██████████ (eller mob. ██████████)